

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: “Η ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΛΕΙΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΓΑΜΟ, ΤΗ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ
ΤΗ ΔΙΑΖΥΓΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΜΟΡΦΩΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΙΟ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΣΤΙΣ
ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ
ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ”**

**ΛΑΣΚΟΥ ΚΥΡΑΝΑ (SOC10074)
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΡΟΝΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ**

ΜΥΤΙΑΗΝΗ 2015

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

- 1.1. Ορισμός της οικογένειας
- 1.2. Τα είδη και οι μορφές της οικογένειας
 - 1.2.1. Η παραδοσιακή - εκτεταμένη οικογένεια
 - 1.2.2. Η πυρηνική οικογένεια
 - 1.2.3. Η μονογονεϊκή οικογένεια
 - 1.2.4. Άλλοι τύποι οικογένειας
- 1.3. Οι λειτουργίες και η σημασία της οικογένειας
 - 1.3.1. Αναπαραγωγικές λειτουργίες
 - 1.3.2. Εκπαιδευτικές λειτουργίες
 - 1.3.3. Ψυχολογικές λειτουργίες
 - 1.3.4. Οικονομικές λειτουργίες

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΣΤΑΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΟ ΓΑΜΟ

- 2.1. Στάση απέναντι στο γάμο
- 2.2. Μεταβαλλόμενη στάση απέναντι στο γάμο
- 2.3. Η επίδραση της θρησκείας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΓΑΜΗΛΙΟΤΗΤΑ

- 3.1. Ο ορισμός του γάμου
- 3.2. Παράγοντες που ωθούν στη τέλεση του γάμου
 - 3.2.1. Νομική κατοχύρωση
 - 3.2.2. Κοινωνική καταξίωση
 - 3.2.3. Πιέσεις από την οικογένεια
 - 3.2.4. Οικονομική εξασφάλιση
 - 3.2.5. Συναισθηματικοί λόγοι
 - 3.2.6. Εξασφάλιση των παιδιών
 - 3.2.7. Ολοκλήρωση της σχέσης
 - 3.2.8. Θρησκευτικοί λόγοι
- 3.3. Οι μορφές του γάμου
 - 3.3.1. Το σύμφωνο συμβίωσης
 - 3.3.2. Η συμβίωση
 - 3.3.3. Ο θρησκευτικός γάμος
 - 3.3.4. Ο πολιτικός γάμος
 - 3.3.5. Οι ορολογίες των γάμων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΔΙΑΖΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

- 4.1 Ο ορισμός του διαζυγίου
- 4.2 Παράγοντες που ωθούν στο διαζυγίο
 - 4.2.1 Η ρουτίνα του έγγαμου βίου

- 4.2.2 Η έμφαση στη προσωπικότητα ή τη συναισθηματική εκπλήρωση
- 4.2.3 Οι απαιτήσεις της ζωής
- 4.2.4 Οι ασυμβίβαστοι ρόλοι των φύλων
- 4.2.5 Ο διαχωρισμός των κόσμων με βάση το φύλο
- 4.2.6 Ο κοινωνικός ρόλος των δύο συζύγων
- 4.2.7 Η έμφαση στην ισότητα
- 4.2.8 Οι αλλαγές στις λειτουργίες του γάμου και της οικογένειας
- 4.2.9 Η αυξανόμενη θεσμική υποστήριξη των διαζευγμένων ατόμων
- 4.2.10 Η αλλαγή της φύσης της κοινωνίας λόγω της εκβιομηχάνισης και της αστικοποίησης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

- 5.1. Ο ορισμός της γεννητικότητας
- 5.2. Παράγοντες που επηρεάζουν τη γεννητικότητα
- 5.3. Ο ορισμός της γονιμότητας
- 5.4. Παράγοντες που επηρεάζουν τη γονιμότητα

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

- 6.1. Μεθοδολογία
 - 6.1.1. Εισαγωγή
 - 6.1.2. Σκοπός – Ερευνητικά ερωτήματα
 - 6.1.3. Συμμετέχοντες
 - 6.1.4. Τα εργαλεία της έρευνας
 - 6.1.5. Τόπος και χρόνος διεξαγωγής της έρευνας
 - 6.1.6. Η προετοιμασία της έρευνας και οι ενέργειες για ενημέρωση
 - 6.1.7. Η χορήγηση των ερωτηματολογίων
 - 6.1.8. Ανάλυση των δεδομένων
- 6.2. Στατιστική ανάλυση
 - 6.2.1. Κοινωνικο – δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος
 - 6.2.2. Γαμηλιότητα
 - 6.2.3. Γονιμότητα
 - 6.2.4. Διαζύγια
 - 6.2.5. Θρησκεία και Εκκλησία
 - 6.2.5.1 Θρησκευτικές πεποιθήσεις των γυναικών
- 6.3 Συνολικά Συμπεράσματα

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στα πλαίσια της φοίτησής μου στο πανεπιστήμιο Αιγαίου στη Μυτιλήνη, στο Τμήμα Κοινωνιολογίας, εκπονήθηκε η παρούσα πτυχιακή εργασία κατά το ακαδημαϊκό έτος 2014 – 2015, με θέμα “Διερεύνηση των σύγχρονων στάσεων και αξιών σχετικά με τη γαμηλιότητα, τη γεννητικότητα και τη διαζυγιότητα των νέων γυναικών της Θεσσαλονίκης”.

Τα αντικείμενα που πραγματεύεται η εργασία μου είναι οι σύγχρονες στάσεις και αξίες των νέων γυναικών απέναντι στο γάμο, τις γεννήσεις και τα διαζύγια. Στόχος της έρευνάς μου είναι να δοθεί μια πλήρης εικόνα για τις πεποιθήσεις των νέων γυναικών σχετικά με το γάμο, τα διαζύγια και τις γεννήσεις. Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων η έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη χρήση ερωτηματολογίων. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 200 φοιτήτριες συγκεκριμένων τμημάτων του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας Θεσσαλονίκης. Τα τμήματα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης είναι το τμήμα πολιτικών επιστημών, το τμήμα νομικής, το τμήμα ποιμαντικής και κοινωνικής θεολογίας, το τμήμα ιατρικής, το τμήμα φιλολογίας και το τμήμα γεωπονίας. Τα τμήματα του Πανεπιστημίου Μακεδονίας Θεσσαλονίκης είναι το τμήμα εφαρμοσμένης πληροφορικής και το οικονομικό τμήμα.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε εκείνους που με διάφορους τρόπους συνέβαλαν στην ολοκλήρωση της εργασίας μου.

Καταρχήν θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου για την συνεχή υποστήριξη και τη βοήθειά τους καθόλη τη διάρκεια των σπουδών μου και της εκπόνησης της παρούσας πτυχιακής εργασίας.

Στη συνέχεια θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερος τον επιβλέπων καθηγητή της εργασίας μου, κο Ρόντο Κωνσταντίνο, για τη βοήθειά του και τις πολύτιμες συμβουλές του, καθώς και όλους τους καθηγητές της Σχολής μου για τις γνώσεις που μου μετέδωσαν.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλες τις φοιτήτριες που αφιέρωσαν λίγο από το χρόνο τους για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων της έρευνάς μου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

1.1 Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Η οικογένεια κατά πρώτο λόγο είναι έννοια κοινωνιολογική και υποδηλώνει τη πρωταρχική κοινωνική ομάδα, ο δεσμός των μελών της οποίας συνυφαίνεται με βιολογικό γεγονός: σεξουαλική σχέση ή τεκνοποιία. Όταν το βιολογικό αυτό γεγονός ενσωματώνεται στο δίκαιο εμφανίζεται η νομική έννοια της οικογένειας, η σεξουαλική σχέση εντάσσεται στο γάμο, ενώ η τεκνοποιία συνδέεται με τη νομική θεμελίωση της μητρότητας και της πατρότητας.

Η οικογένεια αποτελεί θεσμό, εφόσον συνίσταται σε ένα σταθερό πλέγμα σχέσεων μεταξύ κοινωνικά προσδιορισμένων ρόλων (σύζυγος, μητέρα, γιος, αδερφός κτλ.). Έχει κοινωνικά σημαντικούς σκοπούς που συνοψίζονται στην εξασφάλιση τη συνέχειας της κοινωνίας και που αναλύονται στη μετάβαση από τη μια γενεά στην άλλη, του πολιτισμού ως τρόπου ζωής και τρόπου ύπαρξης, των πραγμάτων και των κοινωνικών θέσεων. Η οικογένεια συμβάλλει στη δημιουργία και τη διατήρηση της συνοχής στο επίπεδο της κοινωνίας, και της κοινωνικής ταυτότητας στο επίπεδο του ατόμου, με τις λειτουργίες που επιτελεί και που αποβλέπουν στον έλεγχο: των τρόπων ζωής και της ύπαρξης (με τη μεταβίβαση του συστήματος αξιών), των πραγμάτων (με το σύστημα κληρονομιάς) και των κοινωνικών θέσεων (με το σύστημα διαδοχής).

Η οικογένεια ως θεσμός, έχει αφενός ένα χαρακτήρα δημόσιο, καθώς αφορά στην οργάνωση του συλλογικού βίου και συνδέεται με την εν γένει θέσμιση του βίου αυτού (νομοθεσία) και με την υλική του διάσταση (τρόπος παραγωγής), αφετέρου έχει ένα χαρακτήρα ιδιωτικό, καθώς αφορά στην οργάνωση του ιδιωτικού βίου.

Η οικογένεια έχει λειτουργίες με τις οποίες προωθείται η ικανοποίηση στόχων σημαντικών για τα άτομα και το σύνολο ώστε ο θεσμός να εμφανίζεται σε όλες τις εποχές και σε όλες τις κοινωνίες.

Καθώς η κοινωνία εξελίσσεται από παραδοσιακή, γεωργική – αγροτική σε σύγχρονη, βιομηχανική – αστιακή, οι κοινωνικοί θεσμοί πολλαπλασιάζονται

σταδιακά και οι παραδοσιακοί πολύσκοποι θεσμοί χάνουν λειτουργίες, τις οποίες αναλαμβάνουν καινούργιοι εξειδικευμένοι ολιγόσκοποι ή και μονόσκοποι θεσμοί.

1.2 ΤΑ ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Η οικογένεια στη διαχρονική της εξέλιξη παρουσίασε διάφορες μορφές οργάνωσης, ανάλογες με το κυρίαρχο πρόσωπο και τις σχέσεις που διαμορφώνονταν μεταξύ άνδρα και γυναίκας, πάντα σε συνάρτηση με την ισχυρή προσωπικότητα. Έτσι, σε διάφορες εποχές και λαούς συναντάμε την πολυγαμική οικογένεια, η οποία αποτελείται από παράλληλες και πολλαπλές έγκυρες ενώσεις ενός εκ των συζύγων και από τα τέκνα που προέρχονται από τις ενώσεις αυτές, αλλά και τη μονογονεϊκή οικογένεια, η οποία συνήθως αποτελείται από την άγαμη ή χήρα ή διαζευγμένη μητέρα ή από τον άγαμο ή χήρο ή διαζευγμένο πατέρα και τα τέκνα του. Οι εξελίξεις διεθνώς δείχνουν ότι η σύγχρονη οικογένεια έχει υποστεί βαθμιαία συρρίκνωση τόσο ως προς τον αριθμό των μελών, ο οποίος είναι κατά πολύ μικρότερος των προγενέστερων οικογενειακών σχημάτων, όσο και των γενεών που εκπροσωπούνται σε αυτήν, όπου διαχωρίστηκε η οικογένεια προσανατολισμού από την αναπαραγωγική οικογένεια¹. Όσον αφορά στο μέλλον της οικογένειας, σύμφωνα με τον Τόφλερ² από εδώ και πέρα «δεν θα κυριαρχήσει μια και μοναδική μορφή οικογένειας. Αντιθέτως, θα συναντήσουμε μια πολυμορφία οικογενειακών δομών που η πυρηνική οικογένεια θα είναι μια μόνο από τις κοινωνικά αποδεκτές μορφές». Οι βασικότερες μορφές οικογενειακής οργάνωσης είναι:

1. η παραδοσιακή – εκτεταμένη οικογένεια.
2. η πυρηνική οικογένεια.
3. η μονογονεϊκή οικογένεια.
4. άλλοι τύποι οικογένειας.

1.2.1 Η παραδοσιακή - εκτεταμένη οικογένεια

Η παραδοσιακή – εκτεταμένη οικογένεια είναι η συνηθέστερη μορφή οικογένειας στα περισσότερα μέρη του κόσμου. Αυτή η μορφή οικογένειας

¹ (Πυργιωτάκης, 2007).

² (1982, σελ.210).

αποτελείται από τα παιδιά, τους γονείς και άλλους ενήλικες συγγενείς, όπως παππούδες, γιαγιάδες, θείους και θείες. Μια οικογένεια μπορεί να θεωρηθεί παραδοσιακή όταν υπερσχύουν τα παραδοσιακά της χαρακτηριστικά, δηλαδή ο απόλυτος προσδιορισμός των ρόλων με βάση την ηλικία και το φύλο. Αυτό έχει τις ρίζες του στα πολύ παλιά χρόνια, όταν οι οικογένειες ήταν αυτόνομες οικονομικές μονάδες, όπου όλα τα μέλη τους φρόντιζαν για τα ρούχα, τη τροφή, τη στέγαση και άλλες ανάγκες. Η παραδοσιακή, λοιπόν, σημασία της οικογένειας ως οικονομικής μονάδας, φαίνεται από τη προέλευση του όρου οικονομία, προερχόμενου από τη λατινική λέξη *oeconomia* που σημαίνει οικογενειακός προγραμματισμός³. Η κεντρική σημασία που αποδίδεται από τον παραδοσιακό άνθρωπο στην οικογένεια και στη διατήρηση της ενότητάς της ερμηνεύεται εύκολα από το γεγονός ότι παλαιότερα το άτομο ικανοποιούσε όλες του τις ανάγκες μέσα από την ένταξή του σε μια σταθερή και αναλλοίωτη ομάδα. Ο τρόπος παραγωγής των αγαθών συνδεόταν άμεσα με το κοινό σκοπό της συνύπαρξης – επιβίωσης της ομάδας – οικογένειας, δημιουργώντας ένα σταθερό υπόβαθρο για την ανάπτυξη και τη διατήρηση αρμονικών σχέσεων μεταξύ των μελών. Το άτομο στο παραδοσιακό χώρο, μέσα από τις καθημερινές του ενέργειες, εκπλήρωνε τις υποχρεώσεις του προς τη κοινωνική ομάδα στην οποία ανήκε και, μέσα από τη δικαίωση και την επιβράβευση που έπαιρνε από τα άλλα μέλη, έχτιζε την αυτοεκτίμησή του. Μέσα, λοιπόν, από το κοινό αγώνα για επιβίωση το άτομο είχε τη δυνατότητα να ικανοποιεί τόσο τις δικές του ανάγκες όσο και τις ανάγκες των άλλων. Ο κοινός σκοπός, η αλληλεξάρτηση και η έλλειψη εναλλακτικών λύσεων που χαρακτήριζε τη παραδοσιακή οικογένεια, έδινε εντελώς διαφορετική χροιά στην έννοια των υποχρεώσεων. Η θυσία των ατομικών τους επιθυμιών απέβλεπε στην ικανοποίηση των αναγκών της ομάδας, άρα και του ίδιου του ατόμου. Με τον τρόπο αυτό θεωρούσαν απαραίτητη την ύπαρξη αρμονίας στις μεταξύ τους διαπροσωπικές σχέσεις και η διάσπαση αυτής της ενότητας αποτελούσε απειλή για την επιβίωσή τους. Για τον λόγο αυτό, κάθε πράξη που δεν προωθούσε το συμφέρον της ομάδας καταδικαζόταν⁴.

Σήμερα, οι διευρυμένες οικογένειες εξακολουθούν να είναι διαδεδομένες στις μη δυτικές χώρες, ενώ στην Ευρώπη και στη Βόρεια Αμερική αποτελούν ένα μικρό μόνο μέρος των νοικοκυριών. Στις δυτικές κοινωνίες παρατηρούνται μορφές διευρυμένης οικογένειας όταν, για παράδειγμα, ένα ζευγάρι με παιδιά μπορεί να ζει

³ Νόβα Καλτσούνη, 2003

⁴ Κατάκη, 1984, σελ.32

με τους γονείς του συζύγου ή της συζύγου, μέχρι να αποκτήσει δικό του σπίτι ή μπορεί άλλοι συγγενείς να μένουν μαζί τους κατά διαστήματα λόγω διάφορων περιστάσεων. Βασικό πλεονέκτημα των διευρυμένων οικογενειών αποτελεί η βοήθεια, από τη πλευρά των γονιών, στη φροντίδα των παιδιών καθώς και στα θέματα που αφορούν τις δουλειές του νοικοκυριού. Το κύριο μειονέκτημα αυτών των οικογενειών είναι η πιθανή έλλειψη της επιρροής και του γονικού ελέγχου που θα πρέπει να έχουν οι γονείς πάνω στο παιδί, εξαιτίας της παρουσίας και της επιρροής των άλλων συγγενών⁵.

1.2.2 Η πυρηνική οικογένεια

Η πυρηνική οικογένεια σύμφωνα με τους κοινωνιολόγους επισημαίνεται σε όλες τις κοινωνίες και περιλαμβάνει δύο ετερόφυλους ενήλικες, οι οποίοι έχουν σεξουαλική σχέση, οικονομική συνεργασία, αναπαραγωγική δραστηριότητα και ζουν στο ίδιο σπίτι με τα βιολογικά ή υιοθετημένα τους τέκνα⁶. Η πυρηνική οικογένεια είναι η κύρια μορφή οικογένειας, που συναντάται στη σύγχρονη εποχή στα αστικά κέντρα και αποτελεί μέρος του ευρύτερου συγγενικού δικτύου στις περισσότερες παραδοσιακές κοινωνίες⁷.

Η διαφορά της πυρηνικής από την παραδοσιακή μορφή οικογένειας είναι ότι ενώ στη πρώτη περίπτωση οι στόχοι και οι εκδηλώσεις της ζωής του ατόμου συναρτώνται με τη οικογενειακή ομάδα, στη πυρηνική οικογένεια αποκτά πρωταρχικό ρόλο ένα μέλος της, το παιδί. Σε αυτό ακριβώς βασίζεται ο γάμος και η δημιουργία της οικογένειας. Οι επιδιώξεις και οι φιλοδοξίες δύο ανθρώπων που θέλουν και αποφασίζουν να ζήσουν μαζί εναποτίθενται σε ένα τρίτο μέλος, το παιδί. Χωρίς την ύπαρξη αυτού του παιδιού δεν υπάρχει λόγος για τη συμβίωση των γονιών. Το παιδί δηλαδή, αποτελεί την κεντρική κολώνα, η οποία στηρίζει το οικοδόμημα της οικογένειας και του γάμου. Αυτή η παιδοκεντρική αντίληψη της οικογένειας είναι χαρακτηριστικό της βιομηχανικής εποχής και δημιουργήθηκε σε περίοδο θεμελιωδών ανακατατάξεων που σχετίζονται με την αλλαγή του τρόπου παραγωγής των αγαθών και εξυπηρέτησε την ανάγκη για τη σταθεροποίηση της οικογενειακής ενότητας⁸.

⁵ Νόβα Καλτσούνη, 2003

⁶ Giddens, 2002, σελ.210

⁷ Γεωργιάς, 1997

⁸ Κατάκη, 1984, σελ.34

Ο Parsons⁹, που ασχολήθηκε με τη κοινωνιολογία της οικογένειας, θεωρεί ότι η πυρηνική οικογένεια είναι ο βασικός τύπος οικογένειας στη βιομηχανική εποχή και αποτελεί εξέλιξη του εκτεταμένου τύπου οικογένειας της προβιομηχανικής περιόδου. Η πυρηνική οικογένεια, σύμφωνα με τον Parsons, έχει συγκεκριμένη μορφή και κατανομή ρόλων για τα μέλη της. Αποτελείται από τον πατέρα ο οποίος εργάζεται για να εξασφαλίσει τα προς το ζην της οικογένειας, τη μητέρα, η οποία έχει την κύρια ευθύνη του νοικοκυριού και την ανατροφή των παιδιών, και τα παιδιά¹⁰. Με τον τρόπο αυτό η οικογένεια είναι πυρηνικά, λειτουργικά και δομικά ατομιστική¹¹. Οι απόψεις του Parsons δέχτηκαν κριτική και, κυρίως, η πρόβλεψή του για την απομόνωση της πυρηνικής οικογένειας και την εκχώρηση των λειτουργιών της εκτεταμένης οικογένειας στους κοινωνικούς φορείς. Κάποιοι ερευνητές, ωστόσο, επισημαίνουν μια σχέση μεταξύ της πυρηνικής οικογένειας, που δίνει έμφαση στο συζυγικό δεσμό, και συγκεκριμένων κοινωνικών και πολιτιστικών αξιών του δυτικού κόσμου. Οι υποστηρικτές αυτής της άποψης ισχυρίζονται, ότι η πυρηνική οικογένεια μπορεί να μεγιστοποιήσει καλύτερα τις αξίες του ατομισμού και της ισότητας, αντίθετα με το σύστημα της διευρυμένης οικογένειας, που υποτάσσει το άτομο στην ομάδα, δεδομένου ότι σε αυτή τη περίπτωση η συνέχεια της οικογένειας είναι σημαντικότερη από τις επιθυμίες του ατόμου¹². Από τη πλευρά του ζευγαριού μπορεί να αποτελεί πλεονέκτημα η ανεξαρτησία που παρέχει η πυρηνική οικογένεια, ωστόσο το τίμημα είναι η δημιουργία εξεύρεσης ποιοτικού χρόνου για τα παιδιά, επιβάλλοντας τη λύση του παιδικού σταθμού. Έτσι, η ευρύτητα και η ευελιξία που χαρακτηρίζουν τη πυρηνική οικογένεια, αφενός δίνει την ευκαιρία στους γονείς να απολαμβάνουν τη σχετική αυτονομία, αφετέρου η δυναμική μίας τέτοιας οικογένειας μπορεί να χαλαρώσει τους δεσμούς του γάμου σε τέτοιο σημείο ώστε η οριστική διάλυση να φαίνεται ως η καλύτερη λύση. Όταν συμβεί αυτό οι γονείς, και ειδικότερα οι μητέρες, καταλήγουν σε ένα τύπο οικογένειας που γνωρίζει ραγδαία εξάπλωση τα τελευταία χρόνια: τη μονογονεϊκή μορφή οικογένειας¹³.

1.2.3 Η μονογονεϊκή οικογένεια

⁹ όπως παρατίθεται στην Παπαδιώτη – Αθανασίου, 2000, κεφ.2, σελ.88-91

¹⁰ Παπαδιώτη – Αθανασίου, 2000, σελ.121

¹¹ Γεώργας, 1997, σελ.21

¹² Νόβα Καλτσούνη, 2003

¹³ Νόβα Καλτσούνη, 2003

Ως μονογονεϊκή οικογένεια, σύμφωνα με την Έκθεση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ορίζεται η οικογένεια στην οποία ένας γονέας χωρίς σύζυγο ή σύντροφο, αλλά μπορεί μαζί με άλλα άτομα (π.χ. γονείς), να ζει με το παιδί του, το οποίο εξαρτάται από αυτόν¹⁴. Οι τρεις βασικές πτυχές του ορισμού είναι: η οικογενειακή κατάσταση του μόνου γονέα, η σύνθεση του νοικοκυριού και το εξαρτώμενο παιδί¹⁵.

Η οικογενειακή κατάσταση του μόνου γονέα: οι μόνοι γονείς διακρίνονται σε ανύπαντρους, χωρισμένους και χήρους. Αυτό το είδος μπορεί να προκύψει από διαζύγιο, θάνατο του ενός γονέα ή μητρότητα εκτός γάμου¹⁶. Κοινό χαρακτηριστικό όλων των κατηγοριών είναι η απουσία του ενός γονέα, για διαφορετικό όμως λόγο σε κάθε περίπτωση.

Η σύνθεση του νοικοκυριού: ο μόνος γονέας έχει την ευθύνη για την ανατροφή του παιδιού ή των παιδιών. Στις περισσότερες περιπτώσεις, όμως, μοιράζεται αυτήν την ευθύνη με άτομα κυρίως από το στενό συγγενικό του περιβάλλον. Με τον τρόπο αυτό, το παιδί μπορεί να έχει και άλλους ενήλικους που να ασκούν το γονεϊκό ρόλο.

Το εξαρτώμενο παιδί: είναι αυτό που δεν έχει ξεπεράσει ένα συγκεκριμένο όριο ηλικίας, εκείνο των 18 ετών, και αυτό υποδηλώνει την οικονομική εξάρτηση του παιδιού από το γονέα που έχει την ευθύνη για τη μέριμνα και την ανατροφή του. Τέλος, δεν λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι το παιδί μπορεί να συνεισφέρει οικονομικά στην οικογένεια, σε μερικές περιπτώσεις μάλιστα σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι ο μόνος γονέας ή ότι το παιδί μπορεί να συνεχίσει να εξαρτάται οικονομικά από το μόνο γονέα ακόμη και όταν έχει ξεπεράσει το συγκεκριμένο όριο ηλικίας.

Βασικά χαρακτηριστικά της μονογονεϊκότητας είναι η πολλαπλότητα, ο τρόπος δηλαδή με τον οποίο οι γονείς εισέρχονται στη κατάσταση της μονογονεϊκότητας, και ο μεταβατικός ή μόνιμος χαρακτήρας της¹⁷. Η αύξηση των μονογονεϊκών οικογενειών είναι χαρακτηριστικό των σύγχρονων κοινωνιών. Στην αύξηση αυτή οδήγησαν «η εξάλειψη των προκαταλήψεων ως προς τις άγαμες μητέρες, η επιθυμία των γυναικών για αυτονομία, η αύξηση των διαζυγίων και η μείωση της γαμηλιότητας και των δεύτερων γάμων¹⁸».

¹⁴ Κογκίδου, 1995, σελ.456

¹⁵ Μπαμπάλης, 2005, σελ.182

¹⁶ Κογκίδου, 1995, σελ.498

¹⁷ Μπαμπάλης, 2005, σελ.236

¹⁸ Μουσούρου, 1981, σελ.135

1.2.4 Άλλοι τύποι οικογένειας

Εκτός από τη διευρυμένη, τη πυρηνική και τη μονογονεϊκή οικογένεια, υπάρχουν αρκετοί άλλοι τύποι οικογένειας που μπορεί να σχετίζονται ή να συνδυάζονται με αυτές, όπως: α) πλήρης συζυγική, β) ελλιπής συζυγική, γ) πλήρης εκτεταμένη, δ) ελλιπής εκτεταμένη, ε) ανάδοχες και θετές οικογένειες, στ) οικογένειες από δεύτερο γάμο κ.ά.. Σύμφωνα με κοινωνιολογικές έρευνες, τα κριτήρια με βάση τα οποία ορίζεται η οικογένεια δεν είναι παγκόσμια και αλλάζουν με τη πάροδο του χρόνου μέσα στην ίδια πολιτισμική ομάδα¹⁹.

1.3 ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Στη ροή του χρόνου οι λειτουργίες της οικογένειας έχουν υποστεί σοβαρές μεταβολές. Η οικογένεια δεν εκπληρώνει πλέον μόνο οικονομικές, πολιτικές και θρησκευτικές λειτουργίες, όπως παλιά. Σήμερα οι λειτουργίες της οικογένειας συνοψίζονται σε τέσσερις κατηγορίες:

1. αναπαραγωγικές λειτουργίες.
2. εκπαιδευτικές λειτουργίες.
3. ψυχολογικές λειτουργίες.
4. οικονομικές λειτουργίες²⁰.

Οι λειτουργίες διαφοροποιούνται καθώς η κοινωνία «εκσυγχρονίζεται», καθώς, δηλαδή, μετατρέπεται σταδιακά από αγροτική – γεωργική – παραδοσιακή σε αστεακή – βιομηχανική – σύγχρονη.

1.3.1 Αναπαραγωγικές λειτουργίες

Είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση της βιολογικής αναπαραγωγής της κοινωνίας. Η σύγχρονη τεχνολογία και οι κοινωνικές αξίες των σύγχρονων κοινωνιών

¹⁹ Κατάκη, 1991, Γεώργας, 1997

²⁰ Λ.Μ. Μουσούρου, 1989, σελ.19-23

έχουν επιτρέψει το διαχωρισμό της αναπαραγωγικής λειτουργίας από τις σεξουαλικές σχέσεις. Επομένως, το σεξ και η αναπαραγωγή είναι δύο διαφορετικοί σκοποί και άρα αντιστοιχούν σε δύο διαφορετικές λειτουργίες της οικογένειας. Το γεγονός αυτό έχει σημαντικές επιπτώσεις στην οικογένεια και στη δυναμική της. Τέλος, όσο πιο παραδοσιακή είναι μια κοινωνία, τόσο πιο καθοριστικός είναι ο βιολογικός ρόλος στο προσδιορισμό των κοινωνικών ρόλων.

1.3.2 Εκπαιδευτικές λειτουργίες

Πρόκειται για λειτουργίες απαραίτητες για την εξασφάλιση της πολιτισμικής αναπαραγωγής της κοινωνίας. Η κατηγορία αυτή λειτουργιών μπορεί να διακριθεί σε δύο υποκατηγορίες:

α) λειτουργίες που αποβλέπουν στην απόκτηση γνώσεων και ικανοτήτων οι οποίες είναι απαραίτητες στη παραγωγή, και β) λειτουργία της κοινωνικοποίησης. Στις παραδοσιακές κοινωνίες οι λειτουργίες της εκπαίδευσης και της κοινωνικοποίησης δεν διαχωρίζονται. Στις σύγχρονες, όμως, κοινωνίες η εκπαίδευση αποτελεί ευθύνη εξειδικευμένων θεσμών. Τέλος, παρόλο που η κοινωνικοποίηση περιλαμβάνεται στις λειτουργίες και άλλων φορέων, αυτή παραμένει ως μια από τις σπουδαιότερες λειτουργίες της οικονομίας.

1.3.3 Ψυχολογικές λειτουργίες

Οι λειτουργίες αυτές συνίστανται κυρίως στην ικανοποίηση της ανάγκης των ατόμων να αισθάνονται ασφαλή και να απολαμβάνουν της στοργής των άλλων. Στις σύγχρονες κοινωνίες, η ικανοποίηση των αναγκών αυτών και κατ' επέκταση οι σχετικές λειτουργίες έχουν αποκτήσει ιδιαίτερα μεγάλη σημασία. Μια σημαντική εξέλιξη, είναι η σταδιακή απώλεια από την οικογένεια της άλλοτε σημαντικής λειτουργίας κάλυψης των προνοιακών αναγκών των μελών της.

1.3.4 Οικονομικές λειτουργίες

Οι οικονομικές λειτουργίες διαφοροποιούνται περισσότερο από όλες τις άλλες σαν αποτέλεσμα του κοινωνικο – οικονομικού εκσυγχρονισμού. Στη παραδοσιακή κοινωνία οι λειτουργίες αυτές συνίστανται σε μια ποικιλία δραστηριοτήτων, όπου η

κατανομή της εργασίας εξαρτάται από το φύλο, καθιστώντας την οικογένεια ως ομάδα: μια πλήρη οικονομική μονάδα, μια μονάδα παραγωγής και κατανάλωσης. Η επίδραση του εκσυγχρονισμού ήταν καταλυτική στις οικονομικές λειτουργίες της οικογένειας, και αυτό γιατί: α) στη σύγχρονη κοινωνία το κέντρο παραγωγής δεν είναι το σπίτι αλλά το εργοστάσιο, β) στο κέντρο παραγωγής (δηλαδή στο εργοστάσιο) δεν είναι ενεργή η οικογένεια ως ομάδα αλλά είναι οικονομικά ενεργά τα μέλη της οικογένειας ως άτομα και, γ) η βιομηχανική οικονομία παράγει υπηρεσίες και αγαθά τα οποία αγοράζουν τα άτομα προκειμένου να καταναλωθούν από την οικογένεια. Έτσι, στις σύγχρονες κοινωνίες, η οικογένεια ως ομάδα είναι μια μονάδα κατανάλωσης και όχι μονάδα παραγωγής και κατανάλωσης όπως στις παραδοσιακές κοινωνίες. Η αλλαγή αυτή σημαίνει τη διαφοροποίηση των ρόλων και των φύλων.

Οι διαφοροποιήσεις τις οποίες υφίστανται οι λειτουργίες της οικογένειας καθώς αυτή εκσυγχρονίζεται δεν είναι ενιαίες σε μια κοινωνία, αλλά εξαρτώνται από το επίπεδο εκσυγχρονισμού του κοινωνικο – οικονομικού περιβάλλοντος της οικογένειας.

Η σημασία της οικογένειας για τη πολιτεία είναι πρωταρχική. Η οικογένεια αποτελεί τη ζύμη από την οποία πλάθεται και αυξάνεται όλος ο κοινωνικός οργανισμός στη ζωή των κρατών. Για το λόγο αυτό ο συντακτικός νομοθέτης στο άρθρο 21 παράγραφος 1 του συντάγματος, θεωρώντας την οικογένεια ως θεμέλιο της συντήρησης και της προαγωγής του έθνους, τη θέτει υπό τη προστασία του κράτους. Παράλληλα κατά το άρθρο 21 παράγραφος 2 του συντάγματος, οι πολύτεχνες οικογένειες έχουν δικαίωμα ειδικής φροντίδας από το κράτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΣΤΑΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΟ ΓΑΜΟ

2.1 Στάση απέναντι στο γάμο

Συχνά παρατηρείται ότι τα ζευγάρια που βρίσκονται πριν το γάμο έχουν δεύτερες σκέψεις, αναλογιζόμενοι αν θα πετύχει ο γάμος τους και αν θα τα καταφέρουν στους καινούργιους ρόλους τους.

Κατά κύριο λόγο το άγχος δύναται να προκαλέσει την παραπάνω στάση απέναντι στο θεσμό του γάμου, αφού αποτελεί μια μεγάλη αλλαγή, μια σοβαρή απόφαση στη ζωή ενός ανθρώπου, που περικλείει τα προσωπικά βιώματα, τους φόβους και τις ανασφάλειες του ζευγαριού.

Αυτές οι σκέψεις εξαρτώνται από τον τρόπο που παίρνει μια γυναίκα την απόφαση. Έχει διαφορά, το άγχος που βιώνει στη περίπτωση που είναι μια ώριμη επιλογή ώστε να περάσει σε ένα επόμενο εξελικτικό στάδιο η σχέση, από το να θεωρεί ότι πρέπει να γίνει αυτό, είτε γιατί πιέζεται από την ηλικία, είτε γιατί είναι έγκυος, είτε επειδή την πιέζει το οικογενειακό της περιβάλλον. Επίσης εξαρτάται από τα προσωπικά βιώματα που έχει το άτομο από το στενό κοινωνικό περίγυρο. Σημαντικό ρόλο στην απόφασή της για δημιουργία οικογένειας διαδραματίζει και το πώς μια γυναίκα έχει βιώσει το γάμο των γονιών της. Τα προσωπικά βιώματα, έχουν άμεση σχέση, στη στάση που αποκτούμε, στις προσδοκίες και στους φόβους απέναντι σε κοινωνικούς θεσμούς, όπως ο γάμος. Τέλος, ακόμη και η ίδια η ιδιοσυγκρασία της γυναίκας ασκεί επιρροή στο κατά πόσο δύναται να διατηρήσει την αυτονομία της μέσα σε ένα πλαίσιο όπου το «εμείς» είναι πιο ισχυρό από το «εγώ», διαφοροποιώντας με τον τρόπο αυτό τη στάση απέναντι στο θεσμό του γάμου.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, γίνεται φανερό ότι, ζούμε σε μια κοινωνία, η οποία υποθάλλει τον εγωκεντρισμό και τον ατομικισμό και αυτό έχει ως συνέπεια τη μείωση της προθυμίας των ανθρώπων να κάνουν τις υποχωρήσεις που απαιτούνται στη διατήρηση της οικογένειας. Τέλος, η γυναίκα σήμερα ανεξαρτητοποιείται

οικονομικά, κάνει καριέρα και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να εξαρτάται λιγότερο ή και καθόλου από τον άνδρα και να υιοθετεί μία συγκεκριμένη στάση απέναντι στο γάμο.

2.2 Μεταβαλλόμενη στάση απέναντι στο γάμο

Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται μια αλλαγή στη μορφή της παραδοσιακής οικογένειας, με τάσεις αύξησης των μονογονεϊκών οικογενειών. Σε αυτό οδήγησε το γεγονός ότι πολλοί αποφασίζουν να κάνουν παιδιά εκτός γάμου. Το φαινόμενο αυτό έχει παρατηρηθεί ότι γίνεται ρουτίνα, δίνοντας την εντύπωση ότι ο θεσμός του γάμου κλονίζεται. Η κλασική οικογένεια, που άλλοτε αποτελούσε το κύτταρο της κοινωνίας, αλλάζει μορφή με άγνωστες κοινωνικές ή άλλες συνέπειες.

Δύο σύντροφοι, όταν αποφασίζουν ότι θα παντρευτούν, δεν θεωρούν ότι θα παραμείνουν μαζί για το υπόλοιπο της ζωής τους, ακόμα και αν έχουν αποκτήσει ένα ή περισσότερα παιδιά. Αντίθετα, επιλέγουν τη λύση του διαζυγίου και όχι τη λύση των συμβιβασμών σε περίπτωση διαφωνίας ή απιστίας.

Η οικογένεια δεν είναι πλέον παραγωγική μονάδα και το κάθε μέλος της απασχολείται σε ξεχωριστή εργασία, αποκτώντας με αυτό τον τρόπο προσωπική και οικονομική ανεξαρτησία.

Τέλος, ο οικονομικός παράγοντας είναι από μόνος του ανίσχυρος να προσδιορίσει την αλλαγή της οικογένειας. Οι προϋποθέσεις οι οποίες θα καταστήσουν δυνατή μια βαθιά αλλαγή της οικογενειακής δομής σταματούν να υπάρχουν όταν μια χώρα φτάνει σε κάποιο επίπεδο ανάπτυξης.

2.3 Η επίδραση της θρησκείας

Ένας βασικός τομέας της ζωής που επηρεάζει η θρησκεία είναι η οικογένεια και ο γάμος. Η εκκλησία για λόγους χριστιανικής ηθικής από τον 4^ο αιώνα εκδήλωσε ενδιαφέρον για τα θέματα του γάμου. Η ενεργή ανάμειξή της και η ισχυρή επιρροή της στη Πολιτεία δημιούργησε προβλήματα ανάμεσα σε αλλόθρησκους, που ενώ ήθελαν να τελέσουν γάμο αυτό ήταν αδύνατο πριν το νόμο 1250/82.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΓΑΜΗΛΙΟΤΗΤΑ

3.1 Ο ορισμός του γάμου

Ο γάμος ιστορικά, κοινωνικά και νομικά θεωρείται ως η καθιερωμένη μορφή συμβίωσης άνδρα και γυναίκας με σκοπό τη δημιουργία οικογένειας. Ο Λεντάκης ορίζει το γάμο «ως κοινωνικό μηχανισμό για τη διασφάλιση της συνέχισης της ανθρώπινης ομάδας και των μελών εκείνων που συνδέονται μεταξύ τους με συγγένεια²¹». Αποτελεί, δηλαδή, έναν από τους μεγαλύτερους κοινωνικούς μηχανισμούς που διασφαλίζουν ένα ασφαλές πεδίο για το μέγιστο και την ανατροφή των παιδιών, αλλά και τη φροντίδα των ηλικιωμένων. Είναι ένα σύνθετο, κοινωνικό και πολιτιστικό φαινόμενο, στο οποίο η βιολογική λειτουργία του ζευγαρώματος παίζει έναν πολύ μικρό ρόλο σε σχέση με τις άλλες κοινωνικές λειτουργίες, όπως η ανατροφή των παιδιών, το νοικοκυριό, η προστασία των εξαρτημένων κτλ. Ο γάμος εμφανίζεται στη ζωή του ανθρώπου μαζί με τη καθιέρωση της οικογένειας. Η σεξουαλική σχέση των δύο φύλων αποτελεί την ουσία και την προϋπόθεση της δημιουργίας οικογένειας στη μορφή δημιουργίας απογόνων, δεν πρέπει όμως να ταυτίζεται με το γάμο. Η σεξουαλική αναπαραγωγή αν και στοιχείο ζωής, δεν είναι στοιχείο κοινωνικής συγκρότησης, όπως ο γάμος. Για το λόγο αυτό ο γάμος δεν πρέπει να συγχέεται με τη φυσική λειτουργία της ζωής, την αναπαραγωγή.

Άνδρες και γυναίκες μπορούν να ζήσουν μαζί ως αντίπαλοι αλλά η γαμήλια συντροφική σχέση δεν μπορεί να λειτουργήσει αν τόσο ο άνδρας όσο και η γυναίκα δεν προσπαθήσουν να την κάνουν ισότιμη. Ο γάμος με τη συμβίωση αλλά και με το αίσθημα επανάπαυσης, δημιουργεί την δεσμευτική σύμβαση· άλλωστε και η βέρα στο δεξί δείχνει ότι «η θέση είναι κατειλημμένη», ότι το άτομο «ανήκει» σε άλλον. Έτσι, η σχέση αντί να είναι δυναμική, υποχωρεί σταδιακά μπροστά στη μονότονη ευθεία

²¹ Λεντάκης Α., 1986, σελ.86

που επιβάλλει η κοινωνική δεοντολογία, που επιβάλλει οι σύζυγοι να είναι πάντα μαζί στην οικογενειακή και κοινωνική ζωή τους. Επίσης, πολλές φορές γεννιέται το αίσθημα της απογοήτευσης, αφού ο κάθε σύζυγος έβλεπε τον άλλον όπως επιθυμούσε να είναι, και όχι όπως στη πραγματικότητα ήταν. Το πρόβλημα εντείνεται όταν δεν υπάρχει διάθεση για την αποδοχή του άλλου. Ο συνδυασμός όλων των παραπάνω δημιουργεί μια κατάσταση έντασης ανάμεσα στους δύο συζύγους²².

Τέλος, αυτό που έχει σημασία στη κατανομή των οικογενειακών καθηκόντων ανάμεσα στους συζύγους, είναι να μην εμποδίζεται η επαγγελματική δραστηριότητα και η εξέλιξή τους. Εκτός από τη νομική προστασία χρειάζεται αλλαγή αντιλήψεων, γιατί είναι τόσο βαθιά ριζωμένες οι αρχές και τα κάτοια της έννοιας του «αρχηγού» που θα χρειαστούν πολλά χρόνια ακόμη για να φτάσουμε στην «ισοτιμία» των συζύγων²³.

3.2 Παράγοντες που ωθούν στη τέλεση ενός γάμου

3.2.1 Νομική κατοχύρωση

Ο γάμος προστατεύεται από το Σύνταγμα στο άρθρο 21 παράγραφος 1, το οποίο ορίζει ότι «η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και της προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα, η παιδική ηλικία είναι υπό τη προστασία του Κράτους». Το δικαίωμα σύναψης γάμου προκύπτει και από τη προσωπική ελευθερία την οποία κατοχυρώνει το άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος και το Διεθνές Σύμφωνο των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων στο άρθρο 23 παράγραφος 2. Ο γάμος αποτελεί ηθικοκοινωνικό θεσμό αλλά και σύμβαση που διέπεται από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα. Για τη σύστασή του απαιτείται η πλήρωση των προϋποθέσεων που ορίζει ο νόμος στις διατάξεις 1350 – 1371 του Αστικού Κώδικα, δήλωση και τέλεση του γάμου.

3.2.2 Κοινωνική καταξίωση

²² Λεντάκης Α., 1986

²³ Δουλκέρη, 1990

Η πτώση της γαμηλιότητας είναι στενά συνυφασμένη με το ζήτημα της ανεργίας και της παγκόσμιας κρίσης. Είναι, γεγονός ότι μέσα από το γάμο ο άνθρωπος γίνεται κοινωνικά αποδεκτός και καταξιώνεται στα μάτια των άλλων, αποκτώντας κύρος και υπόληψη. Αυτό είναι αρκετό για να τον ωθήσει στην εξεύρεση του κατάλληλου συντρόφου. Αντίθετα ο άγαμος αντιμετωπίζεται με απαξίωση που φτάνει στα όρια της λύπησης. Ωστόσο, η εχθρική στάση του φεμινισμού απέναντι στο θεσμό του γάμου είναι ο κύριος λόγος για τη πτώση της γαμηλιότητας των γυναικών των μεσαίων αστικών στρωμάτων.

3.2.3 Πιέσεις από την οικογένεια

Ένας σημαντικός παράγοντας που ωθεί στο γάμο είναι οι πιέσεις που αντιμετωπίζει το άτομο για να παντρευτεί γρήγορα. Αυτή η πίεση ασκείται από την οικογένεια του ατόμου, με αφορμή την αποκατάσταση του δικού τους ανθρώπου και για δικό του όφελος. Οι πιέσεις αυτές εκφράζονται με πολλούς τρόπους, όπως ο ψυχολογικός εξαναγκασμός, η έλλειψη φροντίδας, η απαρέσκεια, ο περιορισμός της ελευθερίας και ο λεκτικός εξαναγκασμός σε βάρος του ατόμου. Συχνά αυτές οι πιέσεις πηγάζουν από την απαλλαγή των γονιών από την οικονομική επιβάρυνση. Σε αυτή τη περίπτωση η πρόθεση δεν αποσκοπεί στο όφελος του ατόμου, γιατί υπάρχει κίνδυνος το άτομο να οδηγηθεί σε λανθασμένες επιλογές, εξαιτίας του λιγοστού χρόνου. Ο σωστός τρόπος είναι η προώθηση της ιδέας του γάμου μέσα από διάλογο με τους οικείους του.

3.2.4 Οικονομική εξασφάλιση

Ο γάμος είναι μια από τις πολλές μορφές ανταλλαγής μεταξύ των ανθρώπινων ομάδων που έχουν τη δυνατότητα να συμφωνήσουν σε μια τέτοια ένωση που προσδιορίζεται από τους κανόνες εξωγαμίας, οι οποίοι απαγορεύουν να παντρευτεί κάποιος με μέλος της μόνιμης οικογένειας. Στις αρχαϊκές κοινωνίες, ο γάμος εντάσσεται σε κύκλους αμοιβαίων υποχρεωτικών παροχών αυτό οφείλεται στο ότι αποσκοπεί πραγματικά πέρα από την επιβίωση της κοινωνικής ομάδας, στην εξασφάλιση μιας ισορροπίας, ενός είδους αμοιβαιότητας μεταξύ παροχών που στη πράξη είναι ανταλλάξιμες. «Ο γάμος είναι η προϋπόθεση πραγματοποίησης της

αμοιβαιότητας». Σήμερα, η επιλογή συντρόφου με βάση το οικονομικό κριτήριο δεν προβάλλεται ως πρωτεύων παράγοντας. Ωστόσο, στο βάθος υπάρχει το οικονομικό κριτήριο για τη τέλεση ενός γάμου, ακόμα και αν αυτό δεν εκφράζεται ανοιχτά. Αντιθέτως, αυτό δε παρατηρείται στις υψηλά κοινωνικές τάξεις

3.2.5 Συναισθηματικοί λόγοι

Από έρευνες που έχουν γίνει έχουν επισημανθεί διάφοροι παράγοντες που συμβάλλουν στην ευτυχία ή τη δυστυχία ενός ζευγαριού. Η ταύτιση προσωπικότητας: η γνώση των βασικών χαρακτηριστικών της προσωπικότητας είναι σημαντική γιατί βοηθά στη σωστή καλλιέργεια μιας σχέσης. Χαρακτηριστικά που δημιουργούν αρνητικά συναισθήματα και προβλήματα μέσα στη σχέση είναι η ζήλια, το πείσμα και η κτητικότητα. Αντιθέτως, χαρακτηριστικά που δημιουργούν θετικά συναισθήματα και βοηθούν τη σχέση να αναπτύσσεται είναι η τρυφερότητα, η δημοκρατικότητα, η υπομονή και η κατανόηση. Οι ικανότητες επικοινωνίας: η ικανότητα ακρόασης των συναισθημάτων και των σκέψεων του ενός συντρόφου από τον άλλο σε όλα τα θέματα που αφορούν ένα ζευγάρι, αλλά και η ανταλλαγή απόψεων που αφορούν τη καθημερινότητα είναι από τα σημαντικότερα στοιχεία τα οποία πρέπει να υπάρχουν σε μια σχέση για να είναι λειτουργική.

3.2.6 Εξασφάλιση των παιδιών

Με το γάμο εξασφαλίζεται η νομιμότητα των παιδιών και, άρα, της διαδοχής και της κληρονομιάς. Θεωρείται λάθος ο γάμος να προηγείται της απόκτησης παιδιών. Ορισμένες κοινωνίες γνώρισαν τον παράλληλο θεσμό με εκείνο του γάμου, της παλλακίας, ο οποίος νομιμοποιούσε τη κοινωνικο-οικονομική θέση των εξώγαμων παιδιών και της παλλακίδας. Η συνύπαρξη των δύο θεσμών και οι βαθύτερες κρίσεις οι οποίες κλόνισαν το θεσμό του γάμου τοποθετούνται στον 11ο και 12ο αιώνα στη μεσαιωνική Ευρώπη. Την περίοδο εκείνη η εκκλησία θέλει να υποτάξει στη χριστιανική ηθική ένα θεσμό ο οποίος μέχρι τότε ικανοποιούσε πολιτικές σκοπιμότητες.

Ο γάμος πάνω από όλα πρέπει να εξασφαλίσει ένα νόμιμο πατέρα για το παιδί. Όλες οι κοινωνικές τάξεις έχουν τους κανόνες και τις αξίες της κυρίαρχης αστικής τάξης, για την οποία η μεταβίβαση της οικογενειακής κληρονομιάς απαιτούσε τη νομιμοποίηση των παιδιών με το γάμο.

3.2.7 Ολοκλήρωση της σχέσης

Το άτομο εμπλέκεται σε πολυποίκιλες διαπροσωπικές αλληλεπιδράσεις, με σκοπό να επηρεάσει τον άλλο για να πετύχει την καλύτερη απολαβή ως προς τα ανταλλασσόμενα αγαθά, τη μεγιστοποίηση του προσωπικού του όφελος και τη μείωση της ζημιάς. Μέσα από το γάμο επιδιώκεται η κατανόηση του ενός προς τον άλλο, ο αλληλοσεβασμός και ο συμβιβασμός των απόψεων του ενός προς τον άλλο. Τέλος, για την ολοκλήρωση της σχέσης σημαντικό παράγοντα αποτελεί η δημιουργία οικογένειας.

3.2.8 Θρησκευτικοί λόγοι

Ο θρησκευτικός γάμος είναι απόλυτα αποδεκτός σε όλες τις κοινωνίες, ως προϋπάρχων του πολιτικού γάμου. Ο χριστιανισμός χαρακτηρίζει το γάμο ως μυστήριο και ζητάει τη βοήθεια του Θεού: «ότι παρά σου αρμόζεται ανδρί γυνή», λέει μια ευχή στη τελετή του γάμου. Πολλοί θεωρούν πως επιδιώκοντας το γάμο, αυτή η σχέση θα είναι ευλογημένη από το Θεό. Οι προγαμιαίες σχέσεις δεν είναι ηθικά αποδεκτές από τη θρησκεία μας, γεγονός που ωθεί το γρηγορότερο στην επιδίωξη της τέλεσης ενός γάμου, ώστε να μη συγκρούεται με το θείο νόμο.

3.3 ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

3.3.1 Το σύμφωνο συμβίωσης

Ως Σύμφωνο Συμβίωσης ορίζεται η συμφωνία δύο ετερόφυλων ενήλικων ατόμων κατά την οποία οργανώνουν την συμβίωσή τους και καταρτίζεται αυτοπροσώπως με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Για να έχει ισχύ αυτή η συμφωνία πρέπει να κατατεθεί αντίγραφο του συμβολαιογραφικού εγγράφου στον ληξιαρχο του τόπου κατοικίας τους, το οποίο θα καταχωρηθεί σε ειδικό βιβλίο του Ληξιαρχείου. Πρόκειται για μια συμβολαιογραφική πράξη που υπογράφεται από δύο ανθρώπους ξεκαθαρίζοντας έτσι τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που έχει ο ένας σύντροφος προς τον άλλον όσο θα είναι μαζί.

Η διαφορά που έχει ένα Σύμφωνο Συμβίωσης συγκριτικά με τον κλασσικό γάμο, είναι ότι στον γάμο όλες οι υποχρεώσεις του ζευγαριού προβλέπονται από το νόμο. Όταν όμως δύο άνθρωποι δεν θέλουν να παντρευτούν, το Σύμφωνο Συμβίωσης διασφαλίζει τα δικαιώματα και των δύο ατόμων όταν ζουν κάτω από την ίδια στέγη, από την στιγμή που δεν υπάρχει κανένας άλλος τρόπος να αναγνωρίσει ο νόμος ότι αυτοί οι δύο άνθρωποι έχουν σχέση.

Απαγορεύεται η σύναψη του Συμφώνου αν υπάρχει γάμος ή άλλο Σύμφωνο Συμβίωσης των ενδιαφερόμενων προσώπων, καθώς και ανάμεσα σε συγγενείς εξ αίματος και μεταξύ υιοθετημένου και αυτού που υιοθέτησε.

Για την ακυρότητα του Συμφώνου εκτός από τους συμβληθέντες, μπορεί να επικαλεσθεί και όποιος προβάλλει έννομο συμφέρον οικογενειακής ή περιουσιακής φύσης.

Η λύση του Συμφώνου γίνεται είτε με συμφωνία των συμβληθέντων είτε με μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση.

Ο βασικός λόγος για να επιλέξει κάποιο ζευγάρι το Σύμφωνο Ελεύθερης Συμβίωσης είναι επειδή είναι εύκολο στη λύση του, δεν έχει όμως την ίδια ισχύ με τον γάμο.

3.3.2 Η συμβίωση

Η συμβίωση είναι μια άλλη λύση που επιλέγουν πολλά ζευγάρια πριν παντρευτούν, όχι μόνο για να δοκιμάσουν την σχέση τους αλλά και για να μοιραστούν τα οικονομικά τους. Πολλές γυναίκες πιστεύουν ότι η συμβίωση είναι ένα βήμα προς το γάμο για αυτό αισθάνονται πιο ασφαλείς και πιο ευτυχισμένες όταν συγκατοικούν με τον σύντροφό τους. Δεν είναι όμως απαραίτητο η απλή συμβίωση

να καταλήξει σε γάμο. Ωστόσο, η συγκατοίκηση μπορεί να οδηγήσει σε γάμο, αλλά είναι πολύ πιθανό να μην οδηγήσει σε ευτυχισμένο γάμο. Με την απλή συμβίωση το ζευγάρι δεν έχει κανένα νομικό δικαίωμα ή νομική υποχρέωση μεταξύ τους.

3.3.3 Ο θρησκευτικός γάμος

Θρησκευτικός γάμος είναι αυτός που τελείται σύμφωνα με τους κανόνες της θρησκείας²⁴. Είναι η νόμιμη ένωση άντρα και γυναίκας, καθώς και η τελετή της ένωσης αυτής με την οποία συνιστάται και αναγνωρίζεται μια νόμιμη γενετήσια ένωση που θα οδηγήσει στη δημιουργία μιας οικογένειας . Η ανάμειξη της εκκλησίας στον γάμο έγινε κυρίως με την αναγνώριση του Χριστιανισμού σαν την επίσημη θρησκεία της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας και η εκκλησιαστική τελετή έγινε απαραίτητη για την εγκυρότητα του γάμου. Κατά το πέρασμα των χρόνων ο γάμος θεωρήθηκε θεμελιώδης κοινωνικός θεσμός και θωρακίστηκε με αυστηρούς κανόνες σε αστικό και ποινικό επίπεδο.

Για τη λύση του γάμου είναι απαραίτητη η έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης, χωρίς την οποία δεν λύνεται.

3.3.4 Ο πολιτικός γάμος

Ο πολιτικός γάμος τελείται από τις πολιτικές αρχές, χωρίς να παρεμβαίνει η εκκλησία. Σε κάποιες χώρες είναι ο μόνος υποχρεωτικός, επίσημος και έγκυρος, ενώ σε κάποιες άλλες είναι απλώς προαιρετικός. Ακόμα, σε ορισμένες είναι απαράδεκτος και δεν αναγνωρίζεται²⁵. Στην Ελλάδα αναγνωρίστηκε ως έγκυρος μετά το 1982.

Για να τελεστεί θα πρέπει να γίνει είτε με τη σύγχρονη δήλωση των μελλονύμφων ότι συμφωνούν σε αυτό είτε με ιερολογία από ιερέα της ανατολικής

²⁴ <http://www.wedstar.gr/magazine/8/46>

²⁵ <http://www.wedstar.gr/magazine/8/46>

ορθόδοξης εκκλησίας ή λειτουργικό άλλου δόγματος ή θρησκευάτος γνωστού στην Ελλάδα. Η δήλωση θα πρέπει απαραίτητα να γίνεται δημόσια ενώπιον δύο ενήλικων μαρτύρων προς τον δήμαρχο της περιοχής. Επίσης θα πρέπει ο γάμος πριν την τέλεση του να γνωστοποιείται με τοιχοκόλληση σχετικής αγγελίας στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα της κατοικίας του καθενός από το ζευγάρι, εκτός και αν τα πρόσωπα που πρόκειται να παντρευτούν κατοικούν σε μεγάλη πόλη, οπότε η γνωστοποίηση γίνεται με δημοσίευση σε ημερήσια εφημερίδα της περιοχής κατοικίας.

3.3.5 Οι ορολογίες των γάμων

Υπάρχουν διάφοροι όροι που δίνονται στους γάμους ανάλογα με την ιδιότητα τους, για παράδειγμα, ανοικτός γάμος είναι η τελετή με πολλούς καλεσμένους ενώ κλειστός γάμος με ελάχιστους ή και καθόλου προσκεκλημένους. Λευκός είναι ο γάμος δύο ανθρώπων που ενώ είναι παντρεμένοι, δεν έχουν συζυγικές σχέσεις. Μεικτός γάμος είναι εκείνος που τελείται ανάμεσα σε δύο άτομα με διαφορετική θρησκεία και μοργανατικός είναι ο γάμος ενός μέλους ηγεμονικού οίκου (βασιλιάς, πρίγκιπας, δούκας κτλ) με άτομο που δεν είναι ηγεμονικής καταγωγής, με αποτέλεσμα οι απόγονοι τους να μην κληρονομήσουν τους σχετικούς τίτλους²⁶.

²⁶

<http://el.wiktionary.org/wiki/%CE%B3%CE%AC%CE%BC%CE%BF%CF%82>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΔΙΑΖΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

4.1 Ο ορισμός του διαζυγίου

Ο γάμος μπορεί να περιέλθει σε κρίση από διάφορους λόγους. Όταν η κρίση κορυφώνεται ακολουθεί η λύση του γάμου με δικαστική απόφαση, το λεγόμενο διαζύγιο²⁷. Το διαζύγιο έχει δύο μορφές, το συναινετικό και το κατ' αντιδικία. Στο κατ' αντιδικία διαζύγιο μπορεί να ασκηθεί αγωγή μόνο αν συντρέχουν ορισμένοι λόγοι διαζυγίου, όπως ο ισχυρός κλονισμός της έγγαμης σχέσης για λόγο που δεν αφορά μόνο τον ενάγοντα²⁸, και ο ισχυρός κλονισμός της έγγαμης σχέσης ύστερα από τετραετή διάσταση²⁹. Κλονισμός του γάμου υπάρχει όταν αλλάζουν τα συναισθήματα του συζύγου απέναντι στο γάμο ή όταν εκλείπει η ψυχική διάθεση για τη συνέχιση της έγγαμης σχέσης. Στην πραγματικότητα δεν κλονίζεται ο γάμος αλλά ο συναισθηματικός κόσμος του συζύγου. Ο κλονισμός πρέπει να είναι ισχυρός, η αλλαγή δηλαδή των συναισθημάτων να είναι τόσο σημαντική, ώστε η εξακολούθηση της έγγαμης συμβίωσης να είναι αφόρητη για τον ενάγοντα. Τέλος, υπάρχουν ορισμένα κλονιστικά γεγονότα που αναφέρονται στο νόμο και αποτελούν τεκμήρια του κλονισμού της έγγαμης συμβίωσης. Αυτά τα γεγονότα είναι η διγαμία, η εγκατάλειψη και η μοιχεία.

4.2 Παράγοντες που ωθούν στο διαζύγιο

²⁷ Άρθρο 1438, Αστικού Κώδικα

²⁸ Άρθρο 1439, παράγραφοι 1 και 2, Αστικού Κώδικα

²⁹ Άρθρο 1439, παράγραφος 2, Αστικού Κώδικα

Το διαζύγιο εμφανίζεται ως διαχρονικό φαινόμενο. Μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο παρατηρήθηκε αύξηση στο ποσοστό των διαζυγίων σε Ευρώπη και Αμερική, ενώ στη δεκαετία '60 – '70 το ποσοστό άρχισε να διπλασιάζεται στις ευρωπαϊκές χώρες. Αυτό συνδέεται:

- Με τη μόρφωση και το επάγγελμα.
- Με τον αλκοολισμό.
- Με τη συναισθηματική ανωριμότητα των συζύγων.
- Με την αλλαγή της νομοθεσίας και τη φιλελευθεροποίηση του διαζυγίου.
- Με τη κοινωνικό – οικονομική θέση των δύο συζύγων.
- Με τις οικονομικές δυσκολίες και αντιξοότητες.
- Με την εξάλειψη των ταμπού και την αναζήτηση της ανεξαρτησίας των δύο συζύγων.

Οι σημαντικότερες συνθήκες για τη συχνότητα εμφάνισης των διαζυγίων θεωρούνται οι κοινωνικές. Αυτές είναι: α) οι μεταβολές στις ανάγκες και στην αγορά εργασίας, δηλαδή οι οικονομικές συνθήκες και β) η θέση της γυναίκας στη σύγχρονη κοινωνία³⁰.

Η ανάπτυξη της τεχνολογίας επιταχύνει τις εξελίξεις στη παραγωγική διαδικασία και εξαναγκάζει την επαγγελματοποίηση της γυναίκας στην ανδροκρατούμενη αγορά εργασίας. Αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης είναι η ανεξαρτητοποίηση της γυναίκας και η άνοδος του μορφωτικού της επιπέδου, γεγονός που αποτελεί σημαντική αλλαγή. Παρόλα αυτά η θέση της γυναίκας εξακολουθεί να είναι προβληματική όπως και στο παρελθόν. Τα αίτια βρίσκονται στο υπόδειγμα της κοινωνικής ηθικής, το οποίο είναι ανδροκρατικής προέλευσης και η γυναίκα κρίνεται και κοινωνικοποιείται με βάση το παραπάνω. Ο ρόλος της γυναίκας είναι διττός: από τη μία ως εργαζόμενη και από την άλλη ως νοικοκυρά προκαλεί αντιφατικότητες και συγκρούσεις, αφού αυτοί οι δύο ρόλοι δεν είναι πάντα συμβιβάσιμοι. Αποτέλεσμα των μεταβαλλόμενων χαρακτηριστικών της κοινωνίας είναι να κλονίζεται ο γάμος³¹. Ο Helsin³² σε έρευνά του κατέληξε σε δέκα βασικούς κοινωνιολογικούς λόγους που

³⁰ Φίλιας, 1999, σελ.119

³¹ Φίλιας, 1999, σελ.115 - 126

³² όπως παρατίθεται από τη Νόβα – Καλτσούνη,2003, σελ. 272

οδηγούν τους γάμους όλο και συχνότερα στο διαζύγιο με βάση τα σημαντικότερα σύγχρονα κοινωνικά δεδομένα. Πιο συγκεκριμένα είναι οι εξής:

4.2.1 Η ρουτίνα του έγγαμου βίου.

Μετά από κάποια χρόνια συμβίωσης, οι δύο σύζυγοι χάνουν σταδιακά το ενδιαφέρον τους για το σύντροφό τους. Θεωρούν το γάμο τους μια μονότονη ρουτίνα και αυτό που ήταν στην αρχή ευχάριστη ανακάλυψη τελικά γίνεται δεδομένο. Τα αρνητικά με τη συμβίωση είναι πως το ζευγάρι βλέπεται καθημερινά, ο ένας γνωρίζει τις συνήθειες του άλλου και από ανάγκη μοιράζονται το ίδιο σπίτι, καλύπτουν δηλαδή τις απαιτήσεις των ρόλων που τους επιβάλλει ο γάμος τους και έτσι ζουν σε μια δύσκολη καθημερινότητα³³. Αν και η προβλεψιμότητα μεταξύ των συζύγων μπορεί να είναι δημιουργική, δηλαδή προσφέρει ασφάλεια και αξιοπιστία στη συζυγική σχέση, η ρουτίνα σύντομα προκαλεί την ανία, ένα συναίσθημα από το οποίο οι σύζυγοι δεν μπορούν να ξεφύγουν. Στη συνέχεια η ανία δίνει τη θέση της σε διαφωνίες, λογομαχίες και κάποιες φορές στη μοιχεία, μέσω της οποίας ένας σύζυγος προσπαθεί αν βρει ένα καινούργιο άτομο για να βιώσει μια νέα γνωριμία με μια άγνωστη προσωπικότητα. Στις σύγχρονες κοινωνίες η μοιχεία είναι αποτέλεσμα της ρουτίνας που έχει επέλθει στο γάμο, και αποτελεί έναν από τους συχνότερους λόγους λήψης διαζυγίου³⁴.

4.2.2 Η έμφαση στη προσωπικότητα ή τη συναισθηματική εκπλήρωση.

Αυτός είναι βασικός παράγοντας. Πρόκειται για τον αποκαλούμενο «γάμο συντροφικότητας»³⁵, δηλαδή τη βασική προσδοκία των συζύγων να γίνουν δέκτες της αγάπης και της τρυφερότητας του συζύγου τους. Πρόκειται για ένα δύσκολο έργο, επειδή οι ανάγκες των ανθρώπων είναι πολύπλοκες και δεν μπορούν να καλυφθούν από ένα και μόνο πρόσωπο. Σήμερα τα βασικά κίνητρα για το γάμο είναι η ικανοποίηση των ψυχολογικών αναγκών των ανθρώπων, ενώ στο παρελθόν ήταν η επίλυση των οικονομικών και σεξουαλικών προβλημάτων, η αναπαραγωγή και η

³³ Henslin,2000, σελ.305

³⁴ Michel, 1981, σελ.82

³⁵ Henslin, 2000, σελ.308

εξασφάλιση των γηρατειών³⁶. Στις σύγχρονες κοινωνίες αυτή η προσδοκία είναι βασική για το γάμο και έχει το εξής αποτέλεσμα: όταν ο ένας σύζυγος νοιώσει μη ικανοποιημένος συναισθηματικά, θεωρεί υπαίτιο το σύντροφό του, γιατί δεν μπόρεσε να καλύψει τις βασικές του ανάγκες. Η σημαντικότερη αιτία διαζυγίου για τις γυναίκες ήταν η παραμέλησή τους από τους άνδρες τους και η συναισθηματική έλλειψη άνεσης, τρυφερότητας, εκτίμησης, ασφάλειας, ενθάρρυνσης και αγάπης. Τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες, είναι ιδιαίτερα σημαντική η ικανοποίηση των αναγκών τους και η στήριξη σε δύσκολες καταστάσεις.

4.2.3 Οι απαιτήσεις της ζωής

Στη σημερινή εποχή, οι αυξημένες απαιτήσεις της ζωής, έχουν δημιουργήσει στα ζευγάρια άγχος σχετικά με την ικανοποίηση των διαφόρων αναγκών. Οι προτεραιότητες των συζύγων δεν είναι η συναισθηματική κάλυψη ή η ανάγκη για προσφορά αγάπης, αλλά καθημερινές λειτουργίες όπως η διασκέδαση, η αποπληρωμή λογαριασμών, η συντήρηση των μελών της, τα μηνιαία έσοδα και έξοδα της οικογένειας, η διατροφή και πολλές άλλες υποχρεώσεις, οι οποίες σχετίζονται με τις ανάγκες που προκύπτουν από τη συμβίωση των δύο συζύγων³⁷. Επομένως, αυτός ο παράγοντας σχετίζεται με απαιτήσεις που αφορούν στην ενέργεια και στο χρόνο του ζευγαριού. Οι δύο σύζυγοι είναι αναγκασμένοι να δρουν σύμφωνα με τις ανάγκες του σπιτιού τους, το οποίο θέλει καθημερινή φροντίδα και αυτό οδηγεί στη μείωση του ενθουσιασμού, της ενέργειας και του ενδιαφέροντος του ζευγαριού. Ο χρόνος που ξοδεύεται στην εργασία των δύο συζύγων είναι πολύ σημαντικός, καθώς οι οικονομικές ανάγκες ωθούν το ζευγάρι να εργάζεται συστηματικά για να μπορέσει να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις της ζωής. Έτσι, προκαλείται στους συζύγους συναισθηματική εξάντληση και δυσφορία, οι οποίες αποτελούν αιτίες διαφωνιών και αντιπαλοτήτων που μπορεί να οδηγήσουν στο διαζύγιο. Αυτές οι κοινωνικές συνθήκες έχουν ως αποτέλεσμα την αλλοτρίωση των προσωπικών και κοινωνικών σχέσεων του ζευγαριού.

4.2.4 Οι ασυμβίβαστοι ρόλοι των φύλων

³⁶ Χουρδάκη, Μαρούδα και Σταύρου, 1989
³⁷ Henslin, 2000, σελ.303

Η πρόωμη κοινωνικοποίηση των ζευγαριών περιπλέκει τη προσαρμογή τους στον έγγαμο βίο. Αυτά που μαθαίνει ο άνδρας για το προσανατολισμό του φύλου του στο κόσμο και τη σωστή θέση του μέσα σε αυτόν έρχονται σε αντίθεση με αυτά που μαθαίνει η γυναίκα για το ίδιο θέμα. Η σημερινή εποχή είναι μια εποχή σύγχυσης, όσον αφορά στους ρόλους της γυναίκας και του άνδρα, γιατί και οι δύο αναγκάζονται να αναλάβουν υποχρεώσεις και στο χώρο του σπιτιού αλλά και στον εργασιακό χώρο.

Οι αντιφάσεις που επικρατούν ακόμα και σήμερα στην άποψη πως ο άνδρας είναι ο φορέας της λογικής και η γυναίκα της συναισθηματικότητας, συμβάλλουν στην υποχώρηση των ιδανικών του γάμου μπροστά στη πραγματικότητα της καθημερινής ζωής³⁸. Οι βασικές αντιλήψεις των δύο φύλων για τη ζωή έρχονται σε αντιπαράθεση και έτσι βρίσκονται σε απόσταση, και αυτό μπορεί να οδηγήσει στην απόλυτη ρήξη. Με αυτό τον τρόπο καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως οι ασυμβίβαστοι ρόλοι των φύλων αρκούν για να σημάνουν τη καταστροφή των προσδοκιών του γάμου.

4.2.5 Ο διαχωρισμός των κόσμων με βάση το φύλο

Ο παράγοντας αυτός αναλύει τη διαφοροποίηση του κόσμου μεταξύ των ανδρών και των γυναικών. Άνδρες και γυναίκες έχουν διαφορετική στάση ζωής και βιώνουν διαφορετικές εμπειρίες. «Αυτός ο διαχωρισμός σημαίνει ότι, και οι άνδρες και οι γυναίκες ως ενήλικοι υπόκεινται σε μια δια βίου κοινωνικοποίηση³⁹» στην οποία το κάθε άτομο καταφέρνει να διδαχθεί καινούργιους τρόπους προσέγγισης και αξιολόγησης διαφόρων ζητημάτων της ζωής. Είναι, επομένως, λογικό δύο σύζυγοι που μοιράζονται τις ίδιες ιδέες, τα ίδια προβλήματα, τα ίδια όνειρα να έχουν διαφορετική οπτική για την αντιμετώπισή τους και έτσι έρχονται σε σύγκρουση μεταξύ τους.

Οι διαφορετικές αξίες οφείλονται στο ότι στις περισσότερες σύγχρονες κοινωνίες οι οικογένειες απαρτίζονται από πρόσωπα που έχουν διαφορετικές αξίες και αντιλήψεις. Οι διαφορές επίσης συνδέονται και με τις διαφορετικές γενιές που συνυπάρχουν σε κάθε οικογενειακή ομάδα. Οι διαφορές αυτές συνιστούν τη

³⁸ Φίλιας, 1999, σελ.81 - 94

³⁹ Henslin 2000, όπως παρατίθεται από τη Νόβα – Κατσούνη, 2003, σελ.300

πραγματική οικογενειακή κρίση, ενώ ταυτόχρονα μπορούν να θεωρηθούν ως ένα κύριο κοινωνικό πρόβλημα ανάλογα με τη συχνότητα και την έντασή τους.

Αυτό που προκύπτει λοιπόν, είναι ότι άνδρες και γυναίκες θέτουν διαφορετικές προτεραιότητες ως προς τις αξίες μέσα στο γάμο και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μη διστάζουν να προχωρούν στην απόφαση του διαζυγίου, αν ο γάμος τους δεν καλύπτει τις δικές τους αξίες. Αυτές οι αξίες όμως διαφοροποιούνται ανάμεσα στους συζύγους και έτσι είναι δυσκολότερο να αντιληφθεί ο καθένας τους τι είναι σημαντικότερο για τον άλλο.

4.2.6 Οι κοινωνικοί ρόλοι των δύο συζύγων

Οι ρόλοι των δύο συζύγων μέσα στη κοινωνία αντανακλώνται και στη μεταξύ τους σχέση στο πλαίσιο του γάμου. Η κατανόηση του ρόλου των δύο συζύγων προϋποθέτει τη συνειδητοποίηση της επιβολής των απαιτήσεων του ενός προς τον άλλο. Αυτές μπορεί να είναι υποσυνείδητες, είναι πιθανό όμως να προκαλέσουν δυσφορία σε έναν από τους συζύγους. Η σημασία των ρόλων των δύο συζύγων μέσα στο γάμο είναι ένας από τους ισχυρότερους παράγοντες και σχετίζεται με μία σειρά κοινωνικών φαινομένων. Ο ρόλος των γυναικών έχει μεταβληθεί πολύ τις τελευταίες τρεις δεκαετίες. Ωστόσο, οι γυναίκες εισέρχονται στην αγορά εργασίας χωρίς να εγκαταλείπουν τη θέση τους μετά τη γέννηση των παιδιών τους. Οι γυναίκες επίσης, μπορούν να παντρευτούν άνδρες χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, σε αντίθεση με τη παράδοση που θέλει τον άνδρα ανώτερο από τη γυναίκα, οικονομικά και μορφωτικά⁴⁰. Τέλος, για το λόγο ότι οι κοινωνικοί ρόλοι των συζύγων στον έγγαμο βίο μπορεί να προκαλέσουν συγκρούσεις και γενικότερα προβλήματα που θα οδηγήσουν στο διαζύγιο, κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη άψογης σχέσης και επικοινωνίας μεταξύ των δύο συζύγων, η οποία θα συντελέσει στη λύση των προβλημάτων μέσω της συζήτησης και του σεβασμού.

4.2.7 Η έμφαση στην ισότητα

⁴⁰ Μουσούρου, 1999, σελ. 5 - 19

Η ισότητα στα πλαίσια του γάμου είναι εξαιρετικής σημασίας για τους δύο συζύγους. Από τη δεκαετία του 1970 η ισότητα είναι συνυφασμένη με την ευτυχία και με την ιδιότητα των πολιτών. Η ισότητα διέπει τους κοινωνικούς θεσμούς και εισέβαλε στο γάμο σταδιακά, αποδίδοντας στους συζύγους ισότιμους ρόλους. Το θέμα της ισότητας αποτελεί μια από τις αιτίες διαζυγίου και αυτό συμβαίνει γιατί ο αγώνας επικράτησης μεταξύ των συζύγων δεν αφήνει περιθώρια για τη πραγματική ισότητα, παρόλο που ο στόχος είναι αρχικά αυτός. Αντίθετα, παρατηρείται ακόμα και αντιστροφή των ρόλων και κυρίως μιας, κατά κάποιο τρόπο, υποταγής του άνδρα, που ξεκινά από την ανάγκη της γυναίκας για ασφάλεια και επιβεβαίωση μέσα από το θεσμό της οικογένειας. Έτσι, η οικογένεια τείνει να λάβει μια άλλη μορφή, που υποτίθεται πως θα πλησιάζει στη σύγχρονη πραγματικότητα, αλλά στην ουσία δημιουργείται ένα χάσμα μεταξύ των συζύγων⁴¹. Αν και η ισότητα μπορεί να ωφελήσει τον γάμο, δημιουργεί παράλληλα και προβλήματα. Κανείς από τους δύο συζύγους δεν έχει το προνόμιο της τελικής απόφασης, γιατί για να λαμβάνονται οι αποφάσεις από κοινού, καθένας πρέπει να έχει εξίσου το δικαίωμα να εκφράζει τις επιθυμίες του και να εκθέτει τις απόψεις του· κανένας όμως από τους δύο δεν έχει την εξουσία να πάρει την τελική απόφαση. Η λήψη κάθε απόφασης μπορεί να καταλήξει σε θέμα διαφωνίας. Είναι δηλαδή μια μορφή αντιπαράθεσης που συνυπάρχει μέσα στην ίδια την έννοια της ισότητας. Για να αποφεύγεται λοιπόν η σύγκρουση, η ισότητα πρέπει να είναι αντικείμενο προσεκτικής διαχείρισης του κάθε συζύγου και θα πρέπει να υπάρχει ο αλληλοσεβασμός⁴².

4.2.8 Οι αλλαγές στις λειτουργίες του γάμου και της οικογένειας

Ένα από τα κύρια στοιχεία που προβληματίζουν τους κοινωνιολόγους, είναι οι μεταβολές που έχουν επέλθει στις λειτουργίες του γάμου και της οικογένειας. Οι παραδοσιακές λειτουργίες πολλών κοινωνικών θεσμών, μεταξύ αυτών και του γάμου, έχουν διαφοροποιηθεί. Το γεγονός αυτό γίνεται αντιληπτό εξετάζοντας την ιστορική αναδρομή της δομής της οικογένειας και της θέσης των μελών της, κυρίως στη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα.

⁴¹ Φίλιας, 1999, σελ.69

⁴² Henslin, 2000, σελ.304

Στις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα, η πλειοψηφία των γυναικών δεν εργαζόταν και ασχολείτο με την ανατροφή των παιδιών, ενώ υπεύθυνος για την επιβίωση των μελών της οικογένειας ήταν ο πατέρας. Ο στόχος του γάμου ήταν η προσφορά από τον κάθε σύζυγο στον άλλο της ασφάλειας για τη ζωή και η προσφορά στα παιδιά τους. Οι δυσχερείς συνθήκες μέσα στις οποίες ζούσε η οικογένεια είχαν ως προτεραιότητα τον αγώνα για επιβίωση και όχι την ευτυχία. Αν ο ένας σύζυγος ήταν συναισθηματικά ανικανοποίητος, όφειλε να το ανεχτεί και να μην αντιδρά. Εκείνη την εποχή το διαζύγιο δεν αποτελούσε μια τόσο συχνή λύση, επειδή η αποτυχία του γάμου θεωρείτο υποκειμενική. Ο κύριος λόγος αποτυχίας του γάμου ήταν το συναισθηματικό, ψυχολογικό ή ηθικό μειονέκτημα ενός εκ των δύο συντρόφων⁴³.

Οι τελευταίες δεκαετίες υπήρξαν ιδιαίτερα αντιφατικές για τη μετεξέλιξη της οικογένειας και τη λήψη του διαζυγίου. Οι λειτουργίες της οικογένειας σχετίστηκαν με τις αλλαγές που δεχόταν η κοινωνία και η οργάνωση του συλλογικού βίου. Όσον αφορά στις σύγχρονες παραμέτρους της λειτουργίας της οικογένειας, η White⁴⁴ έκανε μια έρευνα σχετικά με τις κοινωνιολογικές αιτίες του διαζυγίου και διαπίστωσε ότι υπάρχουν λιγότερα θεωρητικά και εμπειρικά δεδομένα για τη συσχέτιση αυτών των παραμέτρων με το διαζύγιο. Πιο συγκεκριμένα, συγκεντρώνει και αναλύει τις εξής παραμέτρους:

- i. Συζυγική ευτυχία. Σύμφωνα με τα εμπειρικά δεδομένα, τα άτομα που έχουν χαμηλό δείκτη συζυγικής ευτυχίας, είναι τέσσερις έως πέντε φορές περισσότερο πιθανό να χωρίσουν σε περίοδο τριών χρόνων, σε σχέση με τα άτομα που αναφέρουν υψηλό δείκτη συζυγικής ευτυχίας.
- ii. Σκέψεις για το διαζύγιο. Οι σύζυγοι φτάνουν στην απόφαση λήψης διαζυγίου, αλλά είναι πιθανό να το αποφύγουν αν υπάρχουν άλλες δυσκολίες στο πλαίσιο της οικογένειας όπως η ύπαρξη παιδιών, το χαμηλό εισόδημα και η ανεργία, κυρίως της μητέρας.
- iii. Συζυγική αλληλεπίδραση. Ο χρόνος που περνούν μαζί οι δύο σύζυγοι σχετίζεται με χαμηλότερους δείκτες διαζυγίου.
- iv. Κοινωνικοοικονομικό επίπεδο. Στη συγκεκριμένη παράμετρο υπάρχει σχετική διαφωνία μεταξύ των μελετών. Η White⁴⁵ θεωρεί, πως με βάση τις

⁴³ Μουσούρου, 1999

⁴⁴ όπως παρατίθεται στη Χατζηχρήστου, 1999, σελ.87

⁴⁵ όπως παρατίθεται στη Χατζηχρήστου, σελ. 84 - 88

έρευνες και τα αποτελέσματα των μετρήσεών τους, όταν λαμβάνονται υπόψη ατομικά δεδομένα, υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ του εισοδήματος και άλλων δεικτών του κοινωνικό – οικονομικού επιπέδου και του διαζυγίου. Η Michel⁴⁶, όμως, στη δεκαετία του 1980 διαπιστώνει, πως η αστάθεια των γάμων και κυρίως αυτών που οι δύο σύζυγοι είναι αρκετά νεαρής ηλικίας, μπορεί να οφείλεται στις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες παρά στην ηλικία. Επιπλέον, διαπιστώνει, πως τόσο σε απόλυτους αριθμούς, όσο και κατά μέσο όρο το διαζύγιο είναι συχνότερο στις κατώτερες από ότι στις ανώτερες κοινωνικές τάξεις.

v. Συμμετοχή της γυναίκας στην αγορά εργασίας. Αν και η είσοδος της γυναίκας στο εργατικό δυναμικό και η έξοδος της από το σπίτι συνέβαλε στην οικονομική άνεση του νοικοκυριού, προκάλεσε επίσης συγκρούσεις στη σχέση της με το σύζυγο. Σύμφωνα με τη White⁴⁷, η κύρια παράμετρος που σχετίζεται με την εργασία της γυναίκας, ως αρνητικού φαινομένου για τη διατήρηση του γάμου, είναι οι πολλές ώρες απασχόλησης. Αντιθέτως όταν η γυναίκα έχει μεγαλύτερο εισόδημα από τον άνδρα, άρα συμβάλλει περισσότερο στον οικογενειακό προϋπολογισμό, είναι πιθανό να οδηγήσει στην αποφυγή του διαζυγίου.

vi. Προσωπικές αναφορές. Εκτός από τους διάφορους κοινωνικούς, οικονομικούς ή φυλετικούς παράγοντες το διαζύγιο είναι εξαιρετικά πιθανό να οφείλεται σε καθαρά προσωπικούς λόγους των ατόμων, οι οποίοι διαφοροποιούνται ανά περίπτωση. Δύσκολα μπορούν να αναφερθούν συγκεκριμένοι παράγοντες για τη πρόβλεψη διαζυγίου. Οι συχνότεροι λόγοι διαζυγίου ήταν η απιστία, η ζήλια, ο αλκοολισμός, η άσκοπη σπατάλη χρημάτων και η χρήση των ναρκωτικών και ήταν ανεξάρτητοι από το αν η γυναίκα ή ο άνδρας ήταν αυτός που τα προκάλεσε ή ήταν αυτός που δεχόταν αυτές τις συμπεριφορές.

vii. Μια άλλη παράμετρος που μπορεί να συσχετισθεί με το διαζύγιο είναι αυτή της θρησκείας, στο βαθμό που συνδέεται με την ενίσχυση συγκεκριμένων προτύπων συμπεριφοράς, κοινωνικών και ηθικών αξιών και στάσεων. Τα άτομα που παρακολουθούν θρησκευτικές εκδηλώσεις δείχνουν πιο αναποφάσιστα στην επιλογή του διαζυγίου και αυτό πιθανόν

⁴⁶

Michel, 1981, σελ.85

⁴⁷

όπως παρατίθεται στη Χατζηχηρήστου, σελ.84 -88

να ερμηνεύεται, είτε από το βαθμό της θρησκευτικής πίστης τους, είτε από την κοινωνική υποστήριξη που βιώνουν οι σύζυγοι όταν συμμετέχουν σε εκκλησιαστικές εκδηλώσεις⁴⁸.

Η Χατζηχρήστου⁴⁹ προσθέτει δύο ακόμα παραμέτρους στο σχήμα της White, και αυτές είναι:

- Η κατοίκηση σε αστικές περιοχές αντί των αγροτικών, είναι ενδεικτική των υψηλότερων ποσοστών διαζυγίων. Η ύπαρξη των κοινωνικών υποστηρικτικών δικτύων είναι χαρακτηριστική στις επαρχιακές περιοχές και ενισχύει τη διατήρηση του θεσμού του γάμου⁵⁰.
- Διάφορες κρίσεις που αντιμετωπίζει η οικογένεια και κυρίως τραυματικά γεγονότα όπως η απόλυση ενός συζύγου ή ο θάνατος ενός παιδιού, μπορούν να αποβούν μοιραία για την ατυχή κατάληξη του γάμου. Η λειτουργία της οικογένειας επομένως, βασίζεται σε μια αντίθεση στη σύγχρονη εποχή. Οι σύζυγοι απομακρύνονται ψυχικά όταν παρουσιάζονται διάφορα οικογενειακά προβλήματα. Παράλληλα δεν εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό ο ένας από τον άλλο για να επιβιώσουν, με αποτέλεσμα να μη διστάζουν να στραφούν στην εύκολη λύση του διαζυγίου, όταν τα προβλήματα δείχνουν άλυτα.

4.2.9 Η αυξανόμενη θεσμική υποστήριξη των διαζευγμένων ατόμων.

Ένας ιδιαίτερα σημαντικός παράγοντας, είναι η ολοένα και αυξανόμενη θεσμική υποστήριξη των διαζευγμένων ανθρώπων και κυρίως των γυναικών. Στην ανάπτυξη αυτού του παράγοντα συνέβαλε η ύπαρξη τριών στοιχείων:

- a. οι γυναίκες έχουν αποκτήσει μεγαλύτερη οικονομική ανεξαρτησία
- b. το διαζύγιο δεν αποτελεί πλέον κοινωνικό στίγμα, όπως παλαιότερα
- c. το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας έχει επεκταθεί σε μεγάλο βαθμό.

⁴⁸ Χατζηχρήστου, 1999, σελ.84 - 88

⁴⁹ Χατζηχρήστου, 1999, σελ.84 - 88

⁵⁰ Φίλιας, 1999, σελ.67

Το αποτέλεσμα της θεσμικής υποστήριξης είναι ότι η γυναίκα δεν είναι υποχρεωμένη να παραμείνει σε ένα γάμο που δεν την ικανοποιεί ή είναι δυστυχισμένη. Η μείωση της κοινωνικής κατακραυγής, που προκαλούσε ένα διαζύγιο, έχει χαλαρώσει τους δεσμούς του γάμου και για τους άνδρες που διαπιστώνουν την αλλαγή της θέσης της γυναίκας τόσο στη κοινωνία όσο και στο γάμο.

4.2.10 Η αλλαγή της φύσης της κοινωνίας λόγω της εκβιομηχάνισης και της αστικοποίησης.

Οι μεταβολές στη κοινωνία εξαιτίας της τεχνολογικής ανάπτυξης και της δημιουργίας αστικών κέντρων, που συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού, αποτελούν τους πιο σημαντικούς λόγους που επηρέασαν τις αντιλήψεις, τις αξίες και κατά συνέπεια τη συμπεριφορά των ανθρώπων. Η εκβιομηχάνιση υπήρξε η αφετηρία της σημερινής αστικοποιημένης κοινωνίας και η βάση για τη διαμόρφωση ενός διαφορετικού κοινωνικού πλέγματος σχέσεων. Από τα φαινόμενα που ξεχωρίζουν είναι η τάση να εκτοπίζονται οι κύριες σχέσεις από δευτερεύουσες, η εκκοσμίκευση της θρησκείας, η κατάρρευση των παλαιών τρόπων συμπεριφοράς, η ανεκτικότητα, η εμμονή για την επιτυχία και η έλλειψη αξιοκρατίας⁵¹. Σε αυτά μπορούν να προστεθούν οι διαρκείς αλλαγές στο εσωτερικό της κοινωνίας, δηλαδή μια ρευστότητα στους κοινωνικούς θεσμούς, η οποία δεν θα μπορούσε να αφήνει ανεπηρέαστο το γάμο. Τέλος σε μια εποχή που το ενδιαφέρον βρίσκεται στα υλικά αγαθά, ο γάμος δείχνει να απειλείται ως μια παραδοσιακή κοινωνική μορφή, η οποία συνθλίβεται από το βάρος των κοινωνικών αλλαγών.

⁵¹ Henslin, 2000, σελ.304

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

5.1 Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Γεννητικότητα είναι η έκταση και η ένταση των γεννήσεων σε έναν πληθυσμό⁵². Είναι φυσική αύξηση, ως διαφορά των γεννήσεων έναντι των θανάτων και αποτελεί τη βιολογική βάση ανανέωσης ενός πληθυσμού και την κύρια συνιστώσα της αυτοτροφοδότησης και της πορείας του διαχρονικά.

5.2 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ο αριθμός γεννήσεων σε ένα πληθυσμό κάποια χρονική περίοδο επηρεάζεται από την κατά ηλικία και φύλο σύνθεση του πληθυσμού, τη γαμηλιότητα, και πολλά άλλα χαρακτηριστικά (κοινωνικά, οικονομικά, περιβαλλοντολογικά, όπως επίπεδο εκπαίδευσης, εισόδημα, θρήσκευμα).

Οι αιτίες της χαμηλής γεννητικότητας που έχει αυτήν την στιγμή η Ελλάδα οφείλονται κυρίως στο ότι οι νέοι καθυστερούν να δημιουργήσουν οικογένεια λόγω μεγάλης οικονομικής αβεβαιότητας, με αποτέλεσμα να τους καταβάλει φόβος για μια τόσο μεγάλη αλλαγή στην ζωή τους. Δηλαδή η αύξηση της ανεργίας συνοδεύεται από αντίστοιχη μείωση του ρυθμού γεννήσεων.

Η βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου των γυναικών επηρεάζει την γεννητικότητα μόνο στις αναπτυγμένες χώρες. Αυτό συμβαίνει διότι οι γυναίκες είναι

⁵² <http://stat-athens.aueb.gr/~akostaki/gr/courses/kefalaio5.pdf>

ελεύθερες να δουλέψουν και έτσι δυσκολεύονται να συνδυάσουν εργασία και οικογένεια, πράγμα που τους προκαλεί δίλημμα: είτε την επιλογή της δημιουργίας οικογένειας, είτε την επιλογή της καριέρας

Επίσης, το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της Ελλάδας δεν δέχεται να κάνει παιδιά εκτός γάμου, ακόμα και αν χρειαστεί να περιμένει χρόνια.

Ένας παράγοντας που επηρεάζει θετικά την γεννητικότητα θεωρείται ο αστικοποιημένος πληθυσμός που έχει φιλικές υποδομές προς το παιδί, για παράδειγμα παιδικοί σταθμοί, παιδική χαρά και επιδόματα σε γονείς.

5.3 Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑΣ

Ο όρος γονιμότητα, παραπέμπει στη φυσική αναπαραγωγική ικανότητα των ανδρών αλλά και των γυναικών, ο αντίθετος όρος είναι η στειρότητα.

Ο δείκτης γονιμότητας στην Ελλάδα συρρικνώνεται μετά το 1980 και έχει σταθεροποιηθεί σε σχετικά χαμηλά επίπεδα την τελευταία δεκαπενταετία.

5.4 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗ ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑ

Ηλικία

Η γονιμότητα επηρεάζεται αρνητικά από την ηλικία, και για άνδρες όσο και για τις γυναίκες. Ωστόσο, η γονιμότητα των γυναικών αρχίζει να φθίνει στα 35, ενώ των ανδρών στα 50⁵³.

Διατροφή

Οι ελλιποβαρείς ή υπέρβαρες γυναίκες εμφανίζουν μεγαλύτερα ποσοστά υπογονιμότητας, καθώς μπορεί να μην έχουν ωορρηξία⁵⁴.

53

<http://www.gonimotita.org/%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%AC%CE%B3%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CF%82-%CF%80%CE%BF%CF%85-%CE%B5%CF%80%CE%B7%CF%81%CE%B5%CE%AC%CE%B6%CE%BF%CF%85%CE%BD-%CF%84%CE%B7-%CE%B3%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BC%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1>

54

<http://www.gonimotita.org/%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%AC%CE%B3%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CF%82-%CF%80%CE%BF%CF%85-%CE%B5%CF%80%CE%B7%CF%81%CE%B5%CE%AC%CE%B6%CE%BF%CF%85%CE%BD-%CF%84%CE%B7-%CE%B3%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BC%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1>

Κάπνισμα

Το κάπνισμα είναι ένας ακόμη παράγοντας που επηρεάζει αρνητικά τη γονιμότητα. Επιδρά στην ποιότητα των ωαρίων, στα επίπεδα των οιστρογόνων, καθώς και στην ποιότητα του σπέρματος. Οι καπνίστριες διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο αποβολών⁵⁵.

Ανεργία

Το άγχος και το stress που έχει προκαλέσει η ανεργία είναι από τους κυριότερους παράγοντες που επηρεάζουν την γονιμότητα.

Το αλκοόλ

Οι γυναίκες που καταναλώνουν συστηματικά παραπάνω από το επιτρεπτό όριο αλκοολούχα ποτά, έχουν 60% λιγότερες πιθανότητες να μείνουν έγκυες⁵⁶.

Η καφεΐνη

Οι γυναίκες που καταναλώνουν περισσότερα από 500 mg καφεΐνης την ημέρα έχουν σημαντικά λιγότερες πιθανότητες να συλλάβουν⁵⁷.

<http://www.gonimotita.org/%CF%84%CE%B7-%CE%B3%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BC%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1>

55

<http://www.gonimotita.org/%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%AC%CE%B3%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CF%82-%CF%80%CE%BF%CF%85-%CE%B5%CF%80%CE%B7%CF%81%CE%B5%CE%AC%CE%B6%CE%BF%CF%85%CE%BD-%CF%84%CE%B7-%CE%B3%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BC%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1>

56

<http://www.imommy.gr/odigos-gonimotitas/proetimasia/article/3215/9-paragontes-poy-ephreazoyn-th-gonimothta/>

57

<http://www.imommy.gr/odigos-gonimotitas/proetimasia/article/3215/9-paragontes-poy-ephreazoyn-th-gonimothta/>

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Βλέπουμε λοιπόν πως για τον γάμο και το διαζύγιο ο λόγος της θρησκείας καθώς και της νοοτροπίας του κάθε πολιτισμού παίζει πολύ σημαντικό ρόλο, πολλοί άνθρωποι λειτουργούν με γνώμονα αυτά τα δύο και επηρεάζουν τις αποφάσεις τους. Η οικογένεια είναι η αρχή και το τέλος για την αύξηση του πληθυσμού και αποτελεί το κυριότερο θεμέλιο. Όσο για την γεννητικότητα και την γονιμότητα είναι προφανές πως η οικονομική κρίση έχει συμβάλει αρνητικά όσο και να μην θέλουμε να το παραδεχθούμε. Το άγχος και η αβεβαιότητα είναι σημαντικά εμπόδια για την δημιουργία οικογένειας. Επίσης ο ανθυγιεινός τρόπος ζωής αποτελεί εξίσου αρνητικό παράγοντα στην γονιμότητα, επηρεάζεται ο κάθε οργανισμός και έχει ως αποτέλεσμα την μείωση των πιθανοτήτων για τεκνοποίηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

6.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

6.1.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται ο σκοπός της έρευνας, τα ερευνητικά ερωτήματα, το πεδίο μελέτης, ο τρόπος της δειγματοληψίας, μία συνοπτική παρουσίαση του ερευνητικού εργαλείου που χρησιμοποιήθηκε, οι τεχνικές συλλογής στοιχείων και η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

6.1.2 Σκοπός – Ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων νέων γυναικών σχετικά με το γάμο, το διαζύγιο και τις γεννήσεις. Πιο συγκεκριμένα, η μελέτη αυτή εστιάζει στη διερεύνηση των εξής ερωτημάτων:

α) ποιές είναι οι πεποιθήσεις των νέων γυναικών σχετικά με το θεσμό του γάμου, το λόγο που αυτός συντελείται, τους λόγους για τους οποίους οδηγείται κανείς στην αναβολή ή την αποτροπή του;

β) ποιές είναι οι απόψεις των νέων γυναικών για τους τύπους συμβίωσης που εφαρμόζονται ως εναλλακτική επιλογή έναντι του γάμου;

γ) ποιές είναι οι πεποιθήσεις των νέων γυναικών για τους λόγους απόκτησης παιδιών και για τους παράγοντες που επηρεάζουν τη λήψη μίας τέτοιας απόφασης;

δ) ποιές είναι οι απόψεις των νέων γυναικών για τους λόγους που οδηγείται ένα ανδρόγυνο στο διαζύγιο, αλλά και για τους λόγους που εμποδίζουν την απόφαση για λήψη διαζυγίου;

ε) ποιές είναι οι θρησκευτικές πεποιθήσεις των νέων γυναικών και σε ποιό βαθμό οι πεποιθήσεις αυτές επηρεάζουν τις ίδιες στη καθημερινή τους ζωή;

6.1.3 Συμμετέχοντες

Το δείγμα της μελέτης αποτέλεσαν φοιτήτριες συγκεκριμένων τμημάτων του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Το σύνολο των φοιτητριών που πήραν μέρος στη μελέτη ήταν 200. Η επιλογή των συμμετεχουσών σε πρώτο στάδιο έγινε με στοχευόμενη δειγματοληψία γιατί το δείγμα μου ήταν γυναίκες και μάλιστα φοιτήτριες και σε δεύτερο στάδιο με τυχαία δειγματοληψία γιατί το δείγμα των φοιτητριών ήταν τυχαίο και δεν το γνώριζα. Τα κριτήρια εισαγωγής στην έρευνα ήταν: α) να είναι οι συμμετέχουσες γυναίκες, και β) να είναι φοιτήτριες σε συγκεκριμένα τμήματα του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ή του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

6.1.4 Τα εργαλεία της έρευνας

Για τη διεξαγωγή της έρευνας κατασκευάστηκε ένα νέο ερωτηματολόγιο, εφόσον στη βιβλιογραφία δε βρέθηκε παρόμοιο ερευνητικό εργαλείο για την αξιολόγηση των παραπάνω τεσσάρων ερευνητικών ερωτημάτων. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από ερωτήσεις κλειστού τύπου, ανοιχτού τύπου και κάποιες ερωτήσεις τύπου Likert, οι οποίες κατανεμήθηκαν σε πέντε διαφορετικές ενότητες.

Στη πρώτη ενότητα περιέχονταν 11 ερωτήσεις. Οι συμμετέχουσες καλούνταν να δώσουν απαντήσεις σε ερωτήσεις κοινωνικο-δημογραφικού περιεχομένου, όπως π.χ. φύλο, έτος φοίτησης, οικογενειακή κατάσταση, τύπος οικογένειας από την οποία προέρχονται, μορφωτικό επίπεδο γονέων κ.ά.

Στη δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου περιέχονταν 17 ερωτήσεις. Σκοπός της ενότητας αυτής ήταν να διερευνήσει τη στάση των φοιτητριών απέναντι στο θεσμό του γάμου αλλά και τους διάφορους τύπους συμβίωσης. Ακόμα σκοπός της ενότητας αυτής ήταν να εξεταστούν οι λόγοι για τους οποίους οι φοιτήτριες θα οδηγούνταν στο γάμο, αλλά και οι λόγοι για τους οποίους θα οδηγούνταν σε αναβολή ή αποτροπή αυτού.

Στη τρίτη ενότητα του ερωτηματολογίου περιέχονταν 14 ερωτήσεις σχετικές με τη γονιμότητα. Σκοπός της ενότητας αυτής ήταν να διερευνήσει τις απόψεις των φοιτητριών σχετικά με την απόκτηση παιδιών, είτε εντός ή εκτός γάμου. Ακόμα

μέρος της ενότητας αυτής αποτέλεσε η διερεύνηση των απόψεων των φοιτητριών για απόκτηση παιδιών σε σχέση με οικονομικούς ή επαγγελματικούς παράγοντες.

Τη τέταρτη ενότητα του ερωτηματολογίου αποτέλεσαν 4 ερωτήσεις οι οποίες αφορούσαν στην άποψη των φοιτητριών σχετικά με τα διαζύγια. Πιο συγκεκριμένα οι ερωτήσεις αποσκοπούσαν στη διερεύνηση των απόψεων των φοιτητριών σε σχέση με τους παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν μία γυναίκα στην απόφαση του διαζυγίου, καθώς και στους παράγοντες που μπορεί να αποτρέψουν μία γυναίκα από την απόφαση του διαζυγίου.

Τέλος, στην πέμπτη ενότητα του ερωτηματολογίου περιέχονταν 4 ερωτήσεις οι οποίες σκοπό είχαν να εξετάσουν τη σχέση των νέων γυναικών με τη θρησκεία αλλά και τη διερεύνηση του βαθμού στον οποίο οι θρησκευτικές πεποιθήσεις τους επηρεάζουν τις ίδιες στη καθημερινή τους ζωή.

Το ερωτηματολόγιο παρατίθεται στο παράρτημα.

6.1.5 Τόπος και χρόνος συμπλήρωσης

Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε από τις 3 Νοεμβρίου έως τις 5 Δεκεμβρίου του έτους 2014.

Ο τόπος συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων πραγματοποιήθηκε στις αίθουσες των μαθημάτων των συγκεκριμένων τμημάτων των πανεπιστημίων.

Για τη διασφάλιση των προσωπικών στοιχείων των φοιτητριών που συμμετείχαν στην έρευνα η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων πραγματοποιήθηκε ανώνυμα.

6.1.6 Η προετοιμασία της έρευνας και οι ενέργειες ενημέρωσης

Αρχικά εστίασα την εργασία μου στη συλλογή και επιμέλεια όλων των στοιχείων που θα μου επέτρεπαν να λάβω την άδεια διεξαγωγής της έρευνας μέσα στα πανεπιστήμια.

Καταρχάς έκλεισα ραντεβού και μίλησα με τους αρμόδιους καθηγητές των συγκεκριμένων τμημάτων του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας Θεσσαλονίκης που ήθελα να κάνω την έρευνά μου και αφού τους εξήγησα τη σκοπιμότητα της έρευνας, τους ζητούσα την άδεια για να μου

αφιερώνουν 30 λεπτά από το χρόνο παράδοσης του μαθήματός τους προκειμένου οι φοιτήτριες να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο. Στη συνέχεια, με αυτούς που δεχόταν κανόνιζα ημερομηνία και ώρα συνάντησης για να μπορέσω να μοιράσω τα ερωτηματολόγια.

6.1.7 Η χορήγηση των ερωτηματολογίων

Στην αρχή συστηνόμουν στην αίθουσα και τους μιλούσα για το σκοπό της εργασίας μου ότι το ερωτηματολόγιο μπορεί να συμπληρωθεί μόνο από κορίτσια και τις καθισούσα ως προς την ανωνυμία και την εμπιστευτικότητα των απαντήσεών τους. Στη συνέχεια ρωτούσα πόσες από τις φοιτήτριες θα ήθελαν να με βοηθήσουν απαντώντας στο ερωτηματολόγιο και μοίραζα στις 25 από αυτές το ερωτηματολόγιο, μιας και από κάθε τμήμα ήθελα 25 φοιτήτριες. Πριν ξεκινήσουν να απαντήσουν τις έδωσα κάποιες εξηγήσεις σχετικά με τις ερωτήσεις και τις τόνισα ότι για τη μελέτη των αποτελεσμάτων είναι σημαντικό να δίνουν τίμιες απαντήσεις και αυτό ήταν και μια ευκαιρία για εκφράσουν τις απόψεις τους.

Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων διαρκούσε κατά μέσο όρο 25 – 30 λεπτά.

Στο τέλος κάθε χορήγησης ευχαριστούσα τις ερωτώμενες για το χρόνο τους και τη συμμετοχή τους στην ερευνητική διαδικασία.

Η διαδικασία συλλογής των δεδομένων στις φοιτήτριες δεν παρουσίασε ιδιαίτερες δυσκολίες καθώς οι περισσότερες ήταν συνεργάσιμες. Δυσκολία υπήρξε στις συναντήσεις που έκανα με τους καθηγητές για να μου διαθέσουν 30 λεπτά από τη διάρκεια των μαθημάτων τους για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων από τις φοιτήτριες καθώς αρκετοί από αυτούς επικαλούταν την έλλειψη χρόνου των παραδόσεών τους αλλά ευτυχώς κάποιοι από αυτούς το δέχτηκαν και έτσι ολοκληρώθηκε η έρευνά μου.

6.1.8 Ανάλυση των δεδομένων

Μετά τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων πραγματοποιήθηκε κωδικοποίηση των δεδομένων με χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή. Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη χρήση του στατιστικού πακέτου κοινωνικών

επιστημών SPSS v.20. Για την ανάλυση των δεδομένων και την εξαγωγή συμπερασμάτων χρησιμοποιήθηκε ανάλυση συχνοτήτων.

6.2 Στατιστική Ανάλυση

6.2.1 Κοινωνικο - δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά των φοιτητριών οι οποίες έλαβαν μέρος στην έρευνα.

Ηλικία

Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 1 το 25% των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα είχαν γεννηθεί μέχρι το 1991, το 50% μέχρι το 1993 και το 75% μέχρι το 1995.

Πίνακας 1		
Statistics		
Έτος γεννήσεως		
N	Valid	200
	Missing	0
Percentiles	25	1991,00
	50	1993,00
	75	1995,00

Στον Πίνακα 2 παρουσιάζονται οι συχνότητες, οι σχετικές συχνότητες και οι αθροιστικές συχνότητες των ηλικιών των φοιτητριών. Ακόμα αξίζει να αναφερθεί ότι το μεγαλύτερο ηλικιακό άτομο που συμμετείχε στην έρευνα ήταν γεννημένο το 1971, ενώ το νεότερο άτομο ήταν γεννημένο το 1996. Η πιο συχνή πενταετία είναι από το 1991 – 1995 με ποσοστό 55,5%.

Πίνακας 2					
Έτος γεννήσεως					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1971 - 1975	7	3,5	3,5	3,5
	1976 - 1980	11	5,5	5,5	9
	1981 - 1985	4	2	2	11
	1986 - 1990	27	13,5	13,5	24,5
	1991 - 1995	111	55,5	55,5	80
	1996- 2000	40	20,0	20,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Πανεπιστήμιο και Τμήμα

Ο Πίνακας 3 αφορά στο πανεπιστημιακό ίδρυμα που φοιτούν οι ερωτηθείσες. Παρατηρείται ότι το 75% του δείγματος ήταν φοιτητές του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ενώ το 25% φοιτούσε στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Πίνακας 3					
Πανεπιστήμιο					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης	150	75,0	75,0	75,0
	Πανεπιστήμιο Μακεδονίας	50	25,0	25,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 4 παρουσιάζεται αναλυτικά η κατανομή των φοιτητριών στα τμήματα των Πανεπιστημίων στα οποία διεξήχθη η έρευνα με χρήση συχνοτήτων, ποσοστών και αθροιστικών ποσοστών.

Πίνακας 4					
Τμήμα					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	πολιτικών επιστημών	25	12,5	12,5	12,5
	Νομικής	25	12,5	12,5	25,0
	Ποιμαντικής και κοινωνικής θεολογίας	25	12,5	12,5	37,5
	Ιατρικής	25	12,5	12,5	50,0
	Φιλολογίας	25	12,5	12,5	62,5
	Γεωπονίας	25	12,5	12,5	75,0
	Οικονομικών επιστημών	25	12,5	12,5	87,5
	Εφαρμοσμένης πληροφορικής	25	12,5	12,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Έτος Σπουδών

Ο Πίνακας 5 αφορά στο έτος φοίτησης των φοιτητριών. Από το Πίνακα 5 γίνεται φανερό ότι το μεγαλύτερο μέρος των συμμετεχόντων φοιτεί στο 4^ο έτος με ποσοστό 37.5%. Το 87.5% του δείγματος αποτέλεσαν προπτυχιακές φοιτήτριες, ενώ το 22.5% μεταπτυχιακές.

Πίνακας 5					
Έτος φοίτησης					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1ο έτος	50	25,0	25,0	25,0
	2ο έτος	25	12,5	12,5	37,5

	3ο έτος	25	12,5	12,5	50,0
	4ο έτος	75	37,5	37,5	87,5
	μεταπτυχιακό	25	12,5	12,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Τόπος Μόνιμης κατοικίας

Η πλειοψηφία των φοιτητριών δήλωσαν ως μόνιμη κατοικία την Θεσσαλονίκη με ποσοστό 51.5%. Στον πίνακα 6 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα για την κατοικία των ερωτηθέντων ανά περιφέρεια. Δεν αναφέρονται περιφέρειες από τις οποίες δεν βρέθηκε φοιτητής, ενώ υπάρχει μία επιπλέον κατηγορία για τους φοιτητές του εξωτερικού. Με ποσοστό 63,5% οι φοιτητές δήλωσαν ως τόπο κατοικίας την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, ενώ οι υπόλοιπες Περιφέρειες δεν παρουσιάζουν μεγάλες συχνότητες, αποτέλεσμα μάλλον λογικό αν αναλογιστούμε ότι η έρευνα πραγματοποιήθηκε μόνο στην Θεσσαλονίκη.

Πίνακας 6					
Τόπος μόνιμης κατοικίας					
Περιφέρεια		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Κεντρικής Μακεδονίας	127	63,5	63,5	63,5
	Θεσσαλίας	16	8	8	71,5
	Ηπείρου	7	3,5	3,5	75
	Ιονίων Νήσων	7	3,5	3,5	78,5
	Δυτικής Μακεδονίας	6	3	3	81,5
	Κρήτης	6	3	3	84,5
	Πελοποννήσου	6	3	3	87,5
	Αττικής	6	3	3	90,5
	Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	6	3	3	93,5

	Άγαμη	188	94,0	94,0	99,0
	Συμβίωση	2	1,0	1,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Τέκνα

Στον Πίνακα 8 φαίνεται ότι μόλις το 1.5% των ερωτηθέντων είχε παιδιά.

Πίνακας 8					
Έχετε παιδιά;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	3	1,5	1,5	1,5
	Όχι	197	98,5	98,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Ο επόμενος πίνακας περιέχει τον αριθμό των παιδιών που είχαν τα άτομα που απάντησαν καταφατικά στην προηγούμενη ερώτηση.

Πίνακας 9					
Αν ναι πόσα;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	2	1,0	66,7	66,7
	2	1	,5	33,3	100,0
	Total	3	1,5	100,0	
Missing	System	197	98,5		
Total		200	100,0		

Τύπος οικογένειας

Από το Πίνακα 10 φαίνεται ότι το 85% του δείγματος προερχόταν από πυρηνική οικογένεια., το 7% από μονογονεϊκή και το 8% από εκτεταμένη.

Πίνακας 10					
Τύπος οικογένειας από όπου προέρχαστε					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μονογονεϊκή	14	7,0	7,0	7,0
	Πυρηνική	170	85,0	85,0	92,0
	Εκτεταμένη	16	8,0	8,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Μορφωτικό Επίπεδο Πατέρα

Οι συχνότητες για το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα δίνονται στον πίνακα 11. Το 48% απάντησε ότι ο πατέρας του είναι απόφοιτος ΑΕΙ ή ΤΕΙ, το 24.5% ότι είναι απόφοιτος Λυκείου, το 12.5% κάτοχος μεταπτυχιακού, ενώ μόλις το 15% δήλωσε ότι ήταν απόφοιτος Δημοτικού ή Γυμνασίου.

Πίνακας 11					
Επίπεδο μόρφωσης πατέρα					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δημοτικό	16	8,0	8,0	8,0
	Γυμνάσιο	14	7,0	7,0	15,0
	Λύκειο	49	24,5	24,5	39,5
	ΑΕΙ-ΤΕΙ	96	48,0	48,0	87,5
	Μεταπτυχιακά	25	12,5	12,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Μορφωτικό Επίπεδο Μητέρας

Στον επόμενο πίνακα δίνονται αντίστοιχα αποτελέσματα για το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας των ερωτηθέντων. Το ποσοστό των γυναικών που έχουν αποφοιτήσει από κάποιο τμήμα ΑΕΙ ή ΤΕΙ ήταν ελαφρώς υψηλότερο (50.5%) σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό της προηγούμενης ερώτησης. Αντιθέτως το ποσοστό που αποφάσισε να συνεχίσει με κάποιο μεταπτυχιακό πρόγραμμα ήταν αρκετά χαμηλότερο σε σχέση με τους πατέρες (6.5%).

Πίνακας 12					
Επίπεδο μόρφωσης μητέρας					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δημοτικό	9	4,5	4,5	4,5
	Γυμνάσιο	17	8,5	8,5	13,0
	Λύκειο	60	30,0	30,0	43,0
	ΑΕΙ-ΤΕΙ	101	50,5	50,5	93,5
	Μεταπτυχιακά	13	6,5	6,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Μηνιαίο Εισόδημα

Στους πίνακες που ακολουθούν περιγράφεται τόσο η προέλευση του μηνιαίου εισοδήματος των φοιτητριών, όσο και το ποσό. Για το 72% του δείγματος το εισόδημα προερχόταν από τους γονείς, για το 12% από κάποια εργασία, για το 13.5% ήταν μεικτό, ενώ σημειώθηκε και ένα ποσοστό 2.5% με διαφορετική πηγή εισοδήματος. Σχετικά με το ύψος των απολαβών τους, το 28% απάντησε ότι είχε εισόδημα μικρότερο των 300€, το 27.5% είχε εισόδημα 301-600€, το 16% 601-900€, ενώ το 28.5% είχε εισόδημα μεγαλύτερο από 900€.

Πίνακας 13					
Πηγή μηνιαίου εισοδήματος					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Από την εργασία	24	12,0	12,0	12,0
	Από τους γονείς	144	72,0	72,0	84,0
	Μεικτό	27	13,5	13,5	97,5
	Άλλο εισόδημα	5	2,5	2,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Πίνακας 14					
Πόσο είναι το μηνιαίο σας εισόδημα;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Κάτω - 300	56	28,0	28,0	28,0
	301 - 600	55	27,5	27,5	55,5
	601 - 900	32	16,0	16,0	71,5
	901 - άνω	57	28,5	28,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

6.2.2 Γαμηλιότητα

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται οι πεποιθήσεις των φοιτητριών σχετικά με το θεσμό του γάμου.

Στάσεις απέναντι στο θεσμό του γάμου

Όπως φαίνεται από το Πίνακα 15, το 77% των ερωτηθέντων δήλωσε υπέρ του θεσμού του γάμου, ενώ το 23% δήλωσε κατά.

Πίνακας 15					
Ποιά είναι η στάση σας απέναντι στο θεσμό του γάμου;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Υπέρ	154	77,0	77,0	77,0
	Κατά	46	23,0	23,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Στον πίνακα 16 παρουσιάζονται τα ίδια αποτελέσματα συγκριτικά με την οικογενειακή κατάσταση του δείγματος. Φαίνεται ότι σε όλες τις κατηγορίες η πλειοψηφία των ατόμων είναι υπέρ του γάμου, εκτός από την περίπτωση των μονογονεϊκών οικογενειών όπου υπάρχει μία τάση κατά του γάμου.

Πίνακας 16				
Τύπος οικογένειας από όπου προέρχαστε * Ποιά είναι η στάση σας απέναντι στο θεσμό του γάμου;				
Crosstabulation				
Count				
		Ποιά είναι η στάση σας απέναντι στο θεσμό του γάμου;		Total
		Υπέρ	Κατά	
Τύπος οικογένειας από όπου προέρχαστε	Μονογονεϊκή	6	8	14
	Πυρηνική	137	33	170
	Εκτεταμένη	11	5	16
Total		154	46	200

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε την άποψη του δείγματος για το αν θα επέλεγε την συμβίωση από τον γάμο. Στο σημείο αυτό παρατηρήθηκε μία σημαντική διαφοροποίηση στις απαντήσεις, καθώς το 41.5% του δείγματος απάντησε αρνητικά, ενώ το 58.5% απάντησε θετικά.

Πίνακας 17					
Θα επιλέγατε τη συμβίωση από το γάμο;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	117	58,5	58,5	58,5
	Όχι	83	41,5	41,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Παρατηρώντας τις συχνότητες των απαντήσεων των δύο προηγούμενων ερωτήσεων (Πίνακας 15 και 17) αξίζει να καταγραφεί το εξής φαινόμενο: υπέρ του θεσμού του γάμου απάντησαν 154 άτομα, ενώ μόνο τα 83 από αυτά δήλωσαν προτίμηση υπέρ του γάμου έναντι της συμβίωσης. Θα περίμενε κανείς ότι όσα άτομα είναι υπέρ του γάμου δεν θα προτιμούσαν την συμβίωση.

Τύπος Συμβίωσης

Στο Πίνακα 18 δίνεται μια αναλυτική περιγραφή των απαντήσεων σχετικά με το τύπο συμβίωσης που θα επέλεγαν οι συμμετέχουσες στην έρευνα. Από τις 200 φοιτήτριες οι 155 (77.5%) δήλωσαν ότι θα επέλεγαν ελεύθερη συμβίωση, ενώ οι 45 (22.5%) θα επέλεγαν συμβίωση με σύνταξη συμφώνου συμβίωσης.

Πίνακας 18					
Αν τελικά επιλέγατε τη συμβίωση ποιά θα ήταν αυτή;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ελεύθερη συμβίωση	155	77,5	77,5	77,5
	Συμβίωση με σύνταξη συμφώνου συμβίωσης	45	22,5	22,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Άποψη σχετικά με την συμβίωση

Στον Πίνακα 19 παρουσιάζεται αναλυτικά ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζει το δείγμα των φοιτητριών τη συμβίωση. Το 6.5% πιστεύει ότι είναι οριακό και τυχαίο γεγονός, το 10.5% εναλλακτική του γάμου, το 20.5% στάδιο στη διαδικασία του γάμου, το 7.5% εναλλακτική του να ζεις μόνος, ενώ το 40.5% θεωρεί ότι είναι μία προγαμιαία δοκιμή και αυτή αποτελεί την πολυπληθέστερη απάντηση με συχνότητα 81 ατόμων.

Πίνακας 19					
Γενικά πως θεωρείτε τη συμβίωση;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Γεγονός οριακό και τυχαίο	13	6,5	6,5	6,5
	Εναλλακτική του γάμου	21	10,5	10,5	17,0
	Προγαμιαία δοκιμή	81	40,5	40,5	57,5
	Στάδιο στη διαδικασία του γάμου	41	20,5	20,5	78,0
	Εναλλακτική του να ζεις μόνος	15	7,5	7,5	85,5
	Αποδοχή της ως καλύτερου προτύπου	29	14,5	14,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Ηλικία γάμου

Στην ερώτηση «Ποιά θεωρείτε την καταλληλότερη ηλικία για γάμο;» το δείγμα απάντησε με ποσοστό 90% ότι η καταλληλότερη είναι η ηλικία των 25 έως 34 ετών. Η κατανομή των απαντήσεων των φοιτητριών στις διάφορες ηλικιακές κατηγορίες δίνεται αναλυτικά στο Πίνακα 20.

Πίνακας 20				
Ποιά θεωρείτε ως κατάλληλη ηλικία για γάμο;				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent

Valid	Κάτω - 19	1	,5	,5	,5
	20-24	3	1,5	1,5	2,0
	25-29	83	41,5	41,5	43,5
	30-34	97	48,5	48,5	92,0
	35-39	10	5,0	5,0	97,0
	40 - άνω	6	3,0	3,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Η καταλληλότερη ηλικία γάμου σε σχέση με την στάση γάμου φαίνεται στον επόμενο πίνακα, όπου γίνεται αντιληπτό ότι είτε είναι υπέρ του γάμου είτε κατά, η πλειοψηφία θεωρεί ότι η καταλληλότερη ηλικία γάμου είναι από 25 μέχρι 34.

Πίνακας 21				
Ποιά θεωρείτε ως κατάλληλη ηλικία για γάμο; * Ποιά είναι η στάση σας απέναντι στο θεσμό του γάμου; Crosstabulation				
Count				
		Ποιά είναι η στάση σας απέναντι στο θεσμό του γάμου;		Total
		Υπέρ	Κατά	
Ποιά θεωρείτε ως κατάλληλη ηλικία για γάμο;	Κάτω - 19	1	0	1
	20-24	3	0	3
	25-29	72	11	83
	30-34	68	29	97
	35-39	6	4	10
	40 - άνω	4	2	6
	Total	154	46	200

Λόγοι που οδηγούν στον γάμο

Στην συγκεκριμένη ερώτηση το δείγμα είχε το δικαίωμα να επιλέξει μέχρι τρεις απαντήσεις. Στους Πίνακες 22, 23 και 24 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα

αναλυτικά. Έτσι ο Πίνακας 22 αφορά τη πρώτη επιλογή του δείγματος, ο Πίνακας 23 τη δεύτερη και ο Πίνακας 24 τη τρίτη.

Πίνακας 22					
Ποιοί λόγοι θα μπορούσαν να σας οδηγήσουν στο γάμο; (Σημειώστε μέχρι τρεις)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Νομική κατοχύρωση της ίδιας	17	8,5	8,5	8,5
	Εξασφάλιση των παιδιών	89	44,5	44,5	53,0
	Κοινωνική καταξίωση	18	9,0	9,0	62,0
	Συναισθηματικοί λόγοι	56	28,0	28,0	90,0
	Πιέσεις από την οικογένεια	2	1,0	1,0	91,0
	Οικονομική εξασφάλιση	2	1,0	1,0	92,0
	Θρησκευτικοί λόγοι	4	2,0	2,0	94,0
	Ολοκλήρωση της σχέσης	12	6,0	6,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Πίνακας 23					
Ποιοί λόγοι θα μπορούσαν να σας οδηγήσουν στο γάμο; (Σημειώστε μέχρι τρεις)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Εξασφάλιση των παιδιών	9	4,5	6,0	6,0
	Κοινωνική καταξίωση	15	7,5	9,9	15,9
	Συναισθηματικοί λόγοι	68	34,0	45,0	60,9
	Πιέσεις από την οικογένεια	16	8,0	10,6	71,5
	Οικονομική εξασφάλιση	16	8,0	10,6	82,1
	Θρησκευτικοί λόγοι	7	3,5	4,6	86,8
	Ολοκλήρωση της σχέσης	20	10,0	13,2	100,0
	Total	151	75,5	100,0	

Missing	System	49	24,5		
Total		200	100,0		

Πίνακας 24					
Ποιοι λόγοι θα μπορούσαν να σας οδηγήσουν στο γάμο; (Σημειώστε μέχρι τρεις)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συναισθηματικοί λόγοι	10	5,0	8,3	8,3
	Πιέσεις από την οικογένεια	8	4,0	6,7	15,0
	Οικονομική εξασφάλιση	22	11,0	18,3	33,3
	Θρησκευτικοί λόγοι	21	10,5	17,5	50,8
	Ολοκλήρωση της σχέσης	59	29,5	49,2	100,0
	Total	120	60,0	100,0	
Missing	System	80	40,0		
Total		200	100,0		

Στον Πίνακα 25 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που δίνονται από το SPSS αν ληφθούν υπόψιν όλες οι απαντήσεις του δείγματος. Όπως γίνεται αντιληπτό οι λόγοι που οδηγούν σε γάμο με την μεγαλύτερη συχνότητα είναι οι συναισθηματικοί λόγοι με ποσοστό 28.5%, η εξασφάλιση των παιδιών με ποσοστό 20.8% και η ολοκλήρωση της σχέσης με ποσοστό 19.3%. Οι υπόλοιπες απαντήσεις επιλέχθηκαν σε αρκετά μικρότερα ποσοστά.

Πίνακας 25				
Λόγοι Frequencies				
		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Λόγοι για γάμο	Νομική κατοχύρωση της ίδιας	17	3,6%	8,5%
	Εξασφάλιση των παιδιών	98	20,8%	49,0%
	Κοινωνική καταξίωση	33	7,0%	16,5%
	Συναισθηματικοί λόγοι	134	28,5%	67,0%
	Πιέσεις από την οικογένεια	26	5,5%	13,0%
	Οικονομική εξασφάλιση	40	8,5%	20,0%
	Θρησκευτικοί λόγοι	32	6,8%	16,0%
	Ολοκλήρωση της σχέσης	91	19,3%	45,5%
Total		471	100,0%	235,5%

Διάθεση για δέσμευση

Στον Πίνακα 26 παρουσιάζονται οι απαντήσεις του φοιτητριών σχετικά με το αν είναι διατεθειμένες να αντεπεξέλθουν στις υποχρεώσεις και δεσμεύσεις του γάμου. Το 39% απάντησε «πλήρως», το 44% «μερικώς», 12% «λίγο», ενώ μόλις το 5% «καθόλου».

Πίνακας 26					
Κατά πόσο είστε διατεθειμένες να αντεπεξέλθετε στις υποχρεώσεις και δεσμεύσεις του γάμου και στη δημιουργία οικογένειας;(διάθεση πόρων για νοικοκυριό, μείωση διαθέσιμου χρόνου για διασκέδαση, κτλ)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πλήρως	78	39,0	39,0	39,0
	Μερικώς	88	44,0	44,0	83,0
	Λίγο	24	12,0	12,0	95,0
	Καθόλου	10	5,0	5,0	100,0

	Total	200	100,0	100,0	
--	-------	-----	-------	-------	--

Διαμονή με γονείς

Από τον Πίνακα 27 γίνεται αντιληπτό ότι το 56.5% του δείγματος είτε διαμένει με τους γονείς του, είτε σκοπεύει να μείνει όταν ολοκληρώσει τις σπουδές του. Το 43.5% απάντησε αρνητικά στην ίδια ερώτηση.

Πίνακας 27					
Μένετε με τους γονείς σας; (ή σκοπεύετε να μείνετε αν επιστρέψετε από τον τόπο των σπουδών σας;)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	113	56,5	56,5	56,5
	Όχι	87	43,5	43,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Λόγοι για την αποτροπή ή αναβολή του γάμου

Στο Πίνακα 28 παρουσιάζονται οι απαντήσεις των φοιτητριών σχετικά με τους λόγους που θα μπορούσαν να τους οδηγήσουν σε αποτροπή ή αναβολή του γάμου. Η ερώτηση αυτή ήταν πολλαπλής επιλογής, αλλά σε αντίθεση με την προηγούμενη περίπτωση δεν ήταν πρακτικό να παρουσιαστούν τα αποτελέσματα για όλες τις απαντήσεις ξεχωριστά. Έτσι φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα ότι το 27.9% καθυστερεί τον γάμο με σκοπό να ολοκληρώσει τις σπουδές του, το 22.3% από ανάγκη για επαγγελματική αποκατάσταση, το 16% από αδυναμία εξασφάλισης μόνιμης εργασίας, ενώ το 17.6% λόγω χαμηλού εισοδήματος. Οι υπόλοιπες απαντήσεις εμφανίστηκαν με αρκετά μικρότερες συχνότητες.

Πίνακας 28				
Αναβολή Frequencies				
		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Λόγοι για την αναβολή του γάμου	Σπουδές	133	27,9%	66,5%
	Ανάγκη για επαγγελματική αποκατάσταση	106	22,3%	53,0%
	Αδυναμία εξασφάλισης μόνιμης εργασίας	76	16,0%	38,0%
	Μικρό εισόδημα	84	17,6%	42,0%
	Αντιρρήσεις από το οικογενειακό περιβάλλον	33	6,9%	16,5%
	Απροθυμία ανάληψης ευθυνών και δεσμεύσεων	44	9,2%	22,0%
Total		476	100,0%	238,0%

Δυσκολία απόφασης γάμου

Από τον Πίνακα 29 γίνεται φανερό ότι το 32.5% του δείγματος πιστεύει ότι τα άτομα που προέρχονται από διαζευγμένους γονείς δυσκολεύονται να αποφασίσουν να παντρευτούν, το 20% διαφωνούν με την άποψη αυτή, ενώ το 47.5% πιστεύει ότι το διαζύγιο των γονιών δεν επηρεάζει μία τέτοια κατάσταση.

Πίνακας 29					
Από όσο γνωρίζετε τα άτομα που προέρχονται από διαζευγμένους γονείς παίρνουν πιο δύσκολα την απόφαση να παντρευτούν;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	65	32,5	32,5	32,5
	Όχι	40	20,0	20,0	52,5
	Δεν υπάρχει διαφορά	95	47,5	47,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Οικονομική κατάσταση συντρόφου

Το 65% του δείγματος απάντησε ότι δεν θα έπαιρνε πιο εύκολα την απόφαση να παντρευτεί αν ο σύντροφος ήταν οικονομικά ευκατάστατος, ενώ το 35% απάντησε ότι κάτι τέτοιο θα τις επηρέαζε θετικά.

Πίνακας 30					
Εάν ο σύντροφός σας ήταν οικονομικά ευκατάστατος, ενώ εσείς δεν ήσασταν οικονομικά ανεξάρτητη θα παίρνατε πιο εύκολα την απόφαση να παντρευτείτε;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	70	35,0	35,0	35,0
	Όχι	130	65,0	65,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Ανεξαρτησία

Στον Πίνακα 31 παρουσιάζονται οι απαντήσεις των φοιτητριών σχετικά με την απόφαση να παντρευτούν και να αναλάβουν υποχρεώσεις ή να διαθέσουν χρήματα για το νοικοκυριό. Το 8.5% απάντησε ότι συμφωνεί πλήρως, το 53.5% απάντησε ότι συμφωνεί μερικώς, το 27.5% απάντησε ότι συμφωνεί λίγο και το 10.5% απάντησε ότι δε συμφωνεί καθόλου.

Πίνακας 31					
Κατά πόσο η διάθεση σας για ανεξαρτησία, για μη ανάληψη υποχρεώσεων και για μη διάθεση χρημάτων για το νοικοκυριό σε βάρος της προσωπικής σας ζωής επηρεάζει ή θα επηρεάσει στο μέλλον την απόφασή σας για γάμο και οικογένεια;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πλήρως	17	8,5	8,5	8,5
	Αρκετά	107	53,5	53,5	62,0
	Λίγο	55	27,5	27,5	89,5
	Καθόλου	21	10,5	10,5	100,0

	Total	200	100,0	100,0	
--	-------	-----	-------	-------	--

Καριέρα και οικογένεια

Από τον Πίνακα 32 φαίνεται ότι το 13.5% του δείγματος θα ανέστειλε την απόφαση να δημιουργήσει οικογένεια προκειμένου να αποκτήσει μία πετυχημένη καριέρα. Το 48% απάντησε ότι θα επηρεαζόταν αρκετά στην απόφασή του, το 32% λίγο, ενώ μόλις το 6.5% απάντησε ότι δε θα επηρεαζόταν καθόλου.

Πίνακας 32					
Κατά πόσο η καριέρα (επιτυχημένη εργασία) μπορεί να αναστείλει την απόφασή σας για οικογένεια;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πλήρως	27	13,5	13,5	13,5
	Αρκετά	96	48,0	48,0	61,5
	Λίγο	64	32,0	32,0	93,5
	Καθόλου	13	6,5	6,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Μορφή εργασίας και απόφαση για γάμο

Με την επόμενη ερώτηση το δείγμα κλήθηκε να απαντήσει αν η μορφή εργασίας που θα έχουν στο μέλλον ή έχουν τώρα, θα επηρέαζε την απόφασή τους να παντρευτούν. Το 10% δήλωσε ότι θα επηρεαζόταν πλήρως, το 47% αρκετά, το 31.5% λίγο, ενώ το 11.5% καθόλου.

Πίνακας 33					
Κατά πόσο η ελαστική μορφή εργασίας (μη μόνιμη, μερική απασχόληση) θα επηρέαζε την απόφασή σας να παντρευτείτε;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πλήρως	20	10,0	10,0	10,0
	Αρκετά	94	47,0	47,0	57,0
	Λίγο	63	31,5	31,5	88,5
	Καθόλου	23	11,5	11,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Άμεσοι στόχοι

Στην επόμενη ερώτηση το δείγμα κλήθηκε να κατατάξει τους άμεσους στόχους του. Τα αποτελέσματα δίνονται στους επόμενους τρεις πίνακες (34, 35 και 36). Το 93.5% του δείγματος επέλεξε σαν πρώτο άμεσο στόχο την ολοκλήρωση ή συνέχιση των σπουδών του. Το 94% επέλεξε σαν δεύτερο στόχο την επαγγελματική αποκατάσταση. Τέλος το 96% απάντησε ότι ο γάμος είναι ο τρίτος άμεσος στόχος τους.

Πίνακας 34					
Ποιοι είναι οι άμεσοι στόχοι σας; (γράψτε στο τετράγωνο κατά σειρά προτίμησης 1,2,3,4)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ολοκλήρωση και συνέχιση σπουδών	187	93,5	93,5	93,5
	Επαγγελματική αποκατάσταση	9	4,5	4,5	98,0
	Οικογένεια/Γάμος	4	2,0	2,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Πίνακας 35					
Ποιοι είναι οι άμεσοι στόχοι σας; (γράψτε στο τετράγωνο κατά σειρά προτίμησης 1,2,3,4)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ολοκλήρωση και συνέχιση σπουδών	8	4,0	4,0	4,0
	Επαγγελματική αποκατάσταση	188	94,0	94,0	98,0
	Οικογένεια/Γάμος	4	2,0	2,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Πίνακας 36					
Ποιοι είναι οι άμεσοι στόχοι σας; (γράψτε στο τετράγωνο κατά σειρά προτίμησης 1,2,3,4)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ολοκλήρωση και συνέχιση σπουδών	5	2,5	2,5	2,5
	Επαγγελματική αποκατάσταση	3	1,5	1,5	4,0
	Οικογένεια / γάμος	192	96,0	96,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Οικογένεια ως κοινωνικός θεσμός

Η πλειοψηφία του δείγματος, 86%, θεωρεί ότι η οικογένεια παραμένει ένας από τους βασικούς κοινωνικούς θεσμούς, ενώ μόλις το 14% έχει αρνητική άποψη.

Πίνακας 37					
Πιστεύετε ότι η οικογένεια παραμένει ένας από τους βασικούς κοινωνικούς θεσμούς;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	172	86,0	86,0	86,0
	Όχι	28	14,0	14,0	100,0

	Total	200	100,0	100,0	
--	-------	-----	-------	-------	--

Όπως είναι αναμενόμενο η πλειοψηφία των ατόμων του δείγματος που είναι υπέρ του γάμου θεωρούν την οικογένεια σημαντικό κοινωνικό θεσμό, ενώ η πλειοψηφία των ατόμων που δεν θεωρεί την οικογένεια σημαντικό κοινωνικό θεσμό είναι κατά του γάμου. Τα αποτελέσματα αυτά παρουσιάζονται στον πίνακα 38.

Πίνακας 38				
Πιστεύετε ότι η οικογένεια παραμένει ένας από τους βασικούς κοινωνικούς θεσμούς; *				
Ποιά είναι η στάση σας απέναντι στο θεσμό του γάμου; Crosstabulation				
Count				
		Ποιά είναι η στάση σας απέναντι στο θεσμό του γάμου;		Total
		Υπέρ	Κατά	
Πιστεύετε ότι η οικογένεια παραμένει ένας από τους βασικούς κοινωνικούς θεσμούς;	Ναι	145	27	172
	Όχι	9	19	28
Total		154	46	200

Ελληνικό Κράτος και ώθηση νέων στο γάμο

Στον Πίνακα 39 δίνονται οι απαντήσεις του δείγματος σχετικά με το κατά πόσο το Ελληνικό κράτος πρόνοιας έχει πάρει δραστικά μέτρα για να ωθήσει τους νέους στο γάμο. Το 62.5% διαφωνεί, το 37% συμφωνεί μερικώς, ενώ μόλις το 0.5% συμφωνεί. Συμπεραίνεται δηλαδή ότι το 99.5% του δείγματος πιστεύει ότι η προσπάθεια του κράτους δεν είναι αρκετή.

Πίνακας 39					
Κατά τη γνώμη σας το ελληνικό κράτος πρόνοιας έχει πάρει δραστικά μέτρα που ωθούν τους νέους στο γάμο;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι, πλήρως	1	,5	,5	,5

Μερικώς	74	37,0	37,0	37,5
Όχι, καθόλου	125	62,5	62,5	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Συμπεράσματα

Όπως φάνηκε από την ανάλυση των ερωτηματολογίων η πλειοψηφία των φοιτητριών δήλωσε ότι τάσσεται υπέρ του θεσμού του γάμου (77%), σε αντίθεση με ένα μικρό ποσοστό που δήλωσε ότι τάσσεται κατά (23%). Ωστόσο, ένα ικανό ποσοστό των γυναικών αυτών δήλωσε ότι θα επέλεγε τη συμβίωση έναντι του γάμου (58.5%). Μάλιστα για τις γυναίκες αυτές βρέθηκε ότι το 77.5% θα προτιμούσε την ελεύθερη συμβίωση, έναντι της σύνταξης Σύμφωνου Συμβίωσης (22.5%). Βέβαια, το 40.5% του δείγματος δήλωσε ότι θεωρεί τη συμβίωση ως μια δοκιμή για τη διασφάλιση της ομαλής συγκατοίκησης του ζευγαριού πριν το γάμο και το 20.5% δήλωσε ότι τη θεωρεί ως στάδιο στη διαδικασία του γάμου. Σχετικά με την στάση του δείγματος απέναντι στον θεσμό του γάμου, συγκριτικά με τον τύπο οικογένειας από τον οποίο προέρχεται, μόνο τα άτομα που προέρχονται από μονογονεϊκή οικογένεια τάσσονται κατά του γάμου. Η σύγκριση της στάσης στον θεσμό του γάμου και της καταλληλότερης ηλικίας για γάμο έδειξε ότι το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος (90%) πιστεύει ότι η καλύτερη περίοδος για να παντρευτεί κάποιος είναι από 25 μέχρι 34. Φαίνεται, λοιπόν, ότι παρόλο που οι νέες γυναίκες δηλώνουν ανοιχτές στην ιδέα της συμβίωσης έναντι του γάμου, στη πλειοψηφία τους επιθυμούν να τηρήσουν τα πρότυπα της παραδοσιακής οικογένειας που κυριαρχούν στην Ελλάδα βαθιά πίσω στο χρόνο, καταφεύγοντας σε μία νόμιμη μορφή γάμου.

6.2.3 Γονιμότητα

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται οι πεποιθήσεις των φοιτητριών σχετικά με την απόκτηση παιδιών.

Επιθυμία πλήθους παιδιών

Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 40, το 5.5% των ερωτηθέντων δεν θέλει να αποκτήσει παιδιά, το 9% θέλει να αποκτήσει ένα παιδί, το 49% θέλει να αποκτήσει δύο, το 22.5% θέλει να αποκτήσει τρία, το 11% θέλει να αποκτήσει τέσσερα, ενώ μόλις το 3% θέλει να αποκτήσει περισσότερα από τέσσερα παιδιά.

Πίνακας 40					
Πόσα παιδιά θα θέλατε να κάνετε;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	11	5,5	5,5	5,5
	1	18	9,0	9,0	14,5
	2	98	49,0	49,0	63,5
	3	45	22,5	22,5	86,0
	4	22	11,0	11,0	97,0
	5	5	2,5	2,5	99,5
	6	1	,5	,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Η στάση του δείγματος απέναντι στο γάμο επηρεάζει τον αριθμό των παιδιών που επιθυμεί το δείγμα. Η πλειοψηφία των ατόμων που δεν θέλουν παιδιά είναι κατά του γάμου. Ενώ, το αντίθετο συμβαίνει με τα άτομα που θέλουν έστω και ένα παιδί. Τα αριθμητικά δεδομένα δίνονται στον πίνακα 41.

Πίνακας 41			
Πόσα παιδιά θα θέλατε να κάνετε; * Ποιά είναι η στάση σας απέναντι στο θεσμό του γάμου; Crosstabulation			
Count			
	Ποιά είναι η στάση σας απέναντι στο θεσμό του γάμου;		Total
	Υπέρ	Κατά	

Πόσα παιδιά θα θέλατε να κάνετε;	0	1	10	11
	1	10	8	18
	2	81	17	98
	3 και πάνω	62	11	73
Total		154	46	200

Κατάλληλη ηλικία απόκτησης παιδιού

Το 44.5% του δείγματος πιστεύει ότι η κατάλληλη ηλικία απόκτησης παιδιού είναι μεταξύ 25 και 29 ετών, το 47.5% μεταξύ 30 και 34 ετών και το 5% μετά το 35^ο ηλικιακό έτος. Τέλος το 3% των φοιτητριών θεωρεί ότι η κατάλληλη ηλικία είναι πριν το 24^ο ηλικιακό έτος.

Πίνακας 42					
Ποια ηλικία θεωρείτε κατάλληλη για την απόκτηση ενός παιδιού;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	έως 19	1	,5	,5	,5
	20-24	5	2,5	2,5	3,0
	25-29	89	44,5	44,5	47,5
	30-34	95	47,5	47,5	95,0
	35-39	9	4,5	4,5	99,5
	40-44	1	,5	,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Δυνατότητα απόκτησης παιδιού

Σχετικά με την απόκτηση παιδιού εκτός γάμου, το 19.5% του δείγματος απάντησε ότι κάτι τέτοιο θα ήταν αδύνατο, το 64.5% ότι θα ήταν πιθανό και το 16% ότι θα ήταν απολύτως δυνατό.

Πίνακας 43					
Πώς βλέπετε τη δυνατότητα απόκτησης παιδιού εκτός γάμου;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αδύνατη	39	19,5	19,5	19,5
	Πιθανή	129	64,5	64,5	84,0
	Απολύτως δυνατή	32	16,0	16,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Στον πίνακα 44 δίνονται τα αποτελέσματα της σύγκρισης των απόψεων του δείγματος σχετικά με την στάση απέναντι στο γάμο και στην δυνατότητα απόκτησης παιδιού εκτός γάμου. Η πλειοψηφία τόσο των γυναικών που είναι υπέρ όσο και των γυναικών που είναι κατά του γάμου θεωρεί πιθανό ένα τέτοιο γεγονός με ποσοστά 68,2% και 52,2% αντίστοιχα.

Πίνακας 44				
Πώς βλέπετε τη δυνατότητα απόκτησης παιδιού εκτός γάμου; * Ποιά είναι η στάση σας απέναντι στο θεσμό του γάμου; Crosstabulation				
Count				
		Ποιά είναι η στάση σας απέναντι στο θεσμό του γάμου;		Total
		Υπέρ	Κατά	
Πώς βλέπετε τη δυνατότητα απόκτησης παιδιού εκτός γάμου;	Αδύνατη	30	9	39
	Πιθανή	105	24	129
	Απολύτως δυνατή	19	13	32
Total		154	46	200

Σχετικά με τη δυνατότητα απόκτησης και ανατροφής παιδιού με το σύντροφο που θα συμβίωνε, οι απαντήσεις του δείγματος κυμάνθηκαν στα ίδια επίπεδα. Το 19.5% απάντησε ότι κάτι τέτοιο θα ήταν αδύνατο, το 62% απάντησε ότι θα ήταν πιθανό και το 18.5% απάντησε ότι θα ήταν απολύτως δυνατό.

Πίνακας 45					
Πώς βλέπετε τη δυνατότητα απόκτησης και ανατροφής παιδιού με το σύντροφο που θα συμβιώνετε (εκτός γάμου);					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αδύνατη	39	19,5	19,5	19,5
	Πιθανή	124	62,0	62,0	81,5
	Απολύτως δυνατή	37	18,5	18,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Τέλος οι απαντήσεις στην ερώτησης που εξετάζει τη δυνατότητα ανατροφής παιδιού χωρίς γάμο ή σύντροφο δίνονται στον Πίνακα 46. Στη περίπτωση αυτή τα αποτελέσματα διαφοροποιήθηκαν σε σχέση με τις προηγούμενες ερωτήσεις, εφόσον το 31.5% του δείγματος δήλωσε ότι κάτι τέτοιο θα ήταν αδύνατο, το 55% δήλωσε ότι θα ήταν πιθανό, ενώ το 13.5% δήλωσε ότι θα ήταν απολύτως δυνατό.

Πίνακας 46					
Πώς βλέπετε τη δυνατότητα ανατροφής παιδιού χωρίς γάμο ή σύντροφο (μόνη σας);					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αδύνατη	63	31,5	31,5	31,5
	Πιθανή	110	55,0	55,0	86,5
	Απολύτως δυνατή	27	13,5	13,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Προτεραιότητες

Στους τέσσερις πίνακες που ακολουθούν έγινε μία προσπάθεια να ταξινομηθούν οι προτεραιότητες των φοιτητριών. Έτσι στον πίνακα 47 παρουσιάζονται οι συχνότητες με τις οποίες έκανε το δείγμα την πρώτη του επιλογή. Το 82% επέλεξε την ολοκλήρωση των σπουδών, γεγονός αναμενόμενο αφού η

έρευνα απευθύνεται σε φοιτητές, σημειώθηκε όμως και ένα 18% μοιρασμένο στις υπόλοιπες απαντήσεις.

Πίνακας 47					
Ταξινομήστε τα παρακάτω με βάση τις προτεραιότητές σας (βάλτε στα τετράγωνα 1 - 5)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ολοκλήρωση σπουδών (μεταπτυχιακά κτλ)	164	82,0	82,0	82,0
	Επαγγελματική αποκατάσταση	10	5,0	5,0	87,0
	Προσωπική ελευθερία - Ανεξάρτητη ζωή	23	11,5	11,5	98,5
	Απόκτηση παιδιών	3	1,5	1,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 48 παρουσιάζονται οι συχνότητες της δεύτερης επιλογής, όπου η επαγγελματική αποκατάσταση με ποσοστό 67.5% είναι η πιο συχνή απάντηση.

Πίνακας 48					
Ταξινομήστε τα παρακάτω με βάση τις προτεραιότητές σας (βάλτε στα τετράγωνα 1 - 5)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ολοκλήρωση σπουδών (μεταπτυχιακά κτλ)	25	12,5	12,5	12,5
	Επαγγελματική αποκατάσταση	135	67,5	67,5	80,0
	Προσωπική ελευθερία - Ανεξάρτητη ζωή	34	17,0	17,0	97,0
	Απόκτηση παιδιών	6	3,0	3,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Από τον Πίνακα 49 φαίνεται ότι ως τρίτη προτεραιότητα επιλέχθηκε με ποσοστό 51% η προσωπική ελευθερία.

Πίνακας 49					
Ταξινομήστε τα παρακάτω με βάση τις προτεραιότητές σας (βάλλτε στα τετράγωνα 1 - 5)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ολοκλήρωση σπουδών (μεταπτυχιακά κτλ)	8	4,0	4,0	4,0
	Επαγγελματική αποκατάσταση	54	27,0	27,0	31,0
	Προσωπική ελευθερία - Ανεξάρτητη ζωή	102	51,0	51,0	82,0
	Απόκτηση παιδιών	36	18,0	18,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Τέλος από τον Πίνακα 50 φαίνεται ότι η απόκτηση παιδιών είναι τέταρτη στην λίστα προτεραιοτήτων με ποσοστό 77.5%.

Πίνακας 50					
Ταξινομήστε τα παρακάτω με βάση τις προτεραιότητές σας (βάλλτε στα τετράγωνα 1 - 5)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ολοκλήρωση σπουδών (μεταπτυχιακά κτλ)	3	1,5	1,5	1,5
	Επαγγελματική αποκατάσταση	1	,5	,5	2,0
	Προσωπική ελευθερία - ανεξάρτητη ζωή	41	20,5	20,5	22,5
	Απόκτηση παιδιών	155	77,5	77,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Οικονομικός παράγοντας και απόκτηση παιδιών

Σχετικά με το αν επηρεάζει ο οικονομικός παράγοντας την επιθυμία του δείγματος για απόκτηση παιδιών, το 95% απάντησε θετικά, ενώ μόλις το 5% απάντησε αρνητικά.

Πίνακας 51					
Πιστεύετε ότι ο οικονομικός παράγοντας (περιορισμένο εισόδημα) είναι ανασταλτικός για την απόκτηση παιδιών;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	190	95,0	95,0	95,0
	Όχι	10	5,0	5,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Λήψη δανείου για ανατροφή παιδιού

Στη συνέχεια οι φοιτήτριες ρωτήθηκαν αν θα ήταν διατεθειμένες να πάρουν δάνειο για την ανατροφή του παιδιού τους. Καταφατικά απάντησε το 47% και αρνητικά απάντησε το 53%.

Πίνακας 52					
Θα μπαίνατε ποτέ στη διαδικασία λήψης μακροχρόνιου δανείου για να καλύψετε τα έξοδα της ανατροφής ενός παιδιού;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	94	47,0	47,0	47,0
	Όχι	106	53,0	53,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Θυσία προσωπικής ζωής για ανατροφή παιδιού

Το 20% του δείγματος απάντησε ότι είναι πλήρως αποφασισμένο να θυσιάσει την προσωπική του ζωή προκειμένου να αναθρέψει παιδιά, το 50% απάντησε ότι είναι αρκετά αποφασισμένο για μία τέτοια ενέργεια, το 25.5% λίγο, ενώ μόλις το 4.5% απάντησε ότι δε θα προέβαινε σε τέτοια ενέργεια.

Πίνακας 53					
Κατά πόσο είστε διατεθειμένη να θυσιάσετε μέρος της προσωπικής σας ζωής προκειμένου να γεννήσετε και να αναθρέψετε παιδιά;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πλήρως	40	20,0	20,0	20,0
	Αρκετά	100	50,0	50,0	70,0
	Λίγο	51	25,5	25,5	95,5
	Καθόλου	9	4,5	4,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Καριέρα και απόκτηση παιδιών

Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 54, το 11% του δείγματος συμφωνεί πλήρως με το ότι θα μπορούσε να ανασταλεί η απόφαση για παιδιά λόγω της επαγγελματικής σταδιοδρομίας, το 51% συμφωνεί αρκετά με τη δήλωση αυτή, το 30.5% συμφωνεί λίγο, ενώ το 7.5% δε συμφωνεί καθόλου.

Πίνακας 54					
Κατά πόσο η καριέρα σας μπορεί να αναστείλει την απόφασή σας για παιδιά;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πλήρως	22	11,0	11,0	11,0
	Αρκετά	102	51,0	51,0	62,0
	Λίγο	61	30,5	30,5	92,5
	Καθόλου	15	7,5	7,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Επαγγελματική σταθερότητα και παιδιά

Στον Πίνακα 55 φαίνεται ότι η επαγγελματική σταθερότητα επηρεάζει πλήρως την απόφαση για απόκτηση παιδιών για το 24.5% του δείγματος, αρκετά για το 67%

του δείγματος, λίγο για το 8.5% του δείγματος, ενώ μόλις 3% δεν επηρεάζεται καθόλου από τον παράγοντα αυτό.

Πίνακας 55					
Κατά πόσο θα επηρέαζε την απόφασή σας να αποκτήσετε παιδιά η έλλειψη σταθερότητας, μονιμότητας ή πλήρους εργασίας;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πλήρως	43	21,5	21,5	21,5
	Αρκετά	134	67,0	67,0	88,5
	Λίγο	17	8,5	8,5	97,0
	Καθόλου	6	3,0	3,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Κράτος και αύξηση γεννήσεων

Μόλις το 3% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι το κράτος έχει λάβει επαρκή μέτρα για την αύξηση των γεννήσεων, ενώ το υπόλοιπο 97% έχει αρνητική άποψη. Πιο συγκεκριμένα, το 56.5% πιστεύει ότι τα μέτρα αυτά είναι ανεπαρκή, ενώ το 40.5% πιστεύει ότι τα μέτρα είναι ανύπαρκτα.

Πίνακας 56					
Πιστεύετε ότι τα μέτρα που έχει πάρει το κράτος για την αύξηση των γεννήσεων είναι;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Επαρκή	6	3,0	3,0	3,0
	Ανεπαρκή	113	56,5	56,5	59,5
	Ανύπαρκτα	81	40,5	40,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Παράγοντες μείωσης γεννητικότητας

Στη συνέχεια ζητήθηκε από το δείγμα να κατονομάσει τους πιο σημαντικούς παράγοντες στους οποίους πιστεύει ότι οφείλεται η μείωση της γεννητικότητας. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα τα οποία δίνονται στον Πίνακα 57, οι πιο συχνές απαντήσεις φαίνεται να έχουν σχέση με οικονομικούς και εργασιακούς παράγοντες της σημερινής κοινωνίας, όπως νέες συνθήκες εργασίας, μικρό οικογενειακό εισόδημα και αύξηση κόστους ανατροφής παιδιών. Άλλοι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν με αρκετά υψηλά ποσοστά είναι η αλλαγή του ρόλου της γυναίκας, η απροθυμία των νέων γυναικών για διάθεση πόρων και χρόνου και η αλλαγή στην στάση της κοινωνίας προς την οικογένεια και τα παιδιά.

Πίνακας 57				
Γεννητικότητα Frequencies				
		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Λόγοι μείωσης γεννητικότητας	Η ζωή σε μεγαλουπόλεις	32	5,7%	16,0%
	Νέες συνθήκες εργασίας (ανεργία, μερική ή μη σταθερή εργασία)	150	26,9%	75,0%
	Αύξηση του κόστους ανατροφής παιδιών	93	16,7%	46,5%
	Αλλαγή του ρόλου της γυναίκας	60	10,8%	30,0%
	Μικρό οικογενειακό εισόδημα	120	21,5%	60,0%
	Απροθυμία νέων γυναικών για διάθεση πόρων και χρόνου	45	8,1%	22,5%
	Αλλαγή στάσης κοινωνίας για οικογένεια και παιδιά	45	8,1%	22,5%
	Μικρή επίδραση θρησκείας στις νέες γυναίκες	12	2,2%	6,0%
Total		557	100,0%	278,5%

Προσφορά παιδιών στην ζωή των γονέων

Στον Πίνακα 58 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα για τις πεποιθήσεις του δείγματος σχετικά με τη προσφορά των παιδιών στην ζωή τους. Οι πιο συχνές απαντήσεις είναι η προσωπική ευτυχία, η ολοκλήρωση της προσωπικότητας και η συνέχιση της οικογένειας. Οι απαντήσεις με την μικρότερη εμφάνιση είναι η συμβολή σε υπάρχουσα ή μελλοντική οικογενειακή επιχείρηση και η ικανοποίηση ότι με τον τρόπο αυτό συμβάλλουν στο μέλλον της χώρας.

Πίνακας 58				
προσφορά Frequencies				
		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Προσφορά παιδιών στους γονείς	Ολοκλήρωση της προσωπικότητάς σας	140	27,9%	70,0%
	Συνέχιση της οικογένειάς σας	112	22,3%	56,0%
	Ικανοποίηση των γονιών σας	45	9,0%	22,5%
	Προσωπική ευτυχία	163	32,5%	81,5%
	Ικανοποίηση ότι συμβάλετε στο μέλλον της χώρας	32	6,4%	16,0%
	Συμβολή σε υπάρχουσα ή μελλοντική οικογενειακή επιχείρηση	10	2,0%	5,0%
Total		502	100,0%	251,0%

Συμπεράσματα

Σχετικά με την επιθυμία απόκτησης παιδιών το 94.5% του δείγματος δήλωσε ότι θέλει να αποκτήσει παιδιά. Αντίθετα, μόνο το 5.5% εξέφρασε αρνητική στάση απέναντι στην απόκτηση παιδιών. Η πλειοψηφία του δείγματος δήλωσε ότι ο οικονομικός παράγοντας συμβάλλει ανασταλτικά στην απόφαση για απόκτηση παιδιών (98%), όπως επίσης και η έλλειψη σταθερής εργασίας (88.5%). Ένα μικρότερο μερίδιο των γυναικών (62%) δήλωσε ότι μία επιτυχημένη καριέρα επίσης θα συνέβαλλε ανασταλτικά στην απόφαση για απόκτηση παιδιών. Το αποτέλεσμα αυτό συνάδει με τις σύγχρονες τάσεις, οι οποίες θέλουν τη σημερινή γυναίκα, μετά τη

χειραφέτηση του γυναικείου φύλου και την επίτευξη οικονομικής ανεξαρτησίας, να ενδιαφέρεται περισσότερο για την επαγγελματική της εξέλιξη βάζοντας με τον τρόπο αυτό σε δεύτερη μοίρα τη δημιουργία οικογένειας.

Επίσης, καλό θα ήταν να σχολιαστεί ότι το δείγμα θεωρεί πιθανή την απόκτηση παιδιών εκτός γάμου, ακόμη και η μερίδα του δείγματος που είναι υπέρ αυτού. Ενώ αναφορικά με το πλήθος των παιδιών που θέλει το δείγμα, τα αποτελέσματα είναι απολύτως λογικά. Τα άτομα που δήλωσαν ότι είναι κατά του γάμου φαίνεται να μην θέλουν να αποκτήσουν παιδιά, ενώ τα άτομα που είναι υπέρ θέλουν.

Επιπλέον, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ανάλυσης γίνεται αντιληπτό ότι η κυρίαρχη τάση για τις νέες γυναίκες και συγκεκριμένα για τις φοιτήτριες, είναι η ολοκλήρωση των σπουδών τους πριν τη δημιουργία οικογένειας ή την απόκτηση παιδιών. Δευτερεύων παράγοντα για τη καθυστέρηση στη δημιουργία οικογένειας και την απόκτηση παιδιών αποτελεί η επιθυμία για επαγγελματική αποκατάσταση, η οποία θα επιφέρει με τη σειρά της οικονομική ανεξαρτησία. Το αποτέλεσμα αυτό επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι μόνο το 35% από τις φοιτήτριες δήλωσαν ότι θα προχωρούσαν σε γάμο αν ο σύντροφός τους ήταν οικονομικά ευκατάστατος, αλλά εκείνες δεν ήταν οικονομικά ανεξάρτητες. Ακόμα, η πλειοψηφία των γυναικών δήλωσε ότι θεωρεί απολύτως δυνατή ή πιθανή την απόκτηση ενός παιδιού εκτός γάμου (80.5%). Τα αποτελέσματα δε διαφοροποιούνται σε μεγάλο βαθμό για τη περίπτωση απόκτησης παιδιού εκτός γάμου χωρίς τη στήριξη του συντρόφου, όπου η πλειοψηφία των γυναικών δηλώνει ότι ένα τέτοιο ενδεχόμενο είναι απολύτως δυνατό ή πιθανό (68.5%). Παρόλο που η Ελλάδα, σύμφωνα με τη Eurostat, έχει το χαμηλότερο ποσοστό μονογονεϊκών οικογενειών ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η κατάσταση αυτή φαίνεται να αλλάζει. Σύμφωνα, μάλιστα με μελέτες, εκτιμάται ότι μέχρι το έτος 2020 οι γεννήσεις από μόνους γονείς στην Ελλάδα θα αποτελούν το 10% των συνολικών γεννήσεων ετησίως. Οι απόψεις του δείγματος για τις αντίστοιχες ερωτήσεις του ερευνητικού εργαλείου δείχνουν να επιβεβαιώνουν τα ευρήματα αυτά. Στο σημείο αυτό αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι η συντριπτική πλειοψηφία του δείγματος θεωρεί ότι τα μέτρα του κράτους για την ώθηση των νέων στο γάμο αλλά και την αύξηση της γεννητικότητας είναι είτε ανεπαρκή είτε ανύπαρκτα.

6.2.4 Διαζύγια

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται οι πεποιθήσεις των φοιτητριών σχετικά με τα διαζύγια.

Λόγοι αύξησης διαζυγίων

Ο Πίνακας 59 συνοψίζει τις απαντήσεις που έδωσε το δείγμα σχετικά με τους σημαντικότερους λόγους για τους οποίους έχει αυξηθεί ο αριθμός των διαζυγίων. Το δείγμα φαίνεται να επέλεξε σε αρκετά μεγάλο ποσοστό όλες τις πιθανές απαντήσεις. Η πιο συχνή απάντηση, και ταυτόχρονα ο πιο σημαντικός παράγοντας, όπως φαίνεται τόσο από τον Πίνακα 59 όσο και από τον Πίνακα 60, ο οποίος απεικονίζει τις συχνότητες για την πρώτη μόνο επιλογή του δείγματος, είναι η χειραφέτηση και η οικονομική ανεξαρτησία της σύγχρονης γυναίκας.

Πίνακας 59				
Λόγοι_Διαζυγίων Frequencies				
		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Σημαντικότητα λόγων διαζυγίων	Χειραφέτηση και οικονομική ανεξαρτησία της γυναίκας	124	29,1%	62,0%
	Ευκολότερη διεξαγωγή διαδικασιών του διαζυγίου	80	18,8%	40,0%
	Μείωση της κοινωνικής κατακραυγής για τη χωρισμένη γυναίκα	103	24,2%	51,5%
	Εκπτώση του θεσμού της οικογένειας - αλλαγή αξιών	119	27,9%	59,5%
Total		426	100,0%	213,0%

Πίνακας 60					
Τι πιστεύετε ότι συμβάλει σήμερα στην αύξηση του αριθμού των διαζυγίων; γιατί δηλαδή οι γυναίκες σήμερα παίρνουν ευκολότερα διαζύγιο; (δώστε περισσότερες από μια απαντήσεις)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Χειραφέτηση και οικονομική ανεξαρτησία της γυναίκας	124	62,0	62,0	62,0
	Ευκολότερη διεξαγωγή διαδικασιών του διαζυγίου	44	22,0	22,0	84,0
	Μείωση της κοινωνικής κατακραυγής για τη χωρισμένη γυναίκα	13	6,5	6,5	90,5
	Εκπτώση του θεσμού της οικογένειας - αλλαγή αξιών	19	9,5	9,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Λόγοι αποτροπής διαζυγίου

Στην επόμενη ερώτηση το δείγμα κλήθηκε να επιλέξει και να κατατάξει τους πιο σημαντικούς παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν σε μία πιθανή αποτροπή από το διαζύγιο. Στον Πίνακα 61 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ανεξαρτήτως ταξινόμησης. Είναι φανερό ότι ο πιο σημαντικός παράγοντας είναι η ύπαρξη παιδιών, ενώ ο λιγότερο σημαντικός παράγοντας είναι οι θρησκευτικοί λόγοι, εφόσον καταγράφει χαμηλά ποσοστά επιλογής σε σχέση με τις υπόλοιπες απαντήσεις. Στον Πίνακα 62 φαίνονται τα αποτελέσματα της πρώτης επιλογής του δείγματος, όπου η ύπαρξη παιδιών φαίνεται ότι θα επηρέαζε σημαντικά το δείγμα με ποσοστό 85%.

Πίνακας 61				
Αποτροπή διαζυγίων Frequencies				
		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Αποτροπή διαζυγίων	Υπαρξη παιδιών	171	28,5%	85,5%
	Οικονομικοί λόγοι	115	19,1%	57,5%

	Κοινωνικό περιβάλλον	91	15,1%	45,5%
	Οικογενειακό περιβάλλον	97	16,1%	48,5%
	Φόβος για το μέλλον	103	17,1%	51,5%
	Θρησκευτικοί λόγοι	24	4,0%	12,0%
Total		601	100,0%	300,5%

Πίνακας 62					
Τι θεωρείτε ότι αποτρέπει μια γυναίκα να πάρει διαζύγιο; (δώστε περισσότερες από μια απαντήσεις)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Υπαρξη παιδιών	171	85,5	85,5	85,5
	Οικονομικοί λόγοι	19	9,5	9,5	95,0
	Κοινωνικό περιβάλλον	7	3,5	3,5	98,5
	Οικογενειακό περιβάλλον	3	1,5	1,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Λόγος για διαζύγιο

Στην επόμενη ερώτηση έγινε μία προσπάθεια να εντοπιστεί ο σημαντικότερος λόγος που μπορεί να οδηγήσει μία γυναίκα στο διαζύγιο. Με ποσοστό 53.5% οι φοιτήτριες του δείγματος θεωρούν ότι ο σημαντικότερος παράγοντας είναι η δυσκολία επικοινωνίας και συνεννόησης με το σύζυγο, ενώ οι υπόλοιπες πιθανές απαντήσεις είχαν σχετικά χαμηλή επιλεξιμότητα.

Πίνακας 63					
Τι πιστεύετε ότι οδηγεί τη σύγχρονη γυναίκα στο διαζύγιο;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Η δυσκολία επικοινωνίας και συνεννόησης με το σύζυγο	107	53,5	53,5	53,5
	Οι οικονομικές δυσκολίες που προκύπτουν από τα	28	14,0	14,0	67,5

	οικογενειακά βάρη				
	Η δυσκολία ταυτόχρονης αντιμετώπισης οικογενειακών υποχρεώσεων και εργασίας / καριέρας	18	9,0	9,0	76,5
	Η μείωση της προσωπική ζωής και των ατομικών επιλογών από το γάμο	24	12,0	12,0	88,5
	Η μη αποδοχή από τον άνδρα του νέου (διπλού) ρόλου της γυναίκας και η μη συμβολή του στις δουλειές του σπιτιού	23	11,5	11,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Υπαρξη παιδιού και αποτροπή από διαζύγιο

Στον Πίνακα 64 παρουσιάζονται οι συχνότητες των απαντήσεων του δείγματος σχετικά με το εάν η ύπαρξη παιδιού θα επηρέαζε την απόφασή τους για διαζύγιο. Μόνο το 19% απάντησε αρνητικά, ενώ η πλειοψηφία (81%) απάντησε είτε καταφατικά, είτε ότι θα οδηγούνταν σε αναμονή του διαζυγίου έστω προσωρινά μέχρι να μεγαλώσουν τα παιδιά.

Πίνακας 64					
Η ύπαρξη ενός παιδιού θα σας απέτρεπε να προχωρήσετε σε διαζύγιο;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	81	40,5	40,5	40,5
	Προσωρινά μέχρι να μεγαλώσει λίγο	81	40,5	40,5	81,0
	Όχι	38	19,0	19,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ανάλυσης είναι φανερό ότι ο κυρίαρχος λόγος για την αύξηση των διαζυγίων είναι η χειραφέτηση των γυναικών, καθώς και η

οικονομική τους ανεξαρτησία. Βάσει των απαντήσεων των συμμετεχουσών ο κυριότερος λόγος που οδηγεί μία γυναίκα στο διαζύγιο είναι η δυσκολία επικοινωνίας με το σύζυγο (53.5%), ενώ ο κυριότερος λόγος που αποτρέπει μία γυναίκα από το να πάρει διαζύγιο είναι η ύπαρξη παιδιών, και όχι ο οικονομικός παράγοντας ο οποίος έρχεται στη δεύτερη θέση. Εντούτοις, το 40.5% του δείγματος δήλωσε ότι η ύπαρξη παιδιών θα καθυστερούσε απλά το διαζύγιο μέχρι τα παιδιά να μεγαλώσουν.

6.2.5 Θρησκεία και Εκκλησία

6.2.5.1. Θρησκευτικές πεποιθήσεις των γυναικών

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται οι θρησκευτικές πεποιθήσεις των φοιτητριών.

Ανάγνωση θρησκευτικών συγγραμμάτων

Σχετικά με την ανάγνωση θρησκευτικών συγγραμμάτων, λίγο παραπάνω από τις μισές φοιτήτριες (52,5%) απάντησαν ότι δεν διαβάζουν καθόλου θρησκευτικά συγγράμματα, το 23.5% απάντησε ότι διαβάζει λίγο, το 12.5% απάντησε ότι διαβάζει αρκετά και το 11.5% απάντησε ότι διαβάζει θρησκευτικά συγγράμματα σπάνια.

Πίνακας 65					
Διαβάζετε βιβλία θρησκευτικού περιεχομένου;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σπάνια	23	11,5	11,5	11,5
	Αρκετά	25	12,5	12,5	24,0
	Λίγο	47	23,5	23,5	47,5
	Καθόλου	105	52,5	52,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Επισκεψιμότητα σε εκκλησία

Όσον αφορά τον αριθμό επισκέψεων στην εκκλησία, το μεγαλύτερο ποσοστό εντοπίστηκε στην απάντηση «2-3 φορές το χρόνο» (69%). Το 12% απάντησε ποτέ, το 18.5% απάντησε 1-2 φορές το χρόνο και μόλις το 0.5% απάντησε ότι επισκέπτεται την εκκλησία σχεδόν καθημερινά.

Πίνακας 66					
Πόσες φορές πηγαίνετε στην εκκλησία;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ποτέ	24	12,0	12,0	12,0
	2-3 φορές το χρόνο	138	69,0	69,0	81,0
	1-2 φορές την εβδομάδα	37	18,5	18,5	99,5
	Σχεδόν καθημερινά	1	,5	,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Σε μία προσπάθεια να συγκριθεί η άποψη του δείγματος για τον θεσμό του γάμου και η συχνότητα με την οποία επισκέπτεται θρησκευτικούς χώρους εντοπίστηκε το εξής φαινόμενο. Τα άτομα τα οποία πηγαίνουν στους χώρους αυτούς κατά πλειοψηφία είναι υπέρ του γάμου. Το ενδιαφέρον εντοπίζεται στα άτομα τα οποία δήλωσαν ότι δεν επισκέπτονται ποτέ θρησκευτικούς χώρους. Αυτά τα άτομα φαίνεται να έχουν μία τάση κατά του γάμου.

Πίνακας 67				
Πόσες φορές πηγαίνετε στην εκκλησία; * Ποιά είναι η στάση σας απέναντι στο θεσμό του γάμου;				
Crosstabulation				
Count				
		Ποιά είναι η στάση σας απέναντι στο θεσμό του γάμου;		Total
		Υπέρ	Κατά	
Πόσες φορές πηγαίνετε στην εκκλησία;	Ποτέ	11	13	24
	2-3 φορές το χρόνο	110	28	138
	1-2 φορές την εβδομάδα	32	5	37
	Σχεδόν καθημερινά	1	0	1

Total	154	46	200
-------	-----	----	-----

Θρησκευτική πίστη και καθημερινότητα

Με την επόμενη ερώτηση έγινε μία προσπάθεια διερεύνησης του επιπέδου της επιρροής της θρησκευτικής πίστης στη καθημερινότητα του δείγματος. Το 5% των φοιτητριών απάντησε ότι επηρεάζεται πλήρως, το 25.5% απάντησε ότι επηρεάζεται αρκετά, το 41% λίγο και το 28.5% απάντησε ότι δεν επηρεάζεται καθόλου.

Πίνακας 68					
Πόσο η θρησκευτική σας πίστη επηρεάζει τις επιλογές σας στη καθημερινή σας ζωή;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πλήρως	10	5,0	5,0	5,0
	Αρκετά	51	25,5	25,5	30,5
	Λίγο	82	41,0	41,0	71,5
	Καθόλου	57	28,5	28,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Σημαντικότητα θρησκευτικών μυστηρίων

Στην τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου, ζητήθηκε από τις φοιτήτριες να απαντήσουν αν θεωρούν τα θρησκευτικά μυστήρια σημαντικά για τη ζωή τους. Οι συχνότητες των απαντήσεων δίνονται στον Πίνακα 69, όπου το 13.5% απάντησε ότι τα θρησκευτικά μυστήρια είναι απολύτως σημαντικά, το 38.5% απάντησε ότι είναι αρκετά σημαντικά, το 33.5% απάντησε ότι είναι λίγο σημαντικά και το 14.5% απάντησε ότι δεν είναι καθόλου σημαντικά.

Πίνακας 69					
Κατά πόσο τα θρησκευτικά μυστήρια είναι σημαντικά για τη ζωή σας;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πλήρως	27	13,5	13,5	13,5
	Αρκετά	77	38,5	38,5	52,0
	Λίγο	67	33,5	33,5	85,5
	Καθόλου	29	14,5	14,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Τα αποτελέσματα αυτά έρχονται σε αντίθεση με τα αποτελέσματα της προηγούμενης ερώτησης. Παρατηρείται ότι, ενώ το 28.5% των φοιτητριών απάντησε ότι η θρησκευτική πίστη δεν επηρεάζει καθόλου τις επιλογές του στη καθημερινή ζωή, μόλις το 14.5% απάντησε ότι τα θρησκευτικά μυστήρια δεν είναι καθόλου σημαντικά για τη ζωή του.

Συμπεράσματα

Βρέθηκε ισχυρή συσχέτιση μεταξύ της σημαντικότητας των θρησκευτικών μυστηρίων και της άποψης για το θεσμό του γάμου, καθώς επίσης μεταξύ της σημαντικότητας των θρησκευτικών μυστηρίων και της άποψης για τις γεννήσεις εκτός γάμου, με τις γυναίκες που δηλώνουν ότι τα θρησκευτικά μυστήρια διαδραματίζουν ισχυρό ρόλο στη ζωή τους να δηλώνουν ότι τάσσονται περισσότερο υπέρ του θεσμού σε σχέση με γυναίκες που δηλώνουν ότι τα θρησκευτικά μυστήρια δε διαδραματίζουν ιδιαίτερο ρόλο στη ζωή τους. Επίσης δηλώνουν λιγότερο θετικές στην απόκτηση παιδιού εκτός γάμου σε σχέση με τη δεύτερη κατηγορία γυναικών. Αυτές οι απόψεις είναι χαρακτηριστικές παραδοσιακών ή συντηρητικών κοινωνιών, όπως είναι και η ελληνική.

6.3 ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνήσει τις απόψεις νέων γυναικών, και συγκεκριμένα φοιτητριών διαφόρων τμημάτων του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, σχετικά με το γάμο, την απόκτηση παιδιών και το διαζύγιο. Όπως φάνηκε από την ανάλυση των ερωτηματολογίων η πλειοψηφία των φοιτητριών δήλωσε ότι τάσσεται υπέρ του θεσμού του γάμου (77%), σε αντίθεση με ένα μικρό ποσοστό που δήλωσε ότι τάσσεται κατά (23%). Ωστόσο, ένα ικανό ποσοστό των γυναικών αυτών δήλωσε ότι θα επέλεγε τη συμβίωση έναντι του γάμου (58.5%). Μάλιστα για τις γυναίκες αυτές βρέθηκε ότι το 77.5% θα προτιμούσε την ελεύθερη συμβίωση, έναντι της σύνταξης Σύμφωνου Συμβίωσης (22.5%). Βέβαια, το 40.5% του δείγματος δήλωσε ότι θεωρεί τη συμβίωση ως μια δοκιμή για τη διασφάλιση της ομαλής συγκατοίκησης του ζευγαριού πριν το γάμο και το 20.5% δήλωσε ότι τη θεωρεί ως στάδιο στη διαδικασία του γάμου. Φαίνεται, λοιπόν, ότι παρόλου που οι νέες γυναίκες δηλώνουν ανοιχτές στην ιδέα της συμβίωσης έναντι του γάμου, στη πλειοψηφία τους επιθυμούν να τηρήσουν τα πρότυπα της παραδοσιακής οικογένειας που κυριαρχούν στην Ελλάδα βαθιά πίσω στο χρόνο, καταφεύγοντας σε μία νόμιμη μορφή γάμου.

Σχετικά με την επιθυμία απόκτησης παιδιών το 94.5% του δείγματος δήλωσε ότι θέλει να αποκτήσει παιδιά. Αντίθετα, μόνο το 5.5% εξέφρασε αρνητική στάση απέναντι στην απόκτηση παιδιών. Η πλειοψηφία του δείγματος δήλωσε ότι ο οικονομικός παράγοντας συμβάλλει ανασταλτικά στην απόφαση για απόκτηση παιδιών (98%), όπως επίσης και η έλλειψη σταθερής εργασίας (88.5%). Ένα μικρότερο μερίδιο των γυναικών (62%) δήλωσε ότι μία επιτυχημένη καριέρα επίσης θα συνέβαλλε ανασταλτικά στην απόφαση για απόκτηση παιδιών. Το αποτέλεσμα αυτό συνάδει με τις σύγχρονες τάσεις, οι οποίες θέλουν τη σημερινή γυναίκα, μετά τη χειραφέτηση του γυναικείου φύλου και την επίτευξη οικονομικής ανεξαρτησίας, να ενδιαφέρεται περισσότερο για την επαγγελματική της εξέλιξη βάζοντας με τον τρόπο αυτό σε δεύτερη μοίρα τη δημιουργία οικογένειας.

Επιπλέον, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ανάλυσης γίνεται αντιληπτό ότι η κυρίαρχη τάση για τις νέες γυναίκες και συγκεκριμένα για τις φοιτήτριες, είναι η ολοκλήρωση των σπουδών τους πριν τη δημιουργία οικογένειας ή την απόκτηση παιδιών. Δευτερεύον παράγοντα για τη καθυστέρηση στη δημιουργία οικογένειας και

την απόκτηση παιδιών αποτελεί η επιθυμία για επαγγελματική αποκατάσταση, η οποία θα επιφέρει με τη σειρά της οικονομική ανεξαρτησία. Το αποτέλεσμα αυτό επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι μόνο το 35% από τις φοιτήτριες δήλωσαν ότι θα προχωρούσαν σε γάμο αν ο σύντροφός τους ήταν οικονομικά ευκατάστατος, αλλά εκείνες δεν ήταν οικονομικά ανεξάρτητες. Ακόμα, η πλειοψηφία των γυναικών δήλωσε ότι θεωρεί απολύτως δυνατή ή πιθανή την απόκτηση ενός παιδιού εκτός γάμου (80.5%). Τα αποτελέσματα δε διαφοροποιούνται σε μεγάλο βαθμό για τη περίπτωση απόκτησης παιδιού εκτός γάμου χωρίς τη στήριξη του συντρόφου, όπου η πλειοψηφία των γυναικών δηλώνει ότι ένα τέτοιο ενδεχόμενο είναι απολύτως δυνατό ή πιθανό (68.5%). Παρόλο που η Ελλάδα, σύμφωνα με τη Eurostat, έχει το χαμηλότερο ποσοστό μονογονεϊκών οικογενειών ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η κατάσταση αυτή φαίνεται να αλλάζει. Σύμφωνα, μάλιστα με μελέτες, εκτιμάται ότι μέχρι το έτος 2020 οι γεννήσεις από μόνους γονείς στην Ελλάδα θα αποτελούν το 10% των συνολικών γεννήσεων ετησίως. Οι απόψεις του δείγματος για τις αντίστοιχες ερωτήσεις του ερευνητικού εργαλείου δείχνουν να επιβεβαιώνουν τα ευρήματα αυτά. Στο σημείο αυτό αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι η συντριπτική πλειοψηφία του δείγματος θεωρεί ότι τα μέτρα του κράτους για την ώθηση των νέων στο γάμο αλλά και την αύξηση της γεννητικότητας είναι είτε ανεπαρκή είτε ανύπαρκτα.

Επιπλέον, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ανάλυσης είναι φανερό ότι ο κυρίαρχος λόγος για την αύξηση των διαζυγίων είναι η χειραφέτηση των γυναικών, καθώς και η οικονομική τους ανεξαρτησία. Βάσει των απαντήσεων των συμμετεχουσών ο κυριότερος λόγος που οδηγεί μία γυναίκα στο διαζύγιο είναι η δυσκολία επικοινωνίας με το σύζυγο (53.5%), ενώ ο κυριότερος λόγος που αποτρέπει μία γυναίκα από το να πάρει διαζύγιο είναι η ύπαρξη παιδιών, και όχι ο οικονομικός παράγοντας ο οποίος έρχεται στη δεύτερη θέση. Εντούτοις, το 40.5% του δείγματος δήλωσε ότι η ύπαρξη παιδιών θα καθυστερούσε απλά το διαζύγιο μέχρι τα παιδιά να μεγαλώσουν.

Τέλος, βρέθηκε ισχυρή συσχέτιση μεταξύ της σημαντικότητας των θρησκευτικών μυστηρίων και της άποψης για το θεσμό του γάμου, καθώς επίσης μεταξύ της σημαντικότητας των θρησκευτικών μυστηρίων και της άποψης για τις γεννήσεις εκτός γάμου, με τις γυναίκες που δηλώνουν ότι τα θρησκευτικά μυστήρια διαδραματίζουν ισχυρό ρόλο στη ζωή τους να δηλώνουν ότι τάσσονται περισσότερο

υπέρ του θεσμού σε σχέση με γυναίκες που δηλώνουν ότι τα θρησκευτικά μυστήρια δε διαδραματίζουν ιδιαίτερο ρόλο στη ζωή τους. Επίσης δηλώνουν λιγότερο θετικές στην απόκτηση παιδιού εκτός γάμου σε σχέση με τη δεύτερη κατηγορία γυναικών. Αυτές οι απόψεις είναι χαρακτηριστικές παραδοσιακών ή συντηρητικών κοινωνιών, όπως είναι και η ελληνική.

Συμπερασματικά, είναι προφανές ότι ο πληθυσμός της Ελλάδας χαρακτηρίζεται από παραδοσιακά στοιχεία σε σχέση με το γάμο, τις γεννήσεις και τα διαζύγια. Ωστόσο, η αυξανόμενη επιθυμία για σπουδές και επαγγελματική αποκατάσταση των γυναικών, καθώς και η οικονομική ανεξαρτησία τους, συντελεί στον «εκσυγχρονισμό» της ελληνικής κοινωνίας, δημιουργώντας τη τάση για μείωση της γαμηλιότητας, της γεννητικότητας και της γονιμότητας, καθώς και την αργή αλλά σταθερή αύξηση του αριθμού των διαζυγίων η οποία παρατηρείται σύμφωνα με τη Eurostat τη τελευταία εικοσαετία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ελληνόγλωσση

1. Γεωργιάς Δ. (1997). *Δομή και λειτουργία της ελληνικής οικογένειας. Στο οικογένεια και οικογενειακή πολιτική σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο.* Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου ΕΟΠ, σελ.17 – 29. Αθήνα: Επτάλοφος.
2. Δουλκέρη Τ. (1990). *Μέσα μαζικής ενημέρωσης και ισότητα των δύο φύλων.* Αθήνα: Παπαζήσης.
3. Κατάκη Χ. (1984). *Οι τρεις ταυτότητες της ελληνικής κοινωνίας.* Αθήνα: Κέδρος.
4. Κογκίδου Δ. (1995). *Μονογονεϊκές οικογένειες.* Αθήνα: Λιβάνης.
5. Κοτζαμάνης Β. (2000). *Οι δημογραφικές εξελίξεις κατά τη μεταπολεμική περίοδο στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και στην Ελλάδα.* Αθήνα: Εθνικό κέντρο κοινωνικών ερευνών.
6. Κοτζαμάνης Β. (2009). *Η δημογραφική πρόκληση, γεγονότα και διακυβεύματα.* Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας.
7. Κυριαζή Ν. (1992). *Αναπαραγωγή του πληθυσμού θεωρητικές προσεγγίσεις και εμπειρικές έρευνες.* Αθήνα: Gutenberg.
8. Λεντάκης Α. (1986). *Γυναίκα και τοπική αυτοδιοίκηση. Είναι η γυναίκα κατώτερη από τον άνδρα;* Αθήνα: Καστανιώτη.
9. Μουσούρου Λ. (1981). *Βασικά στοιχεία για την ελληνική κοινωνία.* Αθήνα: Gutenberg.
10. Μουσούρου Λ.Μ (1989). *Η κοινωνιολογία της σύγχρονης οικογένειας.* Αθήνα: Gutenberg
11. Μουσούρου Λ. (1989). *Οικογένεια και παιδί στην Αθήνα.* Αθήνα: Gutenberg.
12. Μπάμπαλης Θ. (2005). *Παιδιά μονογονεϊκών οικογενειών – Βοηθώντας τη σχολική προσαρμογή τους.* Αθήνα: Ατραπός.
13. Νόβα – Καλτσούνη Χ. (2003). *Κείμενα κοινωνιολογίας του γάμου και της οικογένειας.* Αθήνα: Gutenberg.

14. Παπαδιώτη – Αθανασίου (2000). *Οικογένεια και όρια*. Συστημική προσέγγιση. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
15. Πυργιωτάκης Ι.Ε (2007). *Συσχετισμός οικογενειακού – κοινωνικού – πολιτισμικού περιβάλλοντος στη σχολική επίδοση του παιδιού*. Ηράκλειο Κρήτης (Ο.ΕΠ.ΕΚ). Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.oepk.gr/training_2_gr.html
16. Ρόντος Κώστας, Παπάνης Ευστράτιος. (2006). *Στατιστική Έρευνα. Μέθοδοι και Εφαρμογές*. Αθήνα: Σιδέρη.
17. Φύλιας Β. (1999). *Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.
18. Χατζηχρήστου Χ. (1999). *Ο χωρισμός των γονέων το διαζύγιο και τα παιδιά – η προσαρμογή των παιδιών στη διπυρηνική οικογένεια και στο σχολείο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
19. Χουρδάκη Μ., Μαρούδα Α. και Σταύρου Μ. (1989). *Θέματα προετοιμασίας για γάμο – συμβίωση και σχέσεις στην οικογένεια*. Αθήνα: Πανελλήνιο Συνέδριο Σχολών Γονέων.

Μεταφρασμένα

1. Coontz, Stephanie. (2008). *Η ιστορία του γάμου από την υποταγή στην οικειότητα ή πώς η αγάπη νίκησε το γάμο*. Μετάφραση Σοφία Λαζαρίδου. Επιμέλεια Σουλβί Ρηγοπούλου. Αθήνα: Πολύτροπον,
2. Giddens A. (2002). *Κοινωνιολογία*. Αθήνα: Gutenberg.
3. Henslin J. M. (2000). *Γιατί υπάρχουν τόσα πολλά διαζύγια; Στο κείμενα κοινωνιολογίας του Γάμου και της οικογένειας*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
4. Michel A. (1981). *Κοινωνιολογία της οικογένειας και του γάμου*. Μετάφραση – επιμέλεια: Λ. Μ. Μουσούρου, Αθήνα: Gutenberg. 1^η έκδοση.
5. Τόφλερ Α., (1982). *Το τρίτο κύμα*. Αθήνα: Κάκτος.

Ιστοσελίδες

1. http://www.dsanet.gr/Epikairothta/Nomothesia/n3719_08.htm
2. <http://www.tlife.gr/Article/sxeseis-simfono/0-48-56854.html>
3. <http://www.kathimerini.gr/785062/article/gynaika/sxeseis/symviwsh-odhgei-se-gamo-h-katastrefei-th-sxesh-sas>
4. <http://www.wedstar.gr/magazine/8/46>
5. <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%AC%CE%BC%CE%BF%CF%82>
6. http://www.dimosvisaltias.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=1047&Itemid=420
7. <http://www.nomika-epilekta.gr/arthra/koinonika-arthra/o-gamos-thesmos-syntrofikotita-ikai-kati-allo-1o-meros>
8. <http://el.wiktionary.org/wiki/%CE%B3%CE%AC%CE%BC%CE%BF%CF%82>
9. <http://www.demography-lab.prd.uth.gr/ddaog/edu/lessons/6.htm>
10. <http://stat-athens.aueb.gr/~akostaki/gr/courses/kefalaio5.pdf>
11. <https://prodromikos.wordpress.com/2015/04/24/%CF%87%CE%B1%CE%BC%CE%B7%CE%BB%CE%AE%CE%B3%CE%B5%CE%BD%CE%BD%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%BA/>
<http://news.in.gr/science-technology/article/?aid=1231256899>
12. http://www.demography-lab.prd.uth.gr/Papers/5_KOTZAMANIS%20problimatismo_i_2009.pdf
13. http://www.demographylab.prd.uth.gr/Papers/5_KOTZAMANIS%20problimatismo_i_2009.pdf
14. http://www.nsph.gr/files/017_Grammateia/02_Ekpaideysi/FORUM/Report%20to%20Parliament.pdf

15. <http://www.gonimotita.org/%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%AC%CE%B3%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CF%82-%CF%80%CE%BF%CF%85-%CE%B5%CF%80%CE%B7%CF%81%CE%B5%CE%AC%CE%B6%CE%BF%CF%85%CE%BD-%CF%84%CE%B7-%CE%B3%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BC%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1>
16. <http://www.imommy.gr/odigos-gonimotitas/proetimasia/article/3215/9-paragontes-poy-ephreazoy-n-th-gonimothta/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΓΡΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Για τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών της Γαμηλιότητας, της Γονιμότητας και των
διαζυγίων στην Ελλάδα.

Συμπληρώνεται από Φοιτήτριες
και Αρ.πσταλείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας Θεσσαλονίκης.

1.α/α ερωτηματολόγιου	
2.Έτος Γέννησης	
3.Πανεπιστήμιο Γράμμα	
4.Έτος Φοίτησης	
5. Τύπος μόνιμης κατοικίας	(και τις σπουδές)
6 Οικογενειακή κατάσταση	
Εγγάμη..... ☐ 1	Άγαμη ☐ 2
Συμβίωση (με συμφώνητικό) ☐ 3	Άλλη ☐ 4
(Να γραφεί)	
7.α Έχετε παιδιά: Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 2	
7.β Αν ΝΑΙ να γραφτεί ο αριθμός:	
8. Τύπος οικογένειας από όπου προέρχαστε	
Μονογονεϊκή ☐ 1	Πατρική ☐ 2
Εκτεταμένη ☐ 3	

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

9. Επίπεδο μόρφωσης πατέρα	Δεν τελείωσε το δημοτικό ☐ 1 Δημοτικό ☐ 2 Γυμνάσιο ☐ 3 Λύκειο ☐ 4 ΤΕΙ-ΑΕΙ ☐ 5 Μεταπτυχιακά ☐ 6
10. Επίπεδο μόρφωσης μητέρας	Δεν τελείωσε το δημοτικό ☐ 1 Δημοτικό ☐ 2 Γυμνάσιο ☐ 3 Λύκειο ☐ 4 ΤΕΙ-ΑΕΙ ☐ 5 Μεταπτυχιακά ☐ 6
11. Μηνιαίο Γισσόδημα:	
α) Από εργασία ☐ 1 Από τους γονείς ☐ 2 Μικτό ☐ 3 Άλλο εισόδημα ☐ 4	β) κάτω 300 ☐ 1 301 - 600 ☐ 2 601 - 900 ☐ 3 901 - άνω ☐ 4
Μέρος Πρώτο ΓΑΜΗΛΙΟΤΗΤΑ	
Α1. Ποια είναι η στάση σας απέναντι στο θεσμό του γάμου; Υπερ ☐ 1 Κατά ☐ 2	
Α2. Θα επιλέγατε τη συμβίωση από το γάμο; Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 2	
Α3. Αν τελικά επιλέγατε την συμβίωση αυτή θα ήταν: Γρήγορη συμβίωση ☐ 1 Συμβίωση με σύνταξη Σόμφρονου Συμβίωσης ☐ 2	
Α4. Γενικά πως θεωρείτε τη συμβίωση;	
Γενικός οριακό και τεραίο..... ☐ 1 Εναλλακτική του γάμου*..... ☐ 2 Πραγματικά δοκιμή**..... ☐ 3 Στάδιο στη διαδικασία του γάμου***..... ☐ 4 Εναλλακτική του να ζεις μόνος σου..... ☐ 5 Αποδοχή της ως καλύτερα πρακτικό****..... ☐ 6	
* Βασισόμενη σε συνειδητή αρνητική στάση απέναντι στο γάμο ** Ο γάμος δεν είναι σίγουρος και η συμβίωση γίνεται για δοκιμή της επιτυχίας του *** Ο γάμος είναι σίγουρος **** Δεν είναι αποτέλεσμα αρνητικής στάσης προς το γάμο, που σας είναι αδιάφορος, αλλά θετική προς την συμβίωση χωρίς γάμο.	

A5. Ποια θεωρείται ως κατάλληλη ηλικία για γάμο;

- κάτω - 19 1
20 - 24 2
25 - 29 3
30 - 34 4
35 - 39 5
40 - άνω 6

A6. Ποιοι λόγοι θα μπορούσαν να σας οδηγήσουν στο γάμο;
(σημειώστε μέχρι 3)

- Νομική κατοχύρωση της ιδιότητας..... 1
Εξασφάλιση των παιδιών..... 2
Κοινωνική καταξίωση..... 3
Συναισθηματικοί λόγοι..... 4
Πιέσεις από την οικογένεια..... 5
Οικονομική εξασφάλιση..... 6
Θρησκευτικοί λόγοι..... 7
Ολική λήρωση της σχέσης..... 8
Άλλος λόγος:..... 9 →
(να γραφεί) | _

A7. Κατά πόσο είστε διατεθειμένες να ανταπεξέλθετε στις υποχρεώσεις και δεσμεύσεις του γάμου και στην δημιουργία οικογένειας (διάθεση πόρων για νοικοκυριό, μείωση διαθέσιμου χρόνου για διασκέδαση, κλπ)

- Πλήρως 1
Μερικώς 2
Λίγο 3
Καθόλου 4

A8. Μένετε με τις γυναιές σας (ή σκοπεύετε να μείνετε αν εισαχθείτε από τον τύπο των σπουδών σας);

- Ναι 1 Όχι 2

A9. Αν δεν είστε παντρεμένη, υπάρχουν κάποιοι λόγοι από τους ακόλουθους που τις αποτρέπουν ή σας οδηγούν σε αναβολή του γάμου; (περισσότερες από μια απαντήσεις)

- Σποσμός..... 1
Ανίχνευση για επαγγελματική αποκατάσταση* 2
Αδυναμία εξασφάλισης μόνιμης εργασίας** 3
Μικρό εισόδημα*** 4
Ανταμνηστιασ υπό το οικογενειακό περιβάλλον 5
Απροθυμία ανάληψης ευθυνών & δεσμεύσεων 6
Άλλος λόγος:..... 7 ↓

(να γραφεί) | | |

* Για όσους δεν εργάζονται

** Για όσους δεν εργάζονται ή έχουν μη μόνιμη εργασία

*** Για όσους εργάζονται

A10. Απ' όσο γνωρίζετε το άτομο που προέρχονται από διαζευγμένους γονείς παίρνουν πιο δύσκολα την απόφαση να παντρευτούν;

- Ναι 1 Όχι 2 Δεν υπάρχει διαφορά 3

A11. Εάν ο σπέντροφος σας ήταν οικονομικά ευκατάστατος, ενώ εσείς δεν ήσασταν οικονομικά ανεξάρτητη θα παίρνατε πιο εύκολα την απόφαση να παντρευτείτε;

Ναι 1 Όχι 2

A12. Κατά πόσο η διάθεσή σας για ανεξαρτησία, για μη ανώριγη υποχρέωση και για μη διάθεση χρημάτων για το νοσηλείο σε βάρος της προσωπικής σας ζωής επηρεάζει ή θα επηρεάσει στο μέλλον την απόφασή σας για γάμο και οικογένεια;

Πλήρως 1
 Αρκετά 2
 Λίγο 3
 Καθόλου 4

A13. Κατά πόσο η καριέρα (επαγγελματική εργασία) μπορεί να ανατεθεί την απόφασή σας για οικογένεια;

Πλήρως 1
 Αρκετά 2
 Λίγο 3
 Καθόλου 4

A14. Κατά πόσο η ελαστική μορφή εργασίας (μή μόνιμη, μερική απασχόληση) θα επηρεάσει την απόφασή σας να παντρευτείτε;

Πλήρως 1
 Αρκετά 2
 Λίγο 3
 Καθόλου 4

A15. Ποια είναι οι αιτίες απόφασής (γράψτε σε 10 ή 15 λέξεις, χωρίς να χρησιμοποιήσετε 2, 3, 4)

Ολοκλήρωση και σύνταξη σπουδών 1
 Επαγγελματική οικονομική κατάσταση 2
 Οικονομία / Γάμος 3
 Άλλες αιτίες 4

A16. Πιστεύετε ότι η οικογένεια πηρεμάγεται ένας από τους βασικούς κοινωνικούς θεσμούς;

Ναι 1 Όχι 2

A17. Κατά την γνώμη σας το Ελληνικό κράτος πρινώτως έχει πάρει θραστικά μέτρα που πθούν τους νέους στο γάμο;

Ναι, πλήρως 1 Μερικός 2 Όχι, καθόλου 3

Μέρος Δεύτερο
ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑ

B1. Πόσα παιδιά θα θέλατε να κόνετε;

B2. Ποια ηλικία θεωρείται κατάλληλη για την απόκτηση ενός παιδιού;

- 19 1
 20 - 24 2
 25 - 29 3
 30 - 34 4
 35 - 39 5
 40 - 44 6

B3. Πως βλέπετε τη δυνατότητα απόκτησης παιδιού εκτός γάμου;

Αδύνατη 1
Πιθανή 2
Απολύτως δυνατή 3

B4. Πως βλέπετε τη δυνατότητα απόκτησης και ανατροφής παιδιού με τον σύντροφο και θα συμβιώνετε (εκτός γάμου) :

Αδύνατη 1
Γιόρνη 2
Απολύτως δυνατή 3

B5. Πως βλέπετε τη δυνατότητα ανατροφής παιδιού χωρίς γάμο ή σύντροφο (μόνη σας) :

Αδύνατη 1
Γιόρνη 2
Απολύτως δυνατή 3

B6. Ταξινομήστε τα κριτήρια με βάση τις προτεραιότητες σας (βάλτε στα παράγωγα 1-5):

Ολοκλήρωση σπουδών (μεταπτυχιακά κτλ) 1
Επαγγελματική απόκτηση 2
Προσωπική ελευθερία – Ανεξάρτητη ζωή 3
Απόκτηση παιδιών 4
Άλλη..... 5

(σε γράμμες) | | |

B7. Πιστεύετε ότι ο οικονομικός παράγοντας (περιορισμένο εισόδημα) είναι ανασταλτικός για την απόκτηση παιδιών;

Ναι 1 Όχι 2

B8. Θα μειώσετε κατά στη διαδικασία λήψης μακροχρόνιου δανείου για να καλύψετε τα έξοδα της ανατροφής ενός παιδιού;

Ναι 1 Όχι 2

B9. Κατά πόσο είστε διατεθειμένοι να θυσιάσετε μέρος της προσωπικής σας ζωής προκειμένου να γεννήσετε και να ανατρέφите παιδιό;

Πλήρως..... 1
Αρκετά..... 2
Λίγο..... 3
Καθόλου..... 4

B10. Κατά πόσο η καριέρα σας μπορεί να αντισταθεί την απόσπασή σας για παιδιό;

Πλήρως..... 1
Αρκετά..... 2
Λίγο..... 3
Καθόλου..... 4

B11. Κατά πόσο θα επηρέαζε την απόφασή σας να αποκτήσετε παιδιό η έλλειψη σταθερότητας, μόνιμότητας ή πλήρους εργασίας;

Πλήρως..... 1
Αρκετά..... 2
Λίγο..... 3
Καθόλου..... 4

B12. Πιστεύετε ότι τα μέτρα που έχει πάρει το κράτος για τη μείωση των γεννησίων είναι:

- Επικρατή 1
 Ανεπαρκή 2
 Ανύπαρκτη 3

B13. Κατά την γνώμη σας ποιοι είναι οι σημαντικότεροι παράγοντες που οδήγησαν στη μείωση της γεννησιμότητας στην Ελλάδα; (μέχρι τρεις απαντήσεις)

- Η ζωή σε μεγαλουπόλεις..... 1
 Νέες συνθήκες εργασία (άνεργια, μερική ή μη σταθερή εργασία)..... 2
 Αύξηση του κόστους ανατροφής παιδιών..... 3
 Αλλαγή του ρόλου της γυναίκας *..... 4
 Μικρό οικογενειακό εισόδημα..... 5
 Διαφοθυμία νέων γυναικών για διάθεση πόρων και χρόνου..... 6
 Αλλαγή στάσης κοινωνίας για οικογένεια και παιδιά..... 7
 Μικρή επίδραση θρησκείας στις νέες γυναίκες..... 8
 Άλλο..... 9

* Πρωτογενήτητα στη μόρφωση, εργασία και καριέρα

B14. Τι πιστεύετε ότι θα προσέφεραν τα παιδιά στη ζωή σας; (μέχρι 3 απαντήσεις)

- Ολοκλήρωση της προσωπικότητάς σας..... 1
 Συνέχιση της οικογένειάς σας..... 2
 Ικανοποίηση των γονιών σας..... 3
 Προσωπική ευτυχία..... 4
 Ικανοποίηση ότι συμβάλλετε στο μέλλον της χώρας..... 5
 Συμβολή σε υπάρχουσα ή μελλοντική οικογενειακή επιχείρηση..... 6
 Άλλο..... 7

Μέρος τρίτο
ΔΙΑΖΥΓΙΑ

G1. Τι πιστεύετε ότι συμβάλλει σήμερα στην αύξηση του αριθμού των διαζυγίων; γιατί δηλαδή οι γυναίκες σήμερα παίρνουν ευκολότερα διαζύγιο; (δώστε περισσότερες από μια απαντήσεις)

- Χειραρέτωση και οικονομική ανεξαρτησία της γυναίκας..... 1
 Ευκολότερη διεξαγωγή διαδικασιών διαζυγίου..... 2
 Μείωση της κοινωνικής κατακλιμάκησης για την χείρισμένη γυναίκα..... 3
 Έκταση του θεσμού της οικογένειας - αλλαγή αξιών..... 4
 Άλλος λόγος..... 5

G2. Τι θεωρείτε ότι αποτρέπει μια γυναίκα να πάρει διαζύγιο; (δώστε περισσότερες από μια απαντήσεις)

- Υπόψη παιδιών..... 1
 Οικονομικοί λόγοι..... 2
 Κοινωνικό περιβάλλον..... 3
 Οικογενειακό περιβάλλον..... 4
 Φόβος για το μέλλον..... 5
 Θρησκευτικοί λόγοι..... 6
 Άλλος λόγος..... 7 (να γραφεί)

Γ3. Τι πιστεύετε ότι οδηγεί τη σύγχρονη γυναίκα στη διαζύγιο;

Η δυσκολία επικοινωνίας και συνεννόησης με το σύζυγο..... 1

Οι οικονομικές δυσκολίες που προκύπτουν από τα οικογενειακά βάρη..... 2

Η δυσκολία ταυτόχρονης αντιμετώπισης οικογενειακών υποχρεώσεων & εργασίας/καριέρας..... 3

Η μείωση της προσωπικής ζωής και των ατομικών επιλογών από το γάμο..... 4

Η μη απόδοξη από τον άνδρα του νέου (δικού) ρόλου της γυναίκας και η μη συμβολή του στις δυσκολίες του σπιτιού..... 5

Άλλος..... 6

Γ4. Η ύπαρξη ενός παιδιού θα σας επέτρεπε να προχωρήσετε σε διαζύγιο;

Ναι..... 1

Προσωρινά μέχρι να μεγαλώσει λίγο..... 2

Όχι..... 3

Μέρος τέταρτο

Δ1. Διαβάζετε βιβλία θρησκευτικού περιεχομένου;

Σπάνια..... 1

Αρκετά..... 2

Λίγο..... 3

Καθόλου..... 4

Δ2. Πόσες φορές πηγαίνετε στην εκκλησία;

Ποτέ..... 1

2-3 φορές το χρόνο..... 2

1-2 φορές την εβδομάδα..... 3

Σχεδόν καθημερινά..... 4

Δ3. Πόσο η θρησκευτική σας πίστη επηρεάζει τις επιλογές σας στην καθημερινή σας ζωή;

Πλήρως..... 1

Αρκετά..... 2

Λίγο..... 3

Καθόλου..... 4

Κατά πόσο τα θρησκευτικά μυστήρια είναι σημαντικά για τη ζωή σας;

Πλήρως..... 1

Αρκετά..... 2

Λίγο..... 3

Καθόλου..... 4

Ευχαριστούμε